

● § 12-miljøgodkendelse til

Nørregård og Bukkegård
Brandsgårdsvejen 17 og
Slotsvejen 5, Povlsker,
3730 Nexø

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; august 2018
Udarbejdet af:	Center for Erhverv, Byg og Sekretariat
Layout og tryk:	Center for Erhverv, Byg og Sekretariat
Journalnummer:	09.17.18P19-0062
Sagsbehandler:	Katrine Høst
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 12-MILJØGODKENDELSE

til

Nørregård og Bukkegård

Brandsgårdsvejen 17 og Slotsvejen 5, Povlsker

3730 Nexø

Gyldighed:

Denne miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 2 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 med senere ændringer.

Miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen den 29. august 2018

DATABLAD

Titel:	§ 12-miljøgodkendelse til Nørregård og Bukkegård
Godkendelsen omfatter:	Slagtesvinebesætning på 13.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 402,14 DE på Nørregård og 9.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 280,28 DE på Bukkegård
Dato for godkendelse:	29. august 2018
Godkendt ejendom:	Nørregård og Bukkegård
Adresse:	Brandsgårdsvejen 17 og Slotsvejen 5, 3730 Nexø
Matrikelnummer og ejerlav:	Matr. nr. 3a og 52a Povlsker
Ejendomsnummer:	400098972
CVR-/P-nummer:	36026049 / 1019515202
CHR-nummer:	15468 og 99408
Ansøger og bedriftsejer:	Billegravsgård ApS v. Flemming Jensen, Søndre Landevej 75, 3720 Aakirkeby
Kontaktperson:	Flemming Jensen Tlf.: 56978080, mobil: 40207030, mail: post@fj-bornholm.dk
Konsulent:	Kirsten Vogt Kyndesen, Bornholms Landbrug & Fødevarer, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby Mail: kvk@blf.dk
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Erhverv, Byg og Sekretariat, Skovløggen 4, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: byg@brk.dk Hjemmeside: www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse	4
1 Resumé og samlet vurdering	7
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	7
1.2 Forhold til eksisterende miljøtilladelse	7
1.3 Afgørelse og ikke-teknisk resumé	8
1.4 Offentlighed	13
1.5 Klagevejledning	13
2 Generelle forhold	15
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget	15
2.2 Meddelelsespligt – ejerforhold, arealer, anlæg	15
2.3 Gyldighed	16
2.4 Retsbeskyttelse	16
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen	16
3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN	17
3.1 Vilkår vedr. indretning og drift	17
3.2 Vilkår vedr. information om ændringer	17
3.3 Vilkår vedr. placering af nye bygninger	17
3.4 Vilkår vedr. produktionens omfang	17
3.5 Vilkår vedr. gulvtype	18
3.6 Vilkår vedr. foderkorrektion	18
3.7 Vilkår vedr. lugt	18
3.8 Vilkår vedr. overdækning af gyllebeholder	19
3.9 Vilkår vedr. bedste tilgængelige teknik (BAT)	19
3.10 Vilkår vedr. renholdelse og hygiejne	20
3.11 Vilkår vedr. gylleopbevaring og -håndtering	20
3.12 vilkår vedr. støjkilder	20
3.13 Vilkår vedr. støv	21
3.14 Vilkår vedr. skadedyr	21
3.15 Vilkår vedr. spildevand og overfladevand	21
3.16 VILKÅR VEDR. OPLAG AF OLIE	21
3.17 VILKÅR VEDR. OPLAG AF AFFALD	22
3.18 VILKÅR VEDR. UHELD OG RISICI	22
3.19 Vilkår vedr. ophør	22

4	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	23
4.1	Husdyrbrugets bygninger og faste afstandskrav.....	23
4.2	Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	28
5	Produktionsapparatet	31
5.1	Husdyrholdet	31
5.2	Staldindretning, ventilation, rengøring.....	31
5.3	Produktion og håndtering af husdyrgødning	34
5.4	Udbringning af husdyrgødning	36
6	Produktionens ressourceforbrug	38
6.1	Foder og foderopbevaring	38
6.2	Energi og Vand.....	39
6.3	Diverse hjælpestoffer	40
7	Emissioner, gener og reststoffer fra anlægget	42
7.1	Ammoniak	42
7.2	Lugt.....	43
7.3	Støj	49
7.4	Støv	50
7.5	Lys.....	51
7.6	Fluer og skadedyr.....	51
7.7	Transport.....	52
7.8	Spildevand - herunder tagvand	56
7.9	Affald	57
8	Produktionens miljøpåvirkning	58
8.1	Ammoniakdeposition-påvirkning af natur og bilag IV-arter	58
9	Risici – driftsforstyrrelser eller uheld	68
10	Management, egenkontrol og dokumentation	72
11	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	74
12	Alternative løsninger og 0-alternativet	79
12.1	Alternative løsninger.....	79
12.2	0-alternativ.....	79
13	Husdyrbrugets ophør	81
14	Samlet vurdering	82
15	Bilag	83
	Bilagsoversigt:	83
	Bilag 1. Anlægstegning med staldafsnit	84
	Bilag 2. Oversigtsplan med anlæggets placering ift. naboer.....	86

Bilag 3. OML-lugtberegning.....	88
Bilag 4. Naturpunkter.....	100
Bilag 5. Notat om skov vest for Bukkegård	101
Bilag 6. Modtagne hørings svar i 1. og 2. offentlighedsfase	103

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

I dette kapitel beskrives den ansøgte produktion og forholdet til tidligere meddelte godkendelser eller tilladelser på ejendommen. Miljøgodkendelsens indhold er samlet i et kort resumé. Desuden beskrives grundlaget for afgørelsen, hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger samt en række juridiske forhold ved miljøgodkendelsen. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Billegravsgård ApS, Søndre Landevej 75, 3720 Aakirkeby v. Flemming Jensen har ansøgt om en udvidelse af svineproduktionen på Nørregård, Brandsgårdsvejen 17, 3730 Nexø, matr. nr. 3a Povlsker og Bukkegård, Slotsvejen 5, 3730 Nexø matr. nr. 52a Povlsker. Der er tale om to anlæg på samme ejendom. Ejendommen ejes af ansøger.

Produktionen på Nørregård ønskes udvidet fra 8.300 slagtesvin (30-105 kg) svarende til 208,67 dyreenheder¹ (DE) til 13.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 402,14 DE. Udvidelse sker i eksisterende bygninger ved at omlægge produktionen.

Produktionen på Bukkegård ønskes udvidet fra 3.200 slagtesvin (25-108 kg) svarende til 89,21 DE til 9.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 280,28 DE. Til formålet skal der opføres en ny slagtesvinestald. Foruden ny staldbygning opføres en ny mellembygning mellem eksisterende og kommende slagtesvinestald. Der vil desuden blive etableret to nye forbeholdere, som skal erstatte en nuværende. Alle bygninger ligger i tilknytning til de eksisterende bygninger.

Samlet er der således ansøgt om en udvidelse til 22.400 slagtesvin (30-117 kg) svarende til i alt 682,41 DE.

Ansøgningen om miljøgodkendelse for Nørregård og Bukkegård er indsendt til Bornholms Regionskommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 14. november 2013 som skema nr. 54280 suppleret af fiktivt skema nr. 63995 (oprindeligt indsendt som skema nr. 58877 men siden erstattet af skema nr. 63995). Idet der nu er tale om en fornyet behandling af denne ansøgning, er den originale ansøgning genindsendt som skema nr. 103439.

1.2 FORHOLD TIL EKSISTERENDE MILJØTILLADELSE

Nørregård og Bukkegård er to selvstændige produktionsanlæg, som kan drives uafhængigt af hinanden, men fordi der er sket en sammatrikulering af de oprindelige to ejendomme til én, skal de derfor i miljøgodkendelsen behandles som én ejendom med to anlæg.

For anlægget på Nørregård foreligger der en miljøgodkendelse fra september 2006. I oktober 2012 meddelte Bornholms Regionskommune § 12-miljøgodkendelse til en udvidelse på Nørregård. Denne miljøgodkendelse blev påklaget og af Natur- og Miljøklagenævnet hjemvist til fornyet behandling med den begrundelse, at anlægget på Bukkegård skulle inkluderes i miljøgodkendelsen, da det er en del af den samme ejendom. Ansøger valgte på baggrund heraf at indsende en ny ansøgning, hvori der også indgik en udvidelse på Bukkegård. Denne ansøgning blev indsendt i november 2013 og trådte i stedet for en genbehandling af den oprindelige ansøgning. Miljøgodkendelsen fra 2012 blev derfor ophævet. I november 2015 meddelte Bornholms Regionskommune § 12-miljøgodkendelse til Nørregård og Bukkegård. Denne miljøgodkendelse blev også påklaget og af Miljø- og Fødevareklagenævnet hjemvist til fornyet behandling. Nærværende miljøgodkendelse er resultatet af genbehandlingen af ansøgningen indsendt i november 2013.

Da klagerne ikke har haft opsættende virkning, har ansøger implementeret ændringen og udvidelsen på Nørregård som beskrevet i eksisterende miljøgodkendelse fra november 2015.

---

¹ Beregnet med gældende dyreenhedsberegning, som er ændret siden ansøgningstidspunktet. På ansøgningstidspunktet svarede produktionen med dagældende dyreenhedsberegning til en udvidelse fra i alt 320,64 DE til i alt 743,29 DE.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige ændringer ved husdyrproduktionen på Nørregård i forhold til den eksisterende produktion før den hjemviste miljøgodkendelse i 2012. Ved seneste miljøtilsyn før denne (3. august 2010) var produktionen på 8.300 slagtesvin (30-105 kg) svarende til 208,67 DE.

Der foreligger ingen godkendelser eller screeninger for anlægget på Bukkegård, idet produktionen her har været uændret, siden stalden fra 1993 blev etableret. Der er på Bukkegård en registreret produktion på 3.200 slagtesvin (25-108 kg) svarende til 89,21 DE. Bornholms Regionskommune har således vurderet de miljømæssige ændringer ved husdyrproduktionen på Bukkegård i forhold til en eksisterende produktion af den størrelse.

Der kom den 30. juni 2014 en ny husdyrgødningsbekendtgørelse med opdaterede omregningsfaktorer for beregning af dyreenheder. Dette betyder, at dyreenhedsberegningen er ændret, siden ansøgning om miljøgodkendelse på Nørregård og Bukkegård blev indsendt i november 2013. I miljøgodkendelsen beskrives produktionen med de nye dyreenheder, med mindre andet fremgår, mens der i beregninger regnes med de normer og de dyreenheder, som var gældende på ansøgningstidspunktet.

1.3 AFGØRELSE OG IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Bornholms Regionskommune har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse på Nørregård, Brandsgårdsvejen 17, 3730 Nexø matr. nr. 3a Povlsker og Bukkegård, Slotsvejen 5, 3730 Nexø, matr. nr. 52a Povlsker i henhold til § 12, stk. 2 i husdyrgodkendelsesloven samt tilhørende gældende regler². Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen med skema nr. 103439 version 3 samt tidligere indsendt ansøgning (skema nr. 54280), bilag og øvrigt materiale indsendt af ansøgers konsulent samt efterfølgende beregninger. Nye dyreenheder er beregnet i fiktivt skema nr. 73049.

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige påvirkninger på miljøet, hvis de gældende regler på området og vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

I nedenstående oversigt (Figur 1) er gengivet et resumé af indholdet i de mest centrale vilkår, der har særlig betydning for indretningen af produktionen og den daglige drift. Den fulde ordlyd af alle stillede vilkår til produktionen kan ses i Kapitel 3.

---

² Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1172 af 4. oktober 2013 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug samt bekendtgørelse nr. 915 af 27. juni 2013 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. Hvad dyreenhedsberegningen angår endvidere også bekendtgørelse nr. 594 af 4. maj 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. Herudover Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love nr. 204 af 28/02/17.

Figur 1. Resumé af de mest centrale vilkår til produktionen på Nørregård og Bukkegård

3.1 VILKÅR VEDR. PLACERING AF NYE BYGNINGER

3.1.1 Der kan opføres en ny slagtesvinestald og mellembygning/foderlade på Bukkegård med placering som vist på Bilag 1. Afstanden fra den nye stald til søen nordøst for anlægget skal være minimum samme afstand som fra den eksisterende stald dvs. minimum 10 m. Stalden kan være op til 22 x 55 m, og mellembygningen kan være op til 22 x 22 m. Bygningerne skal opføres i samme type materialer som de eksisterende bygninger, dvs. i gråt puds og med eternittag.

3.4 VILKÅR VEDR. PRODUKTIONENS OMFANG OG FLEKSIBILITET

3.4.1 Husdyrbruget må drives med en besætning på Nørregård på maksimalt 13.200 producerede slagtesvin (30-117 kg) svarende til 402,14 DE og med en besætning på Bukkegård på maksimalt 9.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 280,28 DE.

Det maksimale dyrehold skal være opnået inden for 6 år fra godkendelsens dato iht. lovgivningens regler.

3.5 VILKÅR VEDR. GULVTYPE

3.5.1 Stald E og F på Nørregård og den nye stald på Bukkegård skal være indrettet med delvist spaltegulv med mindst 25 % fast gulv. Stald C på Nørregård skal være indrettet med delvist spaltegulv med mindst 50 % fast gulv

3.6 VILKÅR VEDR. FODER

3.4.1 Den totale mængde N ab dyr pr. år (beregnet som N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin) skal være mindre end **69.171** kg N pr. år, hvilket kan opnås ved 145,3 g råprotein pr. FE og 2,80 FE/kg tilvækst.

3.7 VILKÅR VEDR. LUGT

3.7.1 Det skal på tilsynsmyndighedens forlangende godtgøres, at der på Nørregård maksimalt er dyr på stald med en samlet maksimal vægt på op til 257.250 kg, hvilket svarer til, at alle 3500 stipladser udnyttes til slagtesvin med en gennemsnitsvægt på 73,5 kg. Der må dog pr. år ikke produceres flere dyr end beskrevet i vilkår 3.4.1.

3.7.2 Afkasthøjden i stald C skal være minimum 9 m over terræn, og afkasthøjden på stald E og F skal forhøjes med 1 m til henholdsvis minimum 7,5 m over terræn i stald E og minimum 8,5 m over terræn i stald F.

3.7.3 Afkastdiameter og ydelse skal være i overensstemmelse med forudsætninger lagt til grund for OML-lugtberegningen.

3.7.4 Der skal i samtlige afkast på stald E og F isættes miljøkryds. Effekten af miljøkryds skal svare til en reduktion i afkastenes indre diameter, som giver en forøgelse af afkasthastigheden med minimum 40 %.

3.8 VILKÅR VEDR. OVERDÆKNING AF GYLLEBEHOLDER

3.8.1 Den eksisterende gyllebeholder på Nørregård på 2500 m³ skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.

Det skal bemærkes, at der med virkning fra den 1. august 2017 er foretaget væsentlige ændringer i husdyrbrugloven (ændringer fremgår af lov nr. 204 af 28/02/2017). Ifølge denne lovs § 10, stk. 9 skal kommunen i verserende sager, der ikke er færdigbehandlet den 1. august 2017, færdigbehandle disse efter de hidtil gældende regler. Dog gælder jf. § 10, stk. 10, at for sager, der ikke er færdigbehandlet den 2. marts 2017, skal kommunen ikke fastsætte vilkår, der vedrører husdyrbrugets udbringningsarealer. Anvendelse af husdyrgødning vil pr. 1. august 2017 i stedet blive reguleret i bekendtgørelsesform i form af umiddelbart bindende regler. Bornholms Regionskommune har i overensstemmelse hermed behandlet sagen efter husdyrgodkendelsesloven og tilhørende bekendtgørelse gældende på ansøgningstidspunktet og har ikke stillet vilkår vedr. arealerne og udbringningen af husdyrgødning. Gyldighed, retsbeskyttelse og revurdering (afsnit 2.3 - 2.5) er dog beskrevet i henhold til den nye husdyrgodkendelsesbekendtgørelse (nr. 916 af 23/07/2017), idet denne fastsætter de fremadrettede regler vedrørende disse forhold.

Vær opmærksom på, at ændring af de eksisterende anlæg og etablering af de nye ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelt andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse samt kommunens bemærkninger til og vurdering af udvidelsen og dens påvirkning af omgivelserne. Derudover er der redegjort for ejendommens anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques).

Nedenstående er et kort resumé af de emner, som miljøgodkendelsen omhandler:

Produktionens størrelse

Flemming Jensen/Bjerregård ApS ønsker at udvide sin besætning på Nørregård, Brandsgårdsvejen 17, 3730 Nexø og Bukkegård, Slotsvejen 5, 3730 Nexø. Produktionen på Nørregård ønskes udvidet fra 8.300 slagtesvin (30-105 kg) svarende til 208,67 dyreenheder (DE) til 13.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 402,14 DE.

Produktionen på Bukkegård ønskes udvidet fra 3.200 slagtesvin (25-108 kg) svarende til 89,21 DE til 9.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 280,28 DE.

Bygningsanlæggets placering i omgivelserne

På Nørregård kan udvidelsen gennemføres i eksisterende bygninger. På Bukkegård skal der opføres en ny slagtesvinestald samt en ny mellembygning mellem den eksisterende og kommende slagtesvinestald. I forbindelse hermed nedrives dele af de eksisterende bygninger. Der vil desuden blive etableret to nye forbeholdere, som skal erstatte en nuværende.

Afstandskravet på 25 m til ikke-almene vandforsyningsanlæg er ikke overholdt, idet der er en vandboring placeret ca. 10-11 m fra den nye staldbygning på Bukkegård. Center for Natur, Miljø og Fritid vurderer, at den ønskede placering af stalden i forhold til vandboringen ikke er problematisk og kan dermed dispensere fra afstandskravet.

Afstandskravet på 15 m til søer er ikke overholdt, idet der kun bliver ca. 10-11 m fra den nye stald på Bukkegård til den eksisterende sø. Center for Natur, Miljø og Fritid vurderer, at der kan dispenseres fra afstandskravet til byggeri af en stald mindre end 15 m fra søen på ejendommen, idet der allerede i dag med samme afstand til søen ligger en stald, som nedrives i forbindelse med byggeriet. Den nye stald kommer dermed ikke tættere på søen end den eksisterende. Endvidere vurderes søen ikke at blive påvirket af udledning af spildevand eller andet fra stalden.

Øvrige afstandskrav er overholdt.

Det vurderes, at de nye bygninger opføres i tilknytning til de eksisterende på Bukkegård, så ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, og at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet. Bukkegård ligger i et område, der i kommuneplanen er udpeget til kulturmiljøområde. Staldbyggeriet vurderes ikke at påvirke kulturmiljøområdet væsentligt eller at være i uoverensstemmelse med retningslinjen.

Ammoniakemission og beskyttet natur

Det generelle ammoniakreduktionskrav er overholdt.

Der er foretaget beregninger af ammoniakfordampning og ammoniakdeposition til omkringliggende Natura 2000-områder og større heder og overdrev. Der sker ingen påvirkning af disse, idet de er beliggende mere end 2,5 km fra anlæggene. Depositionen på områderne er beregnet til 0,0 kg N/ha/år i totaldeposition.

Der er endvidere foretaget beregninger af ammoniakdeposition til heder, overdrev, moser og ammoniakfølsomme skove. Nærmeste overdrev, hede eller mose er et overdrev beliggende ca. 450 m sydvest for Bukkegård. Totaldepositionen til området er beregnet til 0,5 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen er 0,3 kg N/ha/år. Herudover er nærmeste overdrev arealet beliggende ca. 1900 m nordvest for Nørregård, som omtalt ovenfor. Totaldepositionen til området er beregnet til 0,1 kg N/ha/år, og merdepositionen er 0,0 kg N/ha/år.

Nærmeste potentielt ammoniakfølsomme skov er en skovbræmme langs Øle Å beliggende ca. 200 m vest for anlægget ved Bukkegård. Til nærmeste punkt på skoven beregnes produktionen på Nørregård/Bukkegård at påvirke med en totaldeposition på 4,1 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 2,8 kg N/ha/år. Herudover ligger der en potentielt ammoniakfølsom skov ca. 550 m sydvest for Bukkegård. Til nærmeste punkt på skoven beregnes produktionen på Nørregård/Bukkegård at påvirke med en totaldeposition på 0,4 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 0,2 kg N/ha/år.

Påvirkningen på de nærmeste overdrev og skoven ca. 550 m fra Bukkegård overstiger ikke 1 kg N/ha/år og vurderes dermed ikke at være en væsentlig påvirkning. Påvirkningen på den nærmeste skov ved Øle Å ca. 200 m vest for Bukkegård overstiger imidlertid 1 kg N/ha/år, og kommunen har derfor foretaget en vurdering af, hvorvidt skoven er kategori 3-natur, og dernæst i hvilken grad den er ammoniakfølsom.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at skoven ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men at skoven vest for Bukkegård ikke vurderes at rumme *særlige* regionale og lokale naturinteresser. Endvidere er den vejledende øvre tålegrænse på 20 kg N/ha/år ikke overskredet, og skoven vurderes i øvrigt som værende naturligt næringsrig. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor der er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven.

Der er desuden foretaget beregninger til søer, der er beliggende inden for 300 m af staldanlæggene. Omkring Nørregård er der i alt fire små søer/vandhuller beliggende inden for en afstand af 300 m, hvoraf den nærmeste ligger ca. 35 m fra nærmeste staldbygning. Omkring Bukkegård er der to søer beliggende inden for 300 m, hvoraf den nærmeste er beliggende ca. 10 fra eksisterende og ny stald.

For fire af søerne er merdepositionen mindre end eller omtrent 1 kg N/ha/år. For disse søer vurderes den atmosfæriske påvirkning at være så begrænset i forhold til øvrig påvirkning, at denne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning.

For de to søer beliggende tættest på henholdsvis Nørregård og Bukkegård er der tale om større merdepositioner på henholdsvis 4,6 kg N/ha/år og 30,6 kg N/ha/år. For disse to søer har Bornholms Regionskommune foretaget en nærmere vurdering af søernes tilstand.

Det vurderes ud fra søernes karakter, at der er tale om næringsrige søer. Søen ved Nørregård er grumset, og ænderne i søen bidrager til, at der tilføres næring til søen. Søen ved Bukkegård er helt tilgroet med dunhammer. Bornholms Regionskommune vurderer, at søerne ved Nørregård og Bukkegård i forvejen er påvirket af næringsstoffer fra den omkringliggende landbrugsjord og fra luften, og at yderligere kvælstoftilførsel i form af ammoniak ikke vil påvirke søernes tilstand væsentligt. Det vurderes derfor, at godkendelsen ikke medfører behov for dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Bornholms Regionskommune er bekendt med, at Bilag IV-arterne løvfrø og grønbroget tudse er registreret flere steder i området både tidligere og ved nye undersøgelser i 2017 og 2018. Løvfrøen er tidligere registreret i begge de søer, som ligger tættest på henholdsvis Nørregård og Bukkegård og er i 2017 igen registreret i søen ved Nørregård, mens den hverken i 2017 og 2018 er registreret i søen ved Bukkegård.

Idet det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at søerne i forvejen er påvirket af næringsstoffer, og at yderligere kvælstoftilførsel i form af ammoniak ikke vil påvirke søernes tilstand væsentligt, vurderes søernes potentiale som levested for bilag IV-arter som for eksempel løvfrø heller ikke at blive forringet væsentligt i forhold til udgangspunktet. I området er der endvidere flere søer med mulighed for løvfrøbestande.

Lugt

Der beregnes lugtgeneafstande fra anlæggene til henholdsvis enkeltbeboelser, lokalplanlagt område/ samlede bebyggelser samt byzone/sommerhusområder.

Lugtberegningen viser, at lugtgenekriteriet ikke er overholdt i forhold til de tre nærmeste enkeltbeboelser ved Nørregård, idet den vægtede gennemsnitsafstand er længere end den beregnede 'korrigeret geneafstand'. Af detaljerne for lugtberegningen ses det, at det for nogle staldafsnit både er den nye lugtvejledning og FMK-modellen, som ikke er overholdt. Lugtgeneafstanden i forhold til nærmeste byzone og samlede bebyggelse (Pedersker) og lokalplanlagte område er overholdt, ligesom lugtgeneafstanden til nærmeste enkeltbeboelse ved Bukkegård er overholdt.

Ansøger har som erstatning for standardlugtberegningen i husdyrgodkendelse.dk indsendt en beregning foretaget med spredningsmodellen OML-Multi 6.01 for lugtmission fra Nørregård til de nærmeste naboer. Formålet med en konkret OML-beregning er at give et mere retvisende billede af de faktiske lugtspredningsforhold i det konkrete projekt.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både Miljøstyrelsens lugtmodel 'ny lugtvejledning', og efter FMK-vejledningen. Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, at Miljøstyrelsens standardiserede spredningsmodel efter ansøgers ønske helt generelt kan erstattes af en konkret spredningsberegning med OML-modellen (udarbejdet af Aarhus universitet). Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår det endvidere, at en alternativ konkret spredningsberegning kun kan foretages i forhold til FMK-modellen ved meget afvigende ventilationsforhold i forhold til almindelige praksis.

I dette tilfælde er FMK-modellen ikke overholdt, hvorfor der skal være meget afvigende ventilationsforhold, for at beregninger med OML-modellen kan anvendes.

Ansøger har derfor valgt at foretage OML-beregningerne med følgende tiltag for at ændre ventilationsforholdene: Forhøjelse af afkastene på stald E og F med 1 m samt isætning af miljømoduler (milkryds) i afkastene på stald E og F.

Bornholms Regionskommune har modtaget outputfilerne fra OML-modelberegningerne og har gennemgået og kontrolleret forudsætningerne for modelberegningerne.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at der med den beskrevne ændring af ventilationsforholdene, hvor afkastene på både stald E og F forhøjes med 1 m samt isættes miljøkryds, er tale om meget afvigende ventilationsforhold i forhold til almindelig praksis, hvorfor OML-beregningen kan anvendes og erstatte standardberegningen i husdyrgodkendelse.dk.

Det er kommunens vurdering, at der med de beskrevne ændringer af ventilationsforholdene sikres, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra staldene.

Transporter til og fra ejendommen

Der vil forekomme en øget transport til og fra Nørregård og Bukkegård som følge af udvidelsen svarende til, at det totale antal transportere til og fra Nørregård vil stige fra ca. 11 til ca. 15 transportere pr. uge og til og fra Bukkegård fra ca. 5 til ca. 9 pr. uge. Det drejer sig om kørsel med levende dyr, døde dyr, foder, halm og husdyrgødning.

Til- og frakørsel til Nørregård foregår via Brandsgårdsvejen og fælles privatvej, mens til- og frakørsel til Bukkegård foregår ad Slotsvejen. Der er mere end 1,3 km fra anlæggene til nærmeste byzone eller samlede bebyggelse.

Det vurderes, at de nærmeste naboer vil registrere det øgede antal transportere, men at udvidelsen ikke vil give anledning til støjgener for omkringboende, som er ud over det, som beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug.

Andre miljøpåvirkninger

Den ansøgte produktion overholder alle gældende regler og normer for opbevaring af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, regulering af skadedyr og belastning af omgivelserne med støj, støv, lys m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet hvad angår disse faktorer, må betragtes som ikke væsentlige. Dog kan der i forbindelse med transport på den private fællesvej til Nørregård i tørre perioder opstå støvgener ved de ejendomme, som ligger tæt på vejen. Der er derfor stillet vilkår om, at ansøger udlægger klorcalcium, som er et støvbindende middel, på vejen.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)

Der er foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier: Staldindretning og -teknologi, gødningsopbevaring, fodring, vand- og energibesparende foranstaltninger samt management.

Den vejledende BAT-emissionsgrænseværdi for ammoniak for den ansøgte produktion er beregnet i ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk. Det beregnede vejledende BAT-ammoniakemissionsniveau bliver overholdt, idet der samlet udledes 8.194,72 kg N/år, hvilket er lavere end det vejledende BAT-emissionsniveau, som er 9.260,30 kg N/år. Ammoniakfordampningen er reduceret ved en kombination af gulvtype, foderkorrektioner og overdækning af gylletanke på Nørregård.

Kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) vurderes at være opfyldt også inden for alle øvrige dele af produktionen.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

1.4 OFFENTLIGHED

Bornholms Regionskommune offentliggjorde den 23. marts 2018, at kommunen genbehandler en ansøgning om miljøgodkendelse til Nørregård og Bukkegård. Fristen for at komme med idéer, forslag og bemærkninger til projektet var 2 uger fra annonceringsdatoen. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 27. juni 2018 sendt i høring hos naboer og andre berørte, ansøger selv samt en række organisationer. Der var en frist på 7 uger til at kommentere udkastet frem til og med den 15. august 2018. Der indkom én henvendelse. Henvendelsen gav ikke anledning til justeringer af projektet.

1.5 KLAGEVEJLEDNING

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagen skal indgives inden 26. september 2018, det vil sige 4 uger fra den 29. august 2018, hvor afgørelsen er annonceret på Bornholms Regionskommunes hjemmeside.

Du klager via Klageportalen, som du finder via www.nmkn.dk, www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på Klageportalen med NEM-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Bornholms Regionskommune. Hvis Bornholms Regionskommune fastholder afgørelsen, sender Bornholms Regionskommune klagen videre til behandling i nævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om Klageportalen, medmindre du forinden er blevet fritaget for brug af Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Bornholms Regionskommune videresender herefter din anmodning til nævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget på www.nmkn.dk.

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

2 GENERELLE FORHOLD

I dette kapitel beskrives en række juridiske forhold ved godkendelsen, såsom husdyrholdet størrelse, gyldighed og retsbeskyttelse.

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen med ejendomsnummer 4000098972, som omfatter anlæggene Nørregård, Brandsgårdsvejen 17, 3730 Nexø matr. nr. 3a Povlsker og Bukkegård, Slotsvejen 5, 3730 Nexø, matr. nr. 52a Povlsker. Ejendommen ejes af Flemming Jensen, Søndre Landevej 75, 3720 Aakirkeby, og bedriften er registreret under CVR-nummer 36026049 og P-nummer 1019515202. Til anlægget Nørregård er tilknyttet husdyrproduktion med CHR nr. 15468. Til anlægget Bukkegård er tilknyttet husdyrproduktion med CHR nr. 99408. Begge anlæg drives på nuværende tidspunkt som konventionelle slagtesvineproduktioner.

Produktionen på Nørregård ønskes udvidet fra 8.300 slagtesvin (30-105 kg) svarende til 208,67 DE til 13.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 402,14 DE. Udvidelse sker i eksisterende bygninger ved at omlægge produktionen. Idet klagen over den eksisterende miljøgodkendelse meddelt i 2015 ikke har haft opsættende virkning, har ansøger reelt på nuværende tidspunkt udvidet produktionen på Nørregård til de ansøgte 13.200 slagtesvin (30-117 kg).

Produktionen på Bukkegård ønskes udvidet fra 3.200 slagtesvin (25-108 kg) svarende til 89,21 DE til 9.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 280,28 DE. Til formålet skal der opføres en ny slagtesvinestald. Foruden ny staldbygning opføres en ny mellembygning mellem eksisterende og kommende slagtesvinestald. Der vil desuden blive etableret to nye forbeholdere, som skal erstatte en nuværende. Alle bygninger ligger i tilknytning til de eksisterende bygninger.

Ud over Nørregård og Bukkegård ejer og driver ansøger desuden sammen med Johnny Jensen under Bjerregård ApS ejendommene Bjerregård og St. Vibegård, hvor der er so-, smågrise- og slagtesvineproduktion. Udvidelsen på Nørregård og Bukkegård vil ske i forbindelse med, at smågriseproduktionen flyttes fra Bjerregård til St. Vibegård, og slagtesvineproduktionen hermed flyttes fra St. Vibegård til Nørregård og Bukkegård. Der er tidligere meddelt miljøgodkendelser til ændringerne på Bjerregård og på St. Vibegård.

Der udøves ingen biaktiviteter (dambrug, slagteri, biogasanlæg, vindmølle, halmfyr, detailsalg, boliger m.v.) på Nørregård og Bukkegård.

Tabel 1: Oversigt over nuddrift samt ansøgte udvidelse på Nørregård og Bukkegård

Anlæg	Dyrekategori	Før udvidelse		Efter udvidelse	
		Antal	DE	Antal	DE
Nørregård	Slagtesvin (30-105 kg)	8.300	225,62	0	0
	Slagtesvin (30-117 kg)	0	0	13.200	402,14
Bukkegård	Slagtesvin (25-108 kg)	3.200	87,81	0	0
	Slagtesvin (30-117 kg)	0	0	9.200	280,28
I alt		11.500	313,43	22.400	682,42

2.2 MEDDELELSESPLIGT – EJERFORHOLD, AREALER, ANLÆG

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når besætningen er nået op på det ansøgte niveau

- Når byggeriet er afsluttet (for Bukkegård)
- Besætningens størrelse den 29. august 2024 (6 år efter godkendelsesdato)

2.3 GYLDIGHED

Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse, jf. den gældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelses § 48. Hvis en del af godkendelsen ikke er udnyttet, bortfalder godkendelsen for denne del. Miljøgodkendelsen anses for udnyttet, når byggeriet faktisk er afsluttet.

Hvis miljøgodkendelsen herefter ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når der har været en produktion svarende til mindst 25 pct. af det tilladte eller godkendte.

Hvis ikke miljøgodkendelsen er opfyldt, eller miljøgodkendelsens vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af miljøgodkendelsen bortfalder

2.4 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er 29. august 2026.

Tilsynsmyndigheden kan i henhold til gældende husdyrbruglovs § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må dog ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af en godkendelse.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal i henhold til gældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelses § 39 tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres af hensyn til udviklingen i den bedste tilgængelige teknik. Virksomhedens miljøgodkendelse skal tages op til revurdering, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor husdyrbruget første gang blev godkendt, og herefter hvert 10. år. Endvidere skal virksomhedens miljøgodkendelse tages op til revurdering, når der er offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste del af husdyrbrugets aktiviteter.

For husdyrbrug, der på tidspunktet for revurderingen ikke lever op til krav om totaldeposition for ammoniak efter bekendtgørelses §§ 25 og 26 (krav om totaldeposition til kategori 1- og kategori 2-natur), skal kommunen ved revurderingen sikre, at disse krav overholdes, og at de nødvendige vilkår meddeles som påbud samt, at der eventuelt fastsættes en frist for kravets overholdelse under hensyn til den forventede restlevetid for husdyrbrugets staldanlæg.

3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN

---

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår. Vilkårene er skærpede krav i forhold til gældende lovgivning eller krav, som stilles pga. virksomhedens art eller beliggenhed.

Virksomheden skal drives i overensstemmelse med godkendelsens vilkår og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning.

Specifikke vilkår:

3.1 VILKÅR VEDR. INDRETNING OG DRIFT

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

3.2 VILKÅR VEDR. INFORMATION OM ÆNDRINGER

- 3.2.1 Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Erhverv, Byg og Sekretariat) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
- 3.2.2 Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

3.3 VILKÅR VEDR. PLACERING AF NYE BYGNINGER

- 3.3.1 Der kan opføres en ny slagtesvinestald og mellembygning/foderlade på Bukkegård med placering som vist på Bilag 1. Afstanden fra den nye stald til søen nordøst for anlægget skal være minimum samme afstand som fra den eksisterende stald dvs. minimum 10 m. Stalden kan være op til 22 x 55 m, og mellembygningen kan være op til 22 x 22 m. Bygningerne skal opføres i samme type materialer som de eksisterende bygninger, dvs. i gråt puds og med eternittag.

3.4 VILKÅR VEDR. PRODUKTIONENS OMFANG

- 3.4.1 Husdyrbruget må drives med en besætning på Nørregård på maksimalt 13.200 producerede slagtesvin (30-117 kg) svarende til 402,14 DE og med en besætning på Bukkegård på maksimalt 9.200 slagtesvin (30-117 kg) svarende til 280,28 DE.

Det maksimale dyrehold skal være opnået inden for 6 år fra godkendelsens dato iht. lovgivningens regler.

3.5 VILKÅR VEDR. GULVTYPE

- 3.5.1 Stald E og F på Nørregård og den nye stald på Bukkegård skal være indrettet med delvist spaltegulv med mindst 25 % fast gulv. Stald C på Nørregård skal være indrettet med delvist spaltegulv med mindst 50 % fast gulv

3.6 VILKÅR VEDR. FODERKORREKTION

- 3.6.1 Den totale mængde N ab dyr pr. år (beregnet som N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin) skal være mindre end **69.171** kg N pr. år.

'N ab dyr pr. slagtesvin' beregnes ud fra følgende ligning:

$$N \text{ ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. FEsv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})).$$

Konkret beregning for Nørregård/Bukkegård (der er regnet med 145,3 g råprotein pr. FE og 2,80 FE/kg tilvækst):

$$((117 \text{ kg} - 30 \text{ kg}) \times 2,80 \text{ FE/kg tilvækst} \times 145,3 \text{ g prot./FE} / 6250) - ((117 \text{ kg} - 30 \text{ kg}) \times 0,0296 \text{ kg N/kg tilvækst}) = 3,09 \text{ kg N}$$

$$\text{Total mængde N ab dyr pr. år for slagtesvin} = 22.400 \times 3,09 = 69.171 \text{ kg}$$

Der kan anvendes andre kombinationer af råprotein og FE/kg tilvækst end den beskrevne, så længe den totale mængde N ab dyr pr. år er mindre end 69.171 kg N pr. år.

- 3.6.2 Der skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:

- antal producerede dyr
- gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt/slagtevægt)
- foderforbrug pr. kg tilvækst
- det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv i foderblandingerne

- 3.6.3 N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder (i perioden 1. august år 1 til 15. februar år 3).

- 3.6.4 Foderoptimering (blandeforskrift) skal laves mindst én gang årligt og opdateres i forbindelse med væsentlige ændringer som f.eks. brug af ny råvare.

- 3.6.5 Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.7 VILKÅR VEDR. LUGT

- 3.7.1 Det skal på tilsynsmyndighedens forlangende godtgøres, at der på Nørregård maksimalt er dyr på stald med en samlet maksimal vægt på op til 257.250 kg, hvilket svarer til, at alle 3500 stipladser udnyttes til slagtesvin med en gennemsnitsvægt på 73,5 kg. Der må dog pr. år ikke produceres flere dyr end beskrevet i vilkår 3.4.1.

- 3.7.2 Afkasthøjden skal være i overensstemmelse med forudsætninger lagt til grund for OML-lugtberegningen. Det vil sige, at afkasthøjden i stald C skal være minimum 9 m over terræn, og afkasthøjden på stald E og F skal forhøjes med 1 m til henholdsvis minimum 7,5 m over terræn i stald E og minimum 8,5 m over terræn i stald F.
- 3.7.3 Afkastdiameter og ydelse skal være i overensstemmelse med forudsætninger lagt til grund for OML-lugtberegningen. Det vil sige, at følgende skal opfyldes:
Stald C:	4 stk. afkast, Ø600, ydelse på hver 11.336 m ³ /h, 4 stk. afkast, Ø600, ydelse på hver 12.498 m ³ /h
Stald E:	5 stk. afkast, Ø800, ydelse på hver 18.501 m ³ /h 5 stk. afkast, Ø800, ydelse på hver 18.888 m ³ /h
Stald F:	5 stk. afkast, Ø800, ydelse på hver 17.082 m ³ /h 5 stk. afkast, Ø800; ydelse på hver 19.137 m ³ /h
- 3.7.4 Der skal i samtlige afkast på stald E og F isættes miljøkryds. Effekten af miljøkryds skal svare til en reduktion i afkastenes indre diameter, som giver en forøgelse af afkasthastigheden med minimum 40 %.
- 3.7.5 Eventuelle ændringer i ventilationsforholdene eller andet, der har indflydelse på staldanlæggets lugtgeneafstande, skal meddeles kommunen, og kommunen kan kræve en ny OML-beregning, som dokumenterer, at lugtgeneafstandene fortsat er overholdt.
- 3.7.6 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
- 3.7.7 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

3.8 VILKÅR VEDR. OVERDÆKNING AF GYLLEBEHOLDER

- 3.8.1 Den eksisterende gyllebeholder på Nørregård på 2500 m³ skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.8.2 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.8.3 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.8.4 Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.
- 3.8.5 Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden.

3.9 VILKÅR VEDR. BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

- 3.9.1 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.9.2 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås.

Generelle vilkår:

3.10 VILKÅR VEDR. RENHOLDELSE OG HYGIEJNE

- 3.10.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

3.11 VILKÅR VEDR. GYLLEOPBEVARING OG -HÅNDTERING

- 3.11.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.11.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.11.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen for faste installationer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at eventuelle brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.

3.12 VILKÅR VEDR. STØJKILDER

- 3.12.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

- 3.12.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.12.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

- 3.12.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at grænseværdierne ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

3.13 VILKÅR VEDR. STØV

- 3.13.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.
- 3.13.2 Klorcalcium (støvbindende middel) skal udlægges på den fælles privatvej ved Nørregård omkring påske.

3.14 VILKÅR VEDR. SKADEDYR

- 3.14.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.14.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

3.15 VILKÅR VEDR. SPILDEVAND OG OVERFLADEVAND

- 3.15.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.15.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- 3.15.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet inden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og evt. en godkendt olieudskiller.
- 3.15.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjtemiddelrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

3.16 VILKÅR VEDR. OPLAG AF OLIE

- 3.16.1 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

- 3.16.2 Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 3.16.3 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

3.17 VILKÅR VEDR. OPLAG AF AFFALD

- 3.17.1 Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.17.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' affaldsregulativer.
- 3.17.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Der gælder dog særlige regler for haveaffald, se BOFA I/S' affaldsregulativer.
- 3.17.4 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

3.18 VILKÅR VEDR. UHELD OG RISICI

- 3.18.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.18.2 Der skal foreligge en beredskabsplan for Nørregård og Bukkegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på ejendommen og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
- 3.18.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

3.19 VILKÅR VEDR. OPHØR

- 3.19.1 Ved ophør af husdyrhold på ejendommen, skal al husdyrgødning og affald bortskaffes efter de gældende regler.

4 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

4.1 HUSDYRBRUGETS BYGNINGER OG FASTE AFSTANDSKRAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Beskrivelse af bygninger

Nørregård

På Nørregård sker den ansøgte udvidelse i eksisterende bygninger, hvorfor der ikke sker nogen bygningsmæssige udvidelser. De eneste bygningsmæssige ændringer, som kommer til at ske, er, at afkastskorstene på stald E og F forhøjes med 1 m.

Herunder følger en beskrivelse af de eksisterende bygninger. Placeringen af bygningerne er vist på anlægstegningen i Figur 2.

Nørregård består af en oprindelig ejendom med et stuehus opført i cirka 1867 og ombygget i 1975. Dette er opført i mursten, som er filset og malet gult, og har eternittag.

Bygning B, stald / lagerplads: Stald i hvidkalkede mursten og med eternittag. Bygget i 1950, bygningens mål er 18,5 x 7,5 m, og højden er 2,2 m. Taghældning er 45 grader.

Bygning C, stald: Stalden er i hvidkalkede mursten og med eternittag. Bygget i 1950 og renoveret i 1996. Bygningen anvendes til svinestald og har delvist fast gulv med 75 % fast gulv. Bygningens mål er 11 x 41 m, og den er 4 m høj. Taghældning er 45 grader.

Bygning D: Lade og udleveringsrum: Bygningen er opført i hvide stålplader og eternittag. Bygget i 2002. Bygningen anvendes til foderfremstilling, udleveringsrum og servicrum. Bygningens mål er 11 x 25,5 m, og den er 4 m høj. Taghældning er 45 grader.

Bygning E, stald: Stalden er i hvidkalkede lecablokke og eternittag. Bygget i 1996. Bygningen anvendes til svinestald. Bygningens mål er 17 x 52 m og er 2,6 m høj. Taghældning er 25 grader. Bygningen var tidligere indrettet med fuldspaltegulv, men der er i forbindelse med ibrugtagning af den eksisterende miljøgodkendelse fra 2012 blevet etableret delvist fast gulv i stalden med 25 % fast gulv og 75 % spaltegulv.

Bygning F, stald: Stalden er muret i grå puds og med eternittag. Bygget i 2008. Bygningen var tidligere indrettet med fuldspaltegulv, men der er i forbindelse med ibrugtagning af den eksisterende miljøgodkendelse fra 2012 blevet etableret delvist fast gulv i stalden med 1/3 fast gulv, 1/3 drænet gulv og 1/3 spaltegulv. Bygningens mål er 22,5 x 52 m, og den er 3 m høj. Taghældning er 25 grader.

Bygning G, mellemgang: Gangen er opført i hvide stålplader og ståltag. Bygget i 2008. Anvendes som mellemgang. Bygningens mål er 4 x 10 m, og den er 2,5 m høj. Taghældning 15 grader.

Bygning H, udleveringsrampe: Bygningen er opført i hvide stålplader og ståltag. Bygget i 2002. Anvendes til mellemgang og udleveringsrum. Bygningens mål er 7 x 10 m, og den er 2,5 m høj. Taghældning er 15 grader.

Gylletank I: Beholder er opført i betonelementer fra år 1996 og er på 2500 m³. Beholderen er på 28 m i diameter, og den er 4 m høj, heraf er ca. 2 m over terræn. Beholderen er senest godkendt i 2014.

Gylletank J: Beholder er opført i betonelementer i år 2004 og er på 530 m³. Beholderen er på 12 m i diameter, og den er 5 m høj, heraf er ca. 3 m over terræn.

Silo L: Gastæt silo opført i galvaniseret metal og betonbund. Siloen er fra 2004 og anvendes til kornopbevaring. Siloen er 10 m i diameter og ca. 18 m høj med et rumindhold på 1270 m³.

Silo O: Silo opført i galvaniseret metal i 2007. Siloen anvendes til foderopbevaring. Siloen er 3 m i diameter og ca. 12 m høj og har et rumindhold på 60 m³.

Vaskeplads M: Betonplads med sandfang og pumpebrønd er etableret i 2006. Pladsens mål er 35 x 15 m.

Gyllefortank P: Fortank er opført i beton. Fortank er etableret i 1996, målene er 2 m i diameter og 3 m dyb.

Gyllefortank Q: Fortank er opført i beton. Fortank er etableret i 2008, målene er 2 m i diameter og 3 m dyb.

Bukkegård

Anlægget på Bukkegård består udelukkende af driftsbygninger, idet det oprindelige stuehus tidligere er fjernet. Der er ansøgt om at bygge en ny stald og en ny mellembygning/foderlade. I forbindelse med dette nedrives dele af de eksisterende bygninger.

Nærmere beskrivelse af de forskellige produktionsbygninger fremgår herunder. Placeringen af bygningerne kan ses på anlægstegningen i Figur 3.

På Bukkegård er en eksisterende slagtesvinestald fra 1993, som rummer 820 stipladser. Denne stald er ca. 40 m x 16 m. Taghældningen er 25 gr og højde til tagfæste 2,4 m. Højde til kip er ca. 6,25 m. Stalden er opført i hvidkalkede leca-sten og med gråt eternittag.

Derudover er der nogle ældre produktionsbygninger, som vil blive fjernet i forbindelse med bygning af den nye stald og mellembygning. Disse ældre staldbygninger mv. rummer 800 stipladser, som er blevet anvendt til buffer og sygestier.

Den nye stald bliver 22 m x 55 m og med gavl ud mod Slotsvejen, ligesom eksisterende stald fra 1993. Stalden bliver muret i grå puds og eternittag. Taghældning bliver 20 grader. Højde til tagfæste 3 m. Højde til kip bliver ca. 7 m.

Derudover vil der blive opført en mellembygning/foderlade mellem eksisterende stald og den nye stald. Denne mellembygning bliver ca. 22 x 22 m, dvs. samme bredde som den nye staldbygning. Taghældningen bliver ligeledes 20 gr., og højde til tagfæste 3 m samt højde til kip ca. 7 m. Mellembygningen vil ligeledes have gavlen ud mod slotsvejen. Mellembygningen opføres i samme farver og materialer som den nye staldbygning. Foruden foder vil foderladen rumme faciliteter til fodergrav, udleveringsrum, forrum til stalden, mandskabsrum, opbevaring af råvarer og mølleri/foderfremstilling

Der er to eksisterende gyllebeholdere på henholdsvis 2000 m³ og 700 m³. De to beholdere er henholdsvis 2,5 m og 1,5 m over terræn. Den store er 4 m dyb og den lille 3 m dyb.

Figur 2. Anlægstegning Nørregård

**Bornholms Landbrug
Landskab, Skov og Miljø**

Rønnedej 1, 3720 Askervej
Tlf. 56 90 78 00 Fax. 56 90 78 90

**Anlægstegning
Nørregård**

J.Nr.

Målforshold: 1:1000

Dato: 31.12.2010 / 01:27:57

Init.: KBH

Figur 3 Anlægstegning Bukkegård

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

De fastsatte afstandskrav i § 6 gælder for både etableringer og udvidelser.

Nørregård og Bukkegård er beliggende i landzone og uden for eksisterende eller fremtidigt byzone- eller sommerhusområde. Anlæggene ligger desuden ikke i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. Der er iflg. kommuneplanen ej heller nogen fremtidige byzone- eller sommerhusområder i området omkring anlæggene. Afstanden til disse områder er desuden mere end kravet på mindst 50 m.

Nærmeste byzone er Pedersker mere end 1,3 km vest for Bukkegård, og nærmeste område i landzone med lokalplan er området ved Stenseby vindmøllerne ca. 780 m øst for Nørregård. Nærmeste samlede bebyggelse ud over Pedersker er Stenseby ca. 1,9 km øst for Nørregård.

Nærmeste nabobeboelser til Nørregård er Brandsgårdsvejen 21, som er beliggende ca. 140 m øst for ejendommens bygning F, og Brandsgårdsvejen 9, som er placeret ca. 155 meter sydøst for bygning C. Herudover ligger også Brandsgårdsvejen 19, 7 og 23 inden for en afstand af 300 m fra staldbygningerne på Nørregård. Alle er uden landbrugspligt undtaget Brandsgårdsvejen 23, som er en landbrugsejendom.

Nærmeste nabobeboelse til Bukkegård er Slotsvejen 3 ca. 250 m fra staldanlægget mod syd. Denne er en landbrugsejendom. Nærmeste enkeltbeboelse uden landbrugspligt er Bukkevadsvejen 1 ca. 450 m nordøst for Bukkegård.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

De fastsatte afstandskrav i husdyrgodkendelseslovens § 8 til nedenstående områder og installationer gælder kun for nybyggeri (og bygningsændringer, der kan sidestilles med nybyggeri eller ved markante skift i husdyrholdet). Idet der ikke er nybyggeri eller markante skift i husdyrholdet på Nørregård, er afstandskravene kun relevante for nybyggeriet på Bukkegård. De nedenfor angivne afstande er derfor opmålt i forhold til de nye bygninger på Bukkegård. Der er nævnt den bygning, som har den korteste afstand.

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Der er en vandboring placeret mindre end 25 m fra den nye staldbygning på Bukkegård. Den aktuelle afstand bliver ca. 10-11 m.

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): Der er ikke fælles vandforsyning inden for 50 m af staldanlægget på Bukkegård.

Vandløb, søer og dræn (15 m): Der er en mindre sø beliggende i en afstand på ca. 10-11 m fra nærmeste eksisterende bygning på Bukkegård. Afstanden fra den nye stald på Bukkegård til søen bliver ligeledes ca. 10-11 m.

Offentlig vej eller privat fællesvej (15 m): Der er mere end 30 m ud til Slotsvejen.

Levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder ved ejendommen.

Beboelse på samme ejendom (15 m): Der er ikke nogen beboelse ved anlægget. Stuehuset er tidligere blevet fjernet.

Naboskel (30 m): Nærmeste naboskel er lokaliseret mere end 200 m fra anlægget

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug, der medfører forøget forurening, ikke tilladt inden for nuværende eller fremtidige byzoneområder, sommerhusområder og en række nærmere definerede områder i landzone samt inden for 50 m af disse områder og nabobeboelser.

De eksisterende anlæg på Nørregård samt de eksisterende og nye anlæg på Bukkegård ligger alle mere end de krævede 50 m fra det nærmeste punkt i disse områder og ved beboelse omfattet af § 6.

Afstandskravene i § 8 til vandforsyning, søer, vandløb, veje, levnedsmiddelvirksomhed, egen beboelse og naboskel gælder kun ved nybyggeri og er derfor kun relevante ved Bukkegård.

Afstandskravet på 25 m til ikke-almene vandforsyningsanlæg er ikke overholdt, idet der er en vandboring placeret ca. 10-11 m fra den nye staldbygning på Bukkegård. Idet vand fra boringen ikke benyttes til drikkevand til mennesker (der er intet stuehus ved anlægget), er der ingen særlige krav til kvaliteten, og der er derfor heller ingen særlige restriktioner i forhold til afstandskrav. Center for Natur, Miljø og Fritid vurderer derfor, at den ønskede placering af stalden i forhold til vandboringen ikke er problematisk og kan dermed dispensere fra afstandskravet. Hvis vand fra boringen senere ønskes anvendt til drikkevand, vil det være nødvendigt med en fornyet vurdering.

Afstandskravet på 15 m til søer er ikke overholdt. Der bliver kun ca. 10-11 m fra den nye stald på Bukkegård til den eksisterende sø. Center for Natur, Miljø og Fritid vurderer, at der kan dispenseres fra afstandskravet til byggeri af en stald mindre end 15 m fra søen på ejendommen, idet det vurderes at søen ikke vil blive påvirket af udledning af spildevand eller andet fra stalden. Stalden og dens gyllekummer mv. vil blive opført efter gældende byggelovgivning. Endvidere ligger der allerede i dag en stald med samme afstand til søen. Denne nedrives i forbindelse med opførelse af den nye stald. Eventuelt dræn nærmere end 15 m fra den nye stald vil blive omlagt ved etablering af stalden.

Bornholms Regionskommune konkluderer, at med de beskrevne dispensationer fra afstandskrav til privat vandboring og sø ved anlægget, er de gældende afstandskrav overholdt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. placering af nye bygninger.

4.2 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER OG PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nørregård og Bukkegård er beliggende i landzone. Ejendommen ligger i "særligt værdifuldt landbrugsområde" i henhold til Bornholms Kommuneplan 2013.

På Nørregård er alle produktionsbygninger placeret i umiddelbar tilknytning til hinanden, og der bygges ikke nye bygninger. De eneste bygningsmæssige ændringer består i, at højden på ventilationsafkastene på stald E og F forhøjes med 1 m.

På Bukkegård er alle nuværende produktionsbygninger placeret i umiddelbar tilknytning til hinanden, og den nye stald og mellembygninger, der ønskes opført, lægges i forbindelse med de øvrige staldbygninger.

Bygge- og beskyttelseslinjer

De nye bygninger opføres ikke inden for byggelinjerne:

Strandbeskyttelseslinje (300 m), Klitfredede arealer, Sø- og å-beskyttelseslinje (150 m), Kirkebyggelinje (300 m), Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m) og Kystnærhedszone (3 km).

Nuværende og kommende anlæg på Bukkegård ligger dog inden for skovbyggelinje.

Naturområder og fredninger

Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000: Habitatområdet Dueodde ligger ca. 3500 m syd for anlægget.

Beskyttede naturområder (§ 3 områder): Nærmeste beskyttede sø er beliggende på selve ejendommen ca. 10-11 m fra den nye staldbygning. Inden for 1000 m af anlægget er der tre § 3-beskyttede engarealer ved Øle Å. Det nærmeste er lokaliseret ca. 200 m vest for anlægget. Derudover er der flere små vandhuller/søer. Der forefindes ingen overdrevsarealer, hedearealer eller mosearealer inden for 1000 m af anlægget ved Bukkegård.

Fredede områder: Nærmeste fredede område er området omkring Povls Kirke mere end 1200 m fra anlægget ved Bukkegård.

Beskyttede jord- og stendiger: Der er ikke registreret nogen beskyttede sten- eller jorddiger umiddelbart ved anlægget på Bukkegård.

Interesseområder i kommuneplanen

Erhvervsinteresser: Området omkring Nørregård og Bukkegård er i Bornholms Kommuneplan 2013 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Skovrejsning: Ejendommen ligger i neutralområde i forhold til skovrejsning.

Geologiske interesser: Ejendommen ligger uden for område med geologiske interesser.

Interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser, samt særligt naturområde: Ejendommen ligger uden for disse områder.

Kulturmiljøområde: Bukkegård er beliggende i et kulturmiljøområde (Ringborgen).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ejendommen er beliggende i landzone og i et område, som er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde.

På Nørregård sker der ingen bygningsmæssige udvidelser, idet udvidelsen sker i eksisterende bygninger. De eneste bygningsmæssige ændringer, der sker, er, at afkastskorstene på stald E og F forhøjes med 1 m.

På Bukkegård skal der bygges en ny stald og mellembygning/foderlade. Anlægget fremtræder som en samlet enhed i landskabet, idet de eksisterende bygninger er beliggende i umiddelbar nærhed af hinanden. Opførelsen af den nye stald og mellembygning vil ske inden for det oprindelige byggefelt, hvor de gamle bygninger fjernes, og i tilknytning til den eksisterende stald fra 1993. Ejendommen vil således fortsat udgøre en samlet enhed, hvilket endda vil blive forstærket af, at bygningerne vil blive placeret med gavlen ud mod vejen og med samme bredde som den eksisterende staldbygning.

Nøglekaraktererne for landskabsfladerne i lokalområdet er store åbne marker og spredte ejendomme, som ligger som selvstændige enklaver i de åbne marker. Mod vest afgrænses de åbne marker af skovbevoksningen langs med Øle å.

Anlægget er således synligt i landskabet, men vurderes ikke at ville blive dominerende, idet bygningerne ligger samlet, og idet landskabets øvrige elementer gør, at Bukkegård opfattes som en naturlig del af landskabet.

Alle byggelinjer i forhold til nybyggeriet er overholdt bortset fra skovbyggelinjen. Erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri herunder landbrugsbyggeri, som opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, kan tillades inden for skovbyggelinjen. Bornholms Regionskommune vurderer, at der er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri, og byggeriet opføres i nær tilknytning til de hidtidige bebyggelser på Bukkegård, hvorfor det ansøgte ikke kræver dispensation fra skovbyggelinjen.

Bukkegård ligger i et område, der i kommuneplanen er udpeget til kulturmiljøområde. Ifølge retningslinjen i kommuneplanen skal nybyggeri og nye anlæg i øvrigt inden for disse kulturmiljøer lokaliseres ud fra en særlig hensyntagen til arkæologisk levn fra forhistorisk tid og middelalder. Den nye stald og mellembygning på Bukkegård placeres, så de ligger inden for det oprindelige byggefelt og i tæt tilknytning til de eksisterende bygninger på stedet. Staldbyggeriet vurderes derfor ikke at påvirke kulturmiljøområdet væsentligt eller at være i uoverensstemmelse med retningslinjen.

Området, hvor Nørregård og Bukkegård ligger, er udpeget til særligt værdifuldt landbrugsområde i kommuneplanen, hvilket betyder, at der normalt kan opføres landbrugsbygninger uden rådighedsindskrænkninger med respekt for de miljømæssige regler for landbrugsdrift, husdyrhold mm.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. placering og udformning af de nye bygninger.

5 PRODUKTIONSAPPARATET

I dette kapitel beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning.

5.1 HUSDYRHOLDET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Den ansøgte udvidelse på Nørregård er fra 8.300 slagtesvin (30-105 kg) til 13.200 slagtesvin (30-117 kg). Dette svarer til en udvidelse fra 225,62 DE til 402,14 DE.

Nørregård er ved miljøgodkendelse i 2006 godkendt til en besætning på 8300 slagtesvin (30-105 kg), hvilket svarer til en besætning på 225,62 dyreenheder beregnet med nugældende dyreenhedsberegning (og 249,6 DE med dyreenhedsberegningen gældende på ansøgningstidspunktet). I forhold til beregninger og vurderinger af udvidelsen på Nørregård er der således taget udgangspunkt i denne besætning som nudrift. Den reelle produktion ved nudrift udgør dog op imod 13.200 slagtesvin (30-117 kg), fordi ansøger har taget miljøgodkendelsen fra 2015 i brug, idet klagen ikke havde opsættende virkning.

Den ansøgte udvidelse på Bukkegård er fra 3.200 slagtesvin (25-108 kg) til 9.200 slagtesvin (30-117 kg). Dette svarer til en udvidelse fra 87,81 til 280,28 DE.

Fordelingen af antal af dyr og dyreenheder på dyrekategori før og efter udvidelsen på ejendommen fremgår af Tabel 2.

Tabel 2: Nørregård og Bukkegårds husdyrproduktion før og efter udvidelse

Anlæg	Dyrekategori	Før udvidelse		Efter udvidelse	
		Antal	DE	Antal	DE
Nørregård	Slagtesvin (30-105 kg)	8.300	225,62	0	0
	Slagtesvin (30-117 kg)	0	0	13.200	402,14
Bukkegård	Slagtesvin (25-108 kg)	3.200	87,81	0	0
	Slagtesvin (30-117 kg)	0	0	9.200	280,28
I alt		11.500	313,43	22.400	682,42

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimal produktion ikke vil være væsentlige påvirkninger af omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrholdets størrelse.

5.2 STALDINDRETNING, VENTILATION, RENGØRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Nørregård

Udvidelsen på Nørregård sker i eksisterende bygninger, og der vil i forbindelse med det ansøgte ikke ske nogen bygningsmæssige ændringer ud over en forhøjelse af afkastskorstene. Der vil således ske en større udnyttelse af det bestående staldanlæg.

Stald E og F var tidligere indrettet med fuldspaltegulv, men der er i forbindelse med ibrugtagning af miljøgodkendelsen fra 2012 blevet etableret delvist fast gulv i staldene med henholdsvis 25 % fast gulv og 75 % spaltegulv i stald E og 1/3 fast gulv, 1/3 drænet gulv og 1/3 spaltegulv i stald F. Bygning C er indrettet med delvist fast gulv med 75 % fast gulv og 25 % spalter, og der er ikke sket ændringer af dette.

Bukkegård

På Bukkegård fjernes de gamle driftsbygninger, således at kun stalden fra 1993 bibeholdes. Produktionen vil efter udvidelsen således foregå i den eksisterende stald fra 1993 og den nye stald, som opføres, hvor de gamle driftsbygninger stod.

Der sker ingen ændringer i den eksisterende stald fra 1993, hvor den nuværende produktion hovedsageligt finder sted. Denne stald er med fulldrænet gulv. Den nye stald etableres med delvist fast gulv (25-49 % fast gulv) fordelt på 1/3 spalter, 1/3 miljøspalter og 1/3 fast gulv.

I Tabel 3 er vist en oversigt over dyrehold og staldtyper med angivelse af antal dyr i de enkelte stalde før og efter udvidelsen. Desuden fremgår antallet af stipladser, der svarer til det maksimale antal dyr på stald.

Tabel 3: Dyrehold og staldtyper i nudrift og ansøgt drift

Staldnavn	Godk. pligtig renovering	Staldsystem kode	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal Stipladser	Evt. vægt (kg)/alder (mdr.)		Evt. mælkeydelse (EKM) /ændret fravænningsvægt i alt per årssø*	Antal DE
						Ind	Ud		
Slagtesvinestald 1 Nørregård (bygning C)	Nej	SvSI03	Nudrift	1160	295	30,00	105,00		31,53
			Ansøgt	2620	695	30,00	117,00		86,94
Slagtesvinestald 2 Nørregård (bygning E)	Nej	SvSI02	Nudrift	2575	650	30,00	105,00		70,00
			Ansøgt	4430	1175	30,00	117,00		147,00
Slagtesvinestald 3 Nørregård (bygning F)	Nej	SvSI02	Nudrift	4565	1155	30,00	105,00		124,09
			Ansøgt	6150	1630	30,00	117,00		204,07
Eksisterende slagtesvinestald Bukkegård	Nej	SvSI04	Nudrift	3200	800	25,00	108,00		95,02
			Ansøgt	3200	820	30,00	117,00		106,18
Ny slagtesvinestald Bukkegård	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	6000	1440	30,00	117,00		199,10
Sum			Nudrift						320,64
			Ansøgt						743,29
Ændring alle produktioner:									422,65

Staldsystemer i ansøgt situation fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 4: Nørregård og Bukkegårds staldtyper og husdyrhold efter udvidelse

Anlæg	Staldtype	Antal slagtesvin
Nørregård	Delvis spaltegulv 50-75 % fast gulv (stald C)	1.850
	Delvis spaltegulv 25-49 % fast gulv (stald E og F)	11.350
Bukkegård	Fulldrænet gulv (eksisterende stald)	3.200
	Delvis spaltegulv 25-49 % fast gulv (ny stald)	6.000

Udvidelsen på Nørregård kan gennemføres i de eksisterende bygninger ved at ændre i produktionsformen. I nudrift indsættes grise over en seks ugers periode, hvorefter der i en periode ikke indsættes grise. Derfor vil gennemsnitsvægten af grisene på stald, lige inden de første sendes til slagtning, være højere, end hvis der var tale om traditionel kontinuerlig produktion. I ansøgt drift vil der blive tale om kontinuerlig produktion, hvilket sikrer at gennemsnitsvægten af grisene på stald på et hvilket som helst tidspunkt er lavere end ved maksimal belastning i nudrift. Dette giver mulighed for en større årsproduktion.

Ventilation

Stald C på Nørregård:

Ventilationsprincippet er undertryk med vægventiler.

Stalden har en højde på 8,0 m. Afkast har en højde på 1,0 m og er placeret i kip. Afkasthøjden er hermed 9,0 m over terræn. Afkast i nudrift består af 4 stk. Ø600 afkast med konus og en ydelse på hver 11.336 m³/h. Afkast i ansøgt drift består af 4 stk. Ø600 afkast med konus og en ydelse på hver 12.498 m³/h.

Der er kurve- og fugtstyring.

Stald E på Nørregård:

Ventilationsprincippet er ligetryk.

Stalden har en højde på 5,8 m. Afkast har i nudrift en højde på 1,0 m og er placeret på tagfladen 0,6 m fra kip. Afkasthøjden er hermed i nudrift 6,5 m over terræn. Afkastene forhøjes i forbindelse med udvidelsen med 1 m, så den totale afkasthøjde bliver 7,5 m over terræn.

Afkast i nudrift består af 5 stk. Ø800 afkast med konus og en ydelse på hver 18.501 m³/h. Afkast i ansøgt drift består af 5 stk. Ø800 afkast med konus og en ydelse på hver 18.888 m³/h.

Der er kurve- og fugtstyring.

Der isættes i forbindelse med udvidelsen miljøkryds i afkastene med en effekt svarende til en reduktion i afkastenes indre diameter, som giver en forøgelse af afkasthastigheden med minimum 40 %.

Stald F på Nørregård:

Ventilationsprincippet er undertryk med loftsventiler.

Stalden har en højde på 6,8 m. Afkast har i nudrift en højde på 1,0 m og er placeret på tagfladen 0,6 m fra kip. Afkasthøjden er hermed i nudrift 7,5 m over terræn. Afkastene forhøjes i forbindelse med udvidelsen med 1 m, så den totale afkasthøjde bliver 8,5 m over terræn.

Afkast i nudrift består af 5 stk. Ø800 afkast med konus og en ydelse på hver 17.082 m³/h. Afkast i ansøgt drift består af 5 stk. Ø800 afkast med konus og en ydelse på hver 19.137 m³/h.

Der er kurve- og fugtstyring.

Der isættes i forbindelse med udvidelsen miljøkryds i afkastene med en effekt svarende til en reduktion i afkastenes indre diameter, som giver en forøgelse af afkasthastigheden med minimum 40 %.

Bukkegård

Der er undertryksventilation med loftsventiler i den eksisterende stald fra 1993. Ventilation i den nye stald bliver med undertryk og luftindtag gennem loftsventiler.

Overbrusning

Overbrusning sker efter behov i de forskellige stalde til nedkøling i varme perioder. Der anvendes lavtrykskøling.

Rengøring og desinficering af stalde

Stierne vaskes efter hvert hold grise. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg etc.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Det vejledende BAT-krav for produktionen beregnes i det digitale IT-ansøgningssystem. Her er der taget højde for, om der er tale om nye eller gamle stalde, og der er samtidigt korrigeret for afvigende vægtintervaller. Beregningerne viser, at BAT-kravet overholdes.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at staldindretningen lever op til det BAT-krav om ammoniakemission, som kommunen har fastsat for dette projekt (se afsnit 11).

Det generelle ammoniakkrav og maksimal ammoniakdeposition på naturområder opfyldes også.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. staldgulve.

5.3 PRODUKTION OG HÅNDTERING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Gødningsmængde og indhold

Nørregård og Bukkegård er to anlæg under bedriften Billegravsgård ApS og Bjerregård ApS. Bedriften består af fem ejendomme/anlæg, hvoraf der er husdyrproduktion på de fire. Husdyrgødningen fra bedriftens dyr vil være i form af gylle. Produktionen af gylle fra den samlede bedrift er beregnet med programmet DLBR Plante IT. Tabel 5 angiver den producerede mængde husdyrgødning efter udvidelsen på den samlede bedrift.

Tabel 5: Mængde af produceret husdyrgødning i ansøgt drift på bedriften Bjerregård

Anlæg	Mængder (tons)
Bjerregård	7.699
St. Vibegård	2.632
Nørregård	8.163
Bukkegård	5.689
IALT	24.183

Gødningsopbevaring

Opbevaring af gylle skal vurderes samlet for hele bedriften. Der er på bedriften eksisterende gyllebeholdere på Nørregård, Bjerregård, St. Vibegård, Bukkegård og Billegravsgård. I tillæg til disse er der etableret en ny gyllelagune ved Bjerregård.

Den gylle, som skal udbringes på bedriftens udbringningsarealer, separeres med et lavteknologisk mobilt separationsanlæg. Ved brug af anlægget separeres gyllen i en væskefraktion og en fast fraktion (tørstoffraktion). Den afvandede fiber komprimeres og presses gennem en slange til en container. Væskefraktionen fra filterbånd og skruepresse ledes til gyllebeholder. Fiberfraktionen leveres til Biokraft ligesom den overskydende mængde rågylle. På sigt er det målet, at al gyllen skal separeres, og kun fiberdelen leveres til Biokraft.

Beholderne er stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt, således at det hele tiden sikres, at beholdernes bund og vægge er tætte. Der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.

Der kan opbevares 55 % af den samlede mængde gylle produceret på Nørregård og Bukkegård i ejendommens beholdere. Heraf vil 29 % være opbevaret under fast overdækning og 26 % uden overdækning, men med flydelag. Gyllen ledes først til buffertank, separeres så, og efterfølgende ledes væskefraktionen til gylletanken. Den gylle, der ikke er plads til på Nørregård eller Bukkegård, vil blive opbevaret i beholdere eller gyllelagune på bedriftens andre ejendomme.

De lovpligtige regelmæssige eftersyn hvert 10. år på gyllebeholdere bliver gennemført, således at det kontrolleres, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Tabel 6: Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen

Anlæg	Beholder	Kapacitet/m ³	Overdækning
Nørregård	Beholder	2.500	Fast overdækning
	Buffertank	530	Fast overdækning
Bjerregård	Beholder	2.000	Flydelag
	Beholder	2.050	Flydelag
	Buffertank	530	Fast overdækning
	Gyllelagune	10.000	Fast overdækning
St. Vibegård	Beholder	1100	Flydelag
Bukkegård	Beholder	2.000	Flydelag
	Beholder	700	Flydelag
Billegravsgård	Beholder	500	Flydelag
Samlet kapacitet		21.910 m³	

Bedste tilgængelige staldteknologi

Jf. BREF er det BAT at opbevare gylle i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholderens bund og vægge skal være tætte og korrosionsbeskyttede. Beholderen skal tømmes jævnligt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse – normalt 1 gang årligt. Der omrøres kun i gyllen umiddelbart før tømning af beholderen. Det er endvidere BAT at overdække beholderen med fast låg eller med et naturligt flydelag eller et flydelag, der etableres med snittet halm eller tilsvarende.

Jf. BREF kan det være BAT at behandle husdyrgødning på bedriften med visse betingelser. Disse betingelser vedrører landbrugsareal til rådighed, overskud af eller efterspørgsel på lokale næringsstoffer, teknisk assistance, marketingsmuligheder for grøn energi samt lokale regler. Er der f.eks. et overskud af næringsstoffer i området, men tilstrækkelig areal til at udbringe husdyrgødningen, kan det være BAT at foretage separation af husdyrgødningen.

Sammenholdes ansøgers foranstaltninger vedr. opbevaring og behandling af husdyrgødning, med BREF-dokumentet vurderer ansøger, at det ansøgte projekt lever op til BAT.

Beregning af tilstrækkelig opbevaringskapacitet

Der er samlet på bedriften ca. 11 måneders opbevaringskapacitet efter fuld implementering af alle udvidelser og etablering af gyllelagune ved Bjerregård.

Den totale opbevaringskapacitet på Nørregård er 3.030 m³, hvoraf 100 % er overdækket. Den totale opbevaringskapacitet på Bukkegård er 2.700 m³. Her er intet overdækket. Samlet giver det en kapacitet på ejendommen på 5.730 m³.

Den totale gylleproduktion på Nørregård/Bukkegård er efter udvidelsen 13.852 m³. 9 måneders opbevaringskapacitet heraf udgør derved 10.389 m³.

Dvs. at der kan opbevares 55 % af den samlede mængde gylle i ejendommens beholdere. Heraf vil 29 % være opbevaret under fast overdækning (Nørregård) og 26 % uden overdækning (Bukkegård) men med flydelag (i ansøgningsskemaet i Husdyrgodkendelse.dk er gyllen fordelt med 24 % + 5 % opbevaret i gyllebeholdere på Nørregård med overdækning og 19 % + 7 % uden overdækning på Bukkegård).

De resterende 45 % af husdyrgødningen vil blive opbevaret i beholdere eller gyllelagune på bedriftens andre ejendomme. Idet den samlede opbevaringskapacitet på bedriften er ca. 11 måneder, er opbevaringskapaciteten tilstrækkelig.

I forbindelse med gylleseparation fjernes fiberdelen (ca. 10 %) fra gyllen. Denne leveres til Biokraft A/S og optager således ikke opbevaringskapacitet. Fjernelse af fiberdelen er ikke indregnet i opbevaringskapaciteten, og denne er således reelt endnu højere.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

---

9 måneders opbevaringskapacitet anses for tilstrækkelig til, at husdyrgødningen kan udbringes på tidspunkter og med en udnyttelsesgrad, som lever op til gældende lovgivning. Kravet om 9 måneders opbevaringskapacitet er opfyldt for bedriften, når den ansøgte produktion er etableret.

Der er i husdyrgødningsbekendtgørelsen en række faste krav til pumpeudstyr og sikkerhed, så overpumpning fra gyllebeholder til gyllevogn ikke medfører risiko for forurening af jord og grundvand. Kravene er derfor ikke stillet som vilkår.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at håndteringen af husdyrgødningen opfylder de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen, og at der anvendes BAT i forhold til opbevaring og håndtering af husdyrgødning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. opbevaringskapacitet, spild og ikke-faste installationer.

5.4 UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Udbringning

Al gyllen udbringes efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og i henhold til Landbrugsstyrelsens normer for tilførsel af næringsstoffer til afgrøderne. Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer, og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Da arealerne er jordbundstype 7 og 8 (lerjord) og der primært dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder men slæbeslanger. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. På sort jord og græsmarker bliver gyllen dog nedfældet jf. lovkrav.

Da gyllen, som tildeles udspretningsarealerne, separeres, tildeles disse arealer udelukkende væskefraktionen.

Miljøstyrelsen har udarbejdet et teknologiblad om separering af gylle med skruepresse. Af dette fremgår det, at forudsat at fiberfraktionen ikke anvendes som markgødning på bedriftens arealer, kan der opnås en række fordele. På Nørregård og Bukkegård afsættes fiberfraktionen til Biokraft, så kun væskefraktionen skal

udbringes på bedriftens arealer. Fordelene ved udbringning af væskefraktionen sammenlignet med rågylle er bl.a.:

- Reduceret udbringningsareal for bedriften (da der er mindre kvælstof i væskefraktionen)
- Nemmere omrøring, pumpning og udbringning (da væskefraktionen er mere tyndtflydende)
- Reducerede lugtgener fra udbringning (da væskefraktionen trænger hurtigere ned i jorden)
- Reduceret ammoniakfordampning fra udbringning (da væskefraktionen trænger hurtigere ned i jorden)
- Reduceret nitratudvaskning (kvælstoffet i væskefraktionen udnyttes bedre)
- Reduceret fosforoverskud (da en stor del af fosforen opkoncentreres i fiberfraktionen)

Ulemperne kan være, at separeringen kan give anledning til øget ammoniakfordampning og øgede lugtgener som følge af øget omrøring i fortank eller gyllekanal. Endvidere kan der forekomme en vis ammoniakfordampning og lugt fra skruepressen under driften, men der er ikke identificeret resultater fra undersøgelser, der dokumenterer størrelsen af disse gener. Skruepressens bidrag til den samlede lugtmission fra staldanlægget vurderes dog at være relativt lille, jf. Miljøstyrelsens teknologiblad.

BAT vedr. udbringning af husdyrgødning:

Jf. BREF er det med henblik på at reducere tabet af næringsstoffer til omgivelserne BAT at afbalancere tilførslen af gødning med afgrødens behov for næringsstoffer. Det er endvidere BAT at reducere risikoen for forurening af omgivelserne ved ikke at tilføre gødning til vandmættede, oversvømmede, frosne eller sne-dækkede arealer. Endvidere at undlade at tilføre gødning til arealer, der skråner, støder direkte op til vandløb samt at udbringe gødning så tæt som muligt på tidspunktet for afgrødens optagelse af næringsstoffer. Det er endvidere BAT at tilrettelægge udbringningen af husdyrgødningen således, at risikoen for lugtgener for omgivelserne minimeres.

For så vidt angår BAT i relation til udbringning af husdyrgødning på arealerne, er det Miljøstyrelsens opfattelse, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen, er BAT.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der kan i henhold til lovgivningen ikke stilles vilkår om udbringning af husdyrgødningen. Reglerne om udbringning ligger nu som faste krav i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke vilkår til udbringning af husdyrgødning.

6 PRODUKTIONENS RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, el og vand m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

6.1 FODER OG FODEROPBEVARING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Fodringsstrategi på ejendommen

På Nørregård blandes foder til produktionen på selve anlægget. På Bukkegård anvendes fuldfoder, som er blandet på Bjerregård.

Der fodres med vådfoder både ved anlægget Nørregård og anlægget Bukkegård. Der anvendes én blanding, idet der er gode resultater med dette. Men systemet er forberedt til, at der kan fodres med to blandinger, hvis dette bliver aktuelt. Foderet er tilsat fytase.

Der udarbejdes foderplaner af en konsulent. Foderplanerne revideres årligt eller efter behov. Der udtages jævnligt, ca. 4 gange om året, foderprøver af alt foder, og der udføres effektivitetskontrol 4 gange om året.

Foderopbevaring

På Nørregård opbevares halm i bygning D, mens indkøbt foder opbevares i bygning D og silo O.

I nudrift indkøbes 310 tons soja (silo O) og 300 tons delblanding (bygning D). I ansøgt drift indkøbes 875 tons soja (silo O) og mineralmix (bygning D). I nudrift og ansøgt drift høstes korn, som opbevares i gastæt silo L. Foder- og halmlagre er placeret 220 m fra offentlig vej.

Foder opbevares på Bukkegård i den nye mellembygning.

BAT

Med henblik på at reducere dyrenes N-udskillelse, er det ifølge BREF-dokumentet (2003) BAT at tilpasse foderet til dyrenes behov i de forskellige produktionsfaser (fasefodring), at optimere foderet på baggrund af fordøjelige/disponible næringsstoffer samt at tilsætte foderet aminosyrer. Derudover nævnes det at visse fodertilsetninger, herunder enzymer, kan forøge fodereffektiviteten. Fodring er en af de teknologier, der kan benyttes til at overholde det vejledende ammoniakemissionsniveau med baggrund i vurderingen af bedste tilgængelige teknologi.

Med hensyn til BAT foreligger der en teknologibeskrivelse vedrørende reduceret tildeling af råprotein til slagtesvin. Det fremgår heraf, at det er muligt at reducere ammoniakfordampningen fra slagtesvin, når indholdet af råprotein reduceres fra normtallet. Ansøger har valgt i ansøgt drift at anvende foderkorrektion til reduktion af ammoniakudledningen i form af, at der vil blive anvendt maksimalt 145,3 g råprotein/FE og 2,80 FE/kg tilvækst eller tilsvarende kombination, som giver mindst samme reduktion i ammoniakemissionen.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for fosfor ved konventionel produktion af slagtesvin er et niveau på 22,3 kg P/DE ab lager opnåeligt ved anvendelse af BAT. Den samlede emissionsgrænseværdi for produktionen kan heraf udregnes som $22,3 \text{ kg P/DE ab lager} \times 743,29 \text{ DE} = 16.575,37 \text{ kg P ab lager}$.

I ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk er mængden af P ab lager beregnet til 15.589,14 kg. Det vejledende BAT-emissionsniveau er således overholdt.

Benzoesyre er forholdsvis dyrt at anvende og er derfor fravalgt.

Sammenholdes ansøgers valg af fodringsteknik med BREF-dokumentet, vurderer ansøger, at det ansøgte projekt lever op til BAT.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at Nørregård og Bukkegård ved håndtering af fodermidlerne og optimering af fodertildelingen som beskrevet anvender BAT inden for foderteknologi.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. tildeling af råprotein.

6.2 ENERGI OG VAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Energiforbrug på anlæg

Der anvendes energi til belysning, ventilation, pumpning af gylle og markdrift.

Nørregård

På Nørregård forbruges el primært til ventilation, foderfremstilling og belysning. Derudover anvendes el til formaling af korn samt pumpning af gylle. I ansøgt drift forventes der et øget energiforbrug, når foderproduktionen øges, og ventilationen øges.

Ved den nuværende produktion er det årlige elforbrug (ifølge regnskabet) på 150.000 kWh. Ud fra dette beregnes det årlige elforbrug i ansøgt drift til 205.000 kWh.

I nudrift er forbruget af fyringsolie 2000 l pr. år, som anvendes til opvarmning af stalde. Stuehuset opvarmes med pillefyr. Der forventes i ansøgt drift et forbrug på 3000 l pr. år til opvarmning af stalde.

Bukkegård

Ved den nuværende produktion er det årlige elforbrug (ifølge regnskabet) på 34.500 kWh. Det samlede årlige energiforbrug skønnes i ansøgt drift at ville ligge på ca. 100.000 kWh/år.

I nudrift leveres færdigfoder fra Bjerregård. I ansøgt drift vil der blive opsat mølteri, og foderet vil blive fremstillet lokalt på anlægget Bukkegård, hvilket betyder, at der skal formales og blandes foder til en produktion på 9.200 slagtesvin. Dette skønnes at ville forbruge ca. 40.000 kWh/år. Den nye stald vil blive med lavenergiventilation af typen EC eller LPC. Her vurderes energiforbruget at ligge på ca. 2,9 kWh pr. produceret gris. På grund af den øgede gylleproduktion vil der desuden være mere gylle, som skal pumpes rundt, og mere gylle, som skal separeres, hvilket også kræver strøm. Derudover kommer en mindre del til belysning i den nye stald og i foderladen.

I nudrift er forbruget af dieselolie 500 l pr. år, som anvendes til udtørring af stierne efter vask. Dette forbrug skønnes at ville stige til ca. 1500 l efter udvidelsen.

Energibesparende foranstaltninger

På Bukkegård vil den nye stald blive etableret med den nyeste lavenergiventilation. Lyset i staldene vil kun være tændt i forhold til at opfylde lovkravet om minimum 40 lux i 8 timer pr. dag.

På Nørregård styres lyset i staldene af det mandskab, der arbejder i staldene, og anvendes kun i denne forbindelse. Udendørsbelysningen styres af sensorer/manuelt. Efterhånden som ventilationsanlæg skal udskiftes, bliver det til lavenergi-typer.

Ventilationsanlæg rengøres jævnligt i forbindelse med rengøring af staldene.

BAT vedr. energiforbrug

Med henblik på at reducere energiforbruget er det i henhold til BREF BAT at anvende naturlig ventilation. Når der anvendes mekanisk ventilation, er det BAT at optimere udformningen af ventilationssystemet samt at undgå modstand gennem hyppig eftersyn og rengøring af ventilationssystemet. Det er desuden BAT at anvende lavenergibelysning.

Sammenholdes ansøgers tiltag med henblik på reduktion af energiforbruget med BREF-dokumentet vurderer ansøger, at det ansøgte projekt lever op til BAT. For så vidt angår energibesparende belysning er det dog først i takt med udskiftning af belysningen, at den fulde energibesparende effekt opnås.

Vandforbrug

På Nørregård er forbruget af drikkevand til dyrene i nudrift 4.500 m³ og forventes i ansøgt drift at være 7.500 m³. Forbruget af vand til vask af staldanlæg er i nudrift ca. 210 m³ og forventes i ansøgt drift at være ca. 350 m³.

Ved anlægget Bukkegård er der privat vandforsyning. Vandforbruget ligger på ca. 2.600 m³ årligt og udgøres primært af drikkevand til dyrene. Forbruget skønnes at stige til ca. 7.500 m³ efter udvidelsen.

Vask af maskiner og redskaber sker ikke på Nørregård/Bukkegård, idet vaskepladsen på Bjerregård anvendes til dette.

Vandbesparende foranstaltninger

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand, og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. Staldene iblodsættes inden vask med automatisk iblodsætningsanlæg med timerfunktion. Vandinstallationer efterses løbende for at hindre unødigt spild som følge af utætheder eller lignende. Vandforbruget registreres.

BAT vedr. vandforbrug

Miljøstyrelsen har ikke opstillet egentlige branchespecifikke krav til vandforbruget i forbindelse med fastlæggelsen af de vejledende BAT-standardvilkår, idet forbruget vil afhænge af de driftsmæssige forhold på den enkelte ejendom.

Sammenholdes ansøgers tiltag med henblik på reduktion af vandforbruget med BREF-dokumentet vurderer ansøger, at det ansøgte projekt lever op til BAT.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der i forbindelse med driften på Nørregård og Bukkegård er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelsen af energi og vand minimeres mest muligt samtidig med, at produktionen kan foregå rentabelt. Det vurderes, at det er vigtigt at fastholde fokus på energi- og vandbesparelse, og der er derfor stillet vilkår herom.

Kommunen vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT i relation til at sikre, at energi- og vandforbruget på ejendommen er så lavt som muligt, og at Nørregård og Bukkegård ved at overholde vilkårene og ved opretholdelse af de beskrevne tiltag til besparelser lever op til principperne om anvendelse af BAT.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. vedligehold af energi- og vandforbrugende anlæg.

6.3 DIVERSE HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Olieprodukter

Der findes ingen stationære olietanke på ejendommen, men olien opbevares i mobil 200 liter tromle, som flyttes til ejendommen, når der er behov for olie til opvarmningen.

Såsåed, handelsgødning, pesticider, rengøringsmidler

Sprøjtning udføres altid af uddannet personale. Flemming Jensen er i besiddelse af sprøjtecertifikat. Sprøjtning foretages med egen marksprøjte med fyldeudstyr. Påfyldning og vask af sprøjte sker enten i marken eller på vaskepladsen på Bjerregård.

Al håndtering af pesticider og sprøjteudstyr samt markdrift generelt foretages fra Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Aakirkeby. Der henvises til den eksisterende miljøgodkendelse for Bjerregård.

Der forefindes ikke oplag af kemikalier på Nørregård og Bukkegård. Rengøringsmidler med ubrudt emballage og rengøringsmidler i brug opbevares på Nørregård i bygning D.

Der oplagres ikke såsæd og handelsgødning på ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Oplagring af diesel og anden olie i tanke skal opfylde reglerne i olietankbekendtgørelsen, som bl.a. angiver regler om placering, afskærmning og drift. Mængden af olie på Nørregård og Bukkegård er begrænset, idet der ikke er permanent oplag af olie på anlæggene, men kun mobil olietromle ved behov.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der alene stillet generelle vilkår vedr. placering af olietanke.

7 EMISSIONER, GENER OG RESTSTOFFER FRA ANLÆGGET

I dette kapitel beskrives og vurderes ammoniakemissionen fra anlægget samt omfanget af reststoffer fra produktionen. Desuden behandles mulige gener for omgivelserne som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 AMMONIAK

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det samlede ammoniaktab i form af ammoniakemission fra staldanlæg og lagre er i nudrift og ansøgt drift beregnet ud fra størrelsen og typen af husdyrholdet, indretning af staldene inkl. miljøteknologi, fodersammensætningen og typen af lagre til opbevaring af husdyrgødningen.

Tabel 7. Opgørelse af ammoniakemissionen før og efter udvidelse

Anlæg	Emission i nudrift (fastsat som produktion i 2006)	Emission efter udvidelse	Meremission efter udvidelse	Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfylde det generelle krav
Nørregård og Bukkegård samlet	4.327 kg N/år	8.195 kg N/år	3.868 kg N/år	-1.472 kg N/år

Som nudrift regnes med driften som beskrevet i miljøgodkendelse fra 2006 for Nørregård, og for Bukkegård den drift, der har været siden 1993, hvor stalden blev etableret.

BAT emissionskravet er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 9.260 kg N/år. Faktisk emission bliver 8.195 kg N/år.

Virkemidler til begrænsning af ammoniakemissionen:

Ammoniakemissionen reduceres bl.a. ved, at der på Nørregård er etableret delvist fast gulv, og at der på Bukkegård ligeledes etableres delvist fast gulv i den nye stald. Herudover er gyllebeholderen på Nørregård blevet overdækket, og mængden af råprotein i foderet er reduceret i forhold til normen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter:

1. et krav om begrænsning af ammoniakfordampningen (det generelle reduktionskrav), som gælder for alle husdyrbrug, der skal miljøgodkendes uanset beliggenheden og
2. et krav om maksimal totaldeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder, der fremgår af husdyrgodkendelseslovens § 7 (er behandlet i afsnit 8.1).
3. en maksimalt tilladt merdeposition af ammoniak på øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering

Projektet skal desuden leve op til husdyrgodkendelseslovens krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) til forebyggelse og begrænsning af ammoniakfordampningen fra anlægget (se nærmere i kapitel 11).

Det generelle ammoniakreduktionskrav:

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager som hovedregel reduceres med 30 % i forhold til ammoniaktabet fra et fastsat referencestaldsystem defineret som det bedste staldsystem mht. ammoniakfordampning i 2005/2006. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for alle udvidelser eller ændringer i dyretype i eksisterende eller nye stalde samt for stalde, der renoveres. Kravet kan gennemføres ved reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye/renoverede anlæg.

Det generelle ammoniakkrav er fastlagt i bekendtgørelsen om miljøgodkendelse og kan ikke fraviges. Kravet overholdes med 1.472 kg N/år mere end nødvendigt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved at anvende gulvtypen delvist fast gulv i fire af stalderne og ved at overdække gyllebeholderen på Nørregård samt ved at reducere tildelingen af råprotein i foderet.

Der er ikke ammoniakfølsom natur i umiddelbar nærhed af anlægget, som betinger yderligere reduktion i ammoniakemissionen i forhold til overholdelse af det generelle ammoniakreduktionskrav og den samlede BAT-emissionsgrænseværdi for anlægget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. gulvtyper, overdækning af gyllebeholder og råproteinindholdet i foderet.

7.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Lugtemissionen fra anlæggene på Nørregård og Bukkegård stiger som følge af, at der bliver flere dyr på ejendommen. I husdyrgodkendelse.dk er lugtemissionen fra staldanlægget og de nødvendige geneafstande til forskellige typer af beboelser beregnet ud fra antal stipladser, dvs. det maksimale antal dyr ad gangen og kg i de forskellige staldafsnit til et givent tidspunkt.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både Miljøstyrelsens lugtmodel (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Nærmeste byzone er Pedersker mere end 1,3 km vest for Bukkegård, og nærmeste område i landzone med lokalplan er området ved Stenseby vindmøllerne ca. 780 m øst for Nørregård. Nærmeste samlede bebyggelse ud over Pedersker er Stenseby ca. 1,9 km øst for Nørregård. Nærmeste sommerhusområde er beliggende længere væk. Der er i området omkring ejendommen ingen områder i landzone, som i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende inden for en afstand af mere end 1 km fra ejendommen.

Nærmeste nabobeboelser til Nørregård er Brandsgårdsvejen 21. Ejendommen er uden landbrugspligt og er beliggende 167 m fra en beregnet lugtmidte på Nørregård; det der hedder 'vægtet gennemsnitsafstand'. Herudover ligger Brandsgårdsvejen 9 og Brandsgårdsvejen 19, som begge også er uden landbrugspligt, henholdsvis med en vægtet gennemsnitsafstand på 200 m og 235 m fra produktionen på Nørregård.

Nærmeste nabobeboelse til Bukkegård, som er uden landbrugspligt, er Bukkevadsvejen 1, som er beliggende ca. 450 m fra Bukkegård.

Tabel 8. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift fra ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
+ Brandsgårdsvejen 21	0	NY	271,98	190,13	271,98	190,13	166,88	Nej	Nej
+ Brandsgårdsvejen 9	0	NY	271,98	190,13	217,58	152,10	199,91	Nej	Nej
+ Brandsgårdsvejen 19	0	NY	271,98	190,13	271,98	190,13	234,82	Nej	Nej
+ Bukkevadsvejen 1	0	NY	201,92	114,17	201,92	114,17	462,99	Nej	Ja
+ Pedersker	0	NY	1.141,46	750,09	1.141,46	750,09	1.762,85	Ja	Ja

Tabel 9: Detaljer fra lugtberegning til Brandsgårdsvejen 21

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
- Brandsgårdsvejen 21	0	NY	271,98	190,13	271,98	190,13	166,88	Nej	Nej
Slagtesvinestald 3 Nørregård (bygning F)	NY	136,26	127,64	136,26	127,64	165,39	Nej	Ja	
	FMK	134,06	123,65	134,06	123,65	165,39	Nej	Ja	
+ Slagtesvinestald 1 Nørregård (bygning C)	NY	175,19	140,35	175,19	140,35	165,98	Nej	Nej	
	FMK	160,10	138,54	160,10	138,54	165,98	Nej	Ja	
+ Slagtesvinestald 2 Nørregård (bygning E)	NY	271,98	190,13	271,98	190,13	166,88	Nej	Nej	
	FMK	196,44	166,73	196,44	166,73	166,88	Nej	Nej	

Lugtberegningen viser, at lugtgenekriteriet ikke er overholdt i forhold til de tre nærmeste enkeltbeboelser ved Nørregård, idet den vægtede gennemsnitsafstand er længere end den beregnede 'korrigeret geneafstand' (se Tabel 8). Af detaljerne for lugtberegningen ses det, at det for nogle staldafsnit både er den nye lugtvejledning og FMK-modellen, som ikke er overholdt. Lugtgeneafstanden i forhold til nærmeste byzone og samlede bebyggelse (Pedersker) er overholdt, ligesom lugtgeneafstanden til nærmeste enkeltbeboelse ved Bukkegård er overholdt.

Ansøger har som erstatning for standardlugtberegningen i hudyrgodkendelse.dk indsendt en beregning foretaget med spredningsmodellen OML-Multi 6.01 for lugtemission fra Nørregård til de nærmeste naboer. I beregningen er der taget udgangspunkt i, at der sker en forhøjelse af afkastene med 1 m på stald E og F, samt at der anvendes såkaldte miljømoduler (miljøkryds) i afkastene på stald E og F.

Der er foretaget beregninger både for brug af samtlige 3.500 stipladser og beregninger for brug af 3.280 stipladser. Der er som udgangspunkt i beregningen i husdyrgodkendelse.dk regnet på et antal stipladser på i alt 3.500, da dette er, hvad der maksimalt er i staldene. Der vil imidlertid aldrig være fuld udnyttelse af alle stipladserne på samme tid, da en del af dem er syge- og bufferstier, og fordi der løbende går nogle dyr ud af produktionen. De 3.280 stipladser svarer derfor mere reelt til behovet ved den ansøgte produktion på 13.200 dyr, og der er derfor også foretaget OML-beregninger for dette antal stipladser.

Table 10. Resultat af lugtberegning for ansøgt drift med OML-model (lugtemission angives normalt uden decimal men er her vist med en decimal, idet det giver en bedre belysning af den aktuelle difference mellem beregning med og uden tiltag).

Retning	Antal stipladser	Lugtemission ansøgt drift / OUE/s (lugtenheder pr. sekund)	
		uden virkemidler	med forhøjede afkast og miljøkryds på stald E og F
I retning 80-90 grader og afstand 166 m (Brandsgårdsvejen 21)	3.500 stipladser	16,6-16,9	13,3-13,6
	3.280 stipladser	15,6-15,8	12,5-12,7
I retning 140 grader og afstand 180 m (mod Brandsgårdsvejen 9)	3.500 stipladser	13,6	12,6
	3.280 stipladser	12,7	11,8

Table 11. Resultat af beregning af lugtgenegrænse med henholdsvis FMK-modellen og OML-modellen.

Antal stipladser	Retning	Lugtgenegrænse i forhold til enkeltbeboelse	
		Beregnet med FMK-modellen	Beregning med OML-model
			med forhøjede afkast og miljøkryds på stald E og F
3.500 stipladser	Alle retninger	196 m	<175 m
	I retning 80-90 grader mod nærmeste nabo		<140 m
	I retning 140 grader mod nabo mod SØ		<150 m
3.280 stipladser	Alle retninger	190 m	164 m
	I retning 80-90 grader mod nærmeste nabo		<125 m
	I retning 140 grader mod nabo mod SØ		<140 m

Forudsætninger for beregningerne samt resultatfiler kan ses i Bilag 3.

Ansøger har udover ovennævnte gjort en række andre tiltag for at mindske lugtgener fra produktionen på Nørregård:

- Ansøger har overdækket alle opbevaringslagre på Nørregård med fast overdækning, så lugtgener herfra er minimeret.
- Alle eventuelle sprækker ved rør til fortanke og gylletanken, som anvendes ved separation, er blevet tætnet for at minimere lugtgener herfra.
- Separation foretages kun en gang hver 14. dag på en fast hverdag, så naboerne ved, hvornår det er (tidligere var det 2 dage om ugen).
- Der opretholdes en god staldhygiejne. Staldafsnit og ventilatorer renholdes og rengøres inden hver indsætning af nyt hold dyr.
- Ansøger har indført hyppig udslusning af gyllen fra staldene i form af, at gyllen udsluses på en fast hverdag hver anden uge.
- Gylleflytning mellem bedriftens ejendomme vil foregå i vintermånederne, og derfor vil lugtgener i forbindelse med dette være minimale.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldventilation. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaringsanlæg og fra udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne, men reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

På baggrund af de indtastede oplysninger i ansøgningssystemet om dyretype, den maksimale belægning og staldsystemet i de enkelte staldafsnit er det beregnet, hvilken afstand der som minimum skal være fra lugtkilden til boliger i forskellige områdetyper, for at de definerede lugtgenekriterier er overholdt.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både Miljøstyrelsens lugtmodel 'ny lugtvejledning' (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Kumulation fra andre ejendomme med husdyr er uden betydning, da effekten heraf maksimalt kunne være 1,2 x geneafstanden, og en sådan øgning vil være uden betydning.

Af lugtberegningen kan ses, at lugtgenekriteriet ikke er overholdt i forhold til de tre nærmeste enkeltbeboelser ved Nørregård, idet den vægtede gennemsnitsafstand er længere end den beregnede 'korrigeret geneafstand' (se Tabel 8). Af detaljerne for lugtberegningen ses det, at det for nogle staldafsnit både er den nye lugtvejledning og FMK-modellen, som ikke er overholdt. Lugtgeneafstanden i forhold til nærmeste byzone og samlede bebyggelse (Pedersker) er overholdt, ligesom lugtgeneafstanden til nærmeste nabo ved Bukkegård er overholdt.

Idet lugtgenekriteriet i forhold til de nærmeste naboer ved Nørregård ikke er overholdt, har ansøger valgt at erstatte standardberegningen i husdyrgodkendelse.dk med en konkret lugtberegning med den såkaldte OML-model.

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, at Miljøstyrelsens standardiserede spredningsmodel efter ansøgers ønske helt generelt kan erstattes af en konkret spredningsberegning med OML-modellen (udarbejdet af Aarhus universitet). Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår det endvidere, at en alternativ konkret spredningsberegning kun kan foretages i forhold til FMK-modellen ved meget afvigende ventilationsforhold i forhold til almindelige praksis.

I dette tilfælde er FMK-modellen ikke overholdt, hvorfor der skal være meget afvigende ventilationsforhold, for at beregninger med OML-modellen kan anvendes.

Ansøger har derfor valgt at foretage OML-beregningerne med følgende tiltag for at ændre ventilationsforholdene: Forhøjelse af afkastene på stald E og F med 1 m samt isætning af miljømoduler (miljøkryds) i afkastene på stald E og F.

Formålet med at erstatte FMK-vejledningens standardberegning med en konkret OML-beregning er at give et mere retvisende billede af de faktiske lugtspredningsforhold i det konkrete projekt. Det vil blandt andet sige, at væsentlige virkemidler samt vind- og terrænforhold inddrages i lugtberegningen, og at man kan beregnes den konkrete virkning heraf.

Det påhviler kommunen at vurdere, hvorvidt OML-beregningen giver et retvisende billede af de faktiske forhold. Kommunen skal desuden vurdere, hvorvidt den kortere geneafstand vil kunne opnås i praksis.

Bornholms Regionskommune har modtaget outputfilerne fra OML-modelberegningerne og har gennemgået og kontrolleret forudsætningerne for modelberegningerne, herunder:

Ruhed: Der er regnet med en ruhed på 0,1 svarende til kategorien landbrug med læhegn. Idet der er træbeplantning omkring nabobeboelserne og ved ejendommen samt et område med blandet natur nord for, er den reelle ruhed derfor højere end 0,1. I beregningen undervurderes ruheden således i forhold til det aktuelle. Der er dermed tale om en konservativ beregning i forhold til denne parameter.

Ventilationsydelse: I ansøgt drift udskiftes den eksisterende ventilation med nye energibesparende motorer med en højere ydelse. De i OML-beregningen anvendte ydelser er de reelle ydelser oplyst og bekræftet af ventilationsfirmaet. Ventilationsydelsen pr. stiplads ligger for alle tre staldafsnit noget under de anbefalede 100 m³/h. Det kan ud fra oplysningerne i ansøgningsmaterialet beregnes, at der i staldene er følgende ventilationsydelser beregnet henholdsvis for scenarie med 3500 stipladser og 3280 stipladser:

- Stald C: 72-77 m³/h/stiplads
- Stald E: 80-86 m³/h/stiplads
- Stald F: 59-62 m³/h/stiplads

Der foreligger en afgørelse fra Miljø- og Fødevarerklagenævnet (NMK-132-00750 og NMK-132-00756 fra 27. juni 2017), hvoraf det fremgår, at der vedrørende standardlugtemissioner er regnet med følgende ventilationsydelser for slagtesvin:

- Median: 114
- 5 % fraktil: 73
- 95 % fraktil: 140

Det fremgår heraf, at de anvendte værdier for ventilationsydelser for Nørregård ligger i den lave ende af spekteret og for stald F under 5 % fraktilen. Det betyder, at der er en lavere ventilationsgrad i stalden og en lavere afkasthastighed end standardnormen. Det vurderes, at der kan regnes med, at standardlugtemissionsværdierne alligevel er nogenlunde repræsentative for de anvendte ventilationsydelser. Beregninger med en lavere ventilationsydelse end standardnormen resulterer i en højere lugtudledning omkring ejendommen end beregninger med en højere ventilationsydelse. Dette skyldes, at højere ydelse på afkastene betyder, at luften (og dermed lugten) blive kastet højere op, hvorved der vil ske en større opblanding af staldluften, hvilket reelt reducere lugten. Ansøger oplyser, at ved udskiftning/renovering af ventilatorer fremadrettet forventes det, at ydelserne bliver opjusteret, idet udviklingen betyder, at ventilatorerne bliver mere og mere effektive og dermed kan yde mere. Hvis ydelserne fremadrettet opjusteres, vil det betyde en reduktion af lugten omkring anlægget og dermed en ændring i den positive retning. Den gennemførte beregning med de eksisterende relativt lave ventilationsydelser i staldene kan derfor anses som en beregning af det værste mulige scenarie (worst case), hvad angår ventilationsydelser.

Miljøkryds: Af ovennævnte afgørelse fra Miljø- og Fødevarerklagenævnet (NMK-132-00750 og NMK-132-00756 fra 27. juni 2017), fremgår det, at effekten af miljøkryds skal implementeres i OML-beregningen ved at reducere afkastenes diameter, så afkasthastigheden øges med ca. 40 %. Dette stemmer overens med fremgangsmåden i de indsendte OML-beregninger.

Det er på baggrund af ovenstående kommunens vurdering, at OML-beregningen kan antages at give et tilstrækkeligt retvisende billede af de faktiske forhold.

Der er anvendt en skarp tolkning af OML-beregningerne, hvilket er tilladt, når der anvendes 10 års meteorologiske forhold, som det er tilfældet her.

Resultaterne af OML-beregningen viser, at lugtemissionen i ansøgt drift reduceres, når afkast forhøjes, og der isættes miljøkryds i afkast.

Ved anvendelse af alle 3500 stipladser beregnes den maksimale lugtemission ved nærmeste nabo i retning 80-90 grader og 166 m til i gennemsnit 16,75 OUE/s (lugtenheder pr. sekund), når der ikke er ændret på afkastene. Ved forhøjelse af afkastene på stald E og F med 1 m samt indsætning af miljøkryds i afkastene på stald E og F reduceres lugtemissionen ved nærmeste nabo til i gennemsnit 13,45 OUE/s, svarende til en reduktion på 20 %.

Ved beregning med 3.280 stipladser beregnes den maksimale lugtemission ved nærmeste nabo i retning 80-90 grader og 166 m til i gennemsnit 15,7 OUE/s (lugtenheder pr. sekund), når der ikke er ændret på afkastene. Ved forhøjelse af afkastene på stald E og F med 1 m samt indsætning af miljøkryds i afkastene på stald

E og F reduceres lugtemissionen ved nærmeste nabo til i gennemsnit 12,6 OUE/s svarende til en reduktion på 20 %.

Genegrænsen for enkeltboliger i landzone er 15 OUE/s. Denne er derfor overholdt i alle tilfælde, hvor der er ændret på afkastforholdene.

Lugtgeneafstanden i henhold til FMK-modellen er ved fuld belægning på 3.500 stipladser beregnet til 196 m. Beregningerne med OML-modellen viser, at med forhøjede afkast og miljøkryds på stald E og F er lugtgenekriteriet opfyldt ved mindre end 175 meter beregnet for alle retninger og ved mindre end 140 m i retning 80-90 gr. mod nærmeste nabo. Dette svarer til reduktioner på henholdsvis mindst 11 og 29 % beregnet i forhold til FMK-modellen.

Ved brug af 3.280 stipladser er lugtgeneafstanden i henhold til FMK-modellen beregnet til 190 m. Beregningerne med OML-modellen viser, at med forhøjede afkast og miljøkryds på stald E og F er lugtgenekriteriet opfyldt ved 164 meter beregnet for alle retninger og ved mindre end 125 m i retning 80-90 gr. mod nærmeste nabo. Dette svarer til reduktioner på henholdsvis mindst 14 og 34 % beregnet i forhold til FMK-modellen.

I NMK-132-00750, NMK-132-00756 (27. juni 2017) fremgår det bl.a. følgende:

'Miljøstyrelsen udtaler i høringssvaret af 8. december 2016, at der generelt ved vurderingen af, hvad der forstås ved "meget afvigende ventilationsforhold i forhold til almindelig praksis", må tages udgangspunkt i de almindelige ventilationsforhold, da FMK-vejledningen blev udarbejdet.

Miljøstyrelsen anfører videre: "Hvis ventilationsforholdene i det ansøgte projekt er af en karakter, som anerkendt giver betydelig mindre spredning end "almindelige ventilationsforhold", så der åbenlyst vil være en kortere geneafstand end beregnet ud fra FMK-modellens standardformler, så taler det for at acceptere en konkret OML-beregning.

Det er vigtigt, at det vurderes konkret af kommunen, om den kortere geneafstand vil opnås i praksis. Efter Miljøstyrelsens vurdering vil de mindre småjusteringer, som kan opnås ved forhøjet afkast eller miljøkryds, ikke kunne have så stor effekt på lugtspredningen, at det kan begrunde at FMK-modellens beregninger erstattes med en konkret OML-beregning."

Miljø- og Fødevarerklagenævnet forstår Miljøstyrelsens svar således, at det afgørende for, om OML-beregningen kan anvendes, er, om de ændrede ventilationsforhold benyttes som virkemiddel til formindskelse af geneafstanden. Dette er som udgangspunkt tilfældet, hvis ventilationsforholdene ud fra en faglig vurdering åbenlyst giver en kortere geneafstand end beregnet ud fra FMK-vejledningens standardberegning.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet forstår dog også Miljøstyrelsen således, at det er en forudsætning for anvendelse af OML-beregningen, at den i det konkrete tilfælde må antages at give et mere retvisende billede af de faktiske forhold end standardberegningen og dermed også reelt fører til en kortere geneafstand i praksis.

Natur- og Miljøklagenævnet har i flere tilfælde tilsluttet sig en kommunes vurdering af, at FMK-vejledningen kunne erstattes af en konkret OML-beregning, se eksempelvis NMK-132-00101 (flere afkast blev forhøjet med 1 m, og der blev isat miljøkryds), NMK-132-00387 (afkastene blev forhøjet med ca. 2 m) og NMK-132-00551 (forhøjelse af flere afkast og anvendelse af multistepventilation).'

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at der med den beskrevne ændring af ventilationsforholdene, hvor afkastene på både stald E og F forhøjes med 1 m samt isættes miljøkryds, er tale om meget afvigende ventilationsforhold i forhold til almindelig praksis, hvorfor OML-beregningen kan anvendes og erstatte standardberegningen i husdyrgodkendelse.dk. Bornholms Regionkommune lægger i vurderingen vægt på, at

- De ændrede ventilationsforhold medfører, at lugtgenekriteriet overholdes i forhold til enkeltbeboelser.
- De ændrede ventilationsforhold medfører en reduktion i lugtemissionen hos nærmeste nabo på 20 % i forhold til, hvis der ikke ændres på ventilationsforholdene.
- De ændrede ventilationsforhold medfører en reduktion i lugtgeneafstanden i retning mod nærmeste nabo beregnet i forhold til FMK-modellens standardformler på mindst mellem 23 og 34 %.

- Der er i klagenævnsafgørelser eksempel på, at Natur- og Miljøklagenævnet har tilsluttet sig en kommunes vurdering af, at FMK-vejledningen kunne erstattes af en konkret OML-beregning, hvor flere afkast blev forhøjet med 1 m, og der blev isat miljøkryds.
- De afvigende ventilationsforhold er bl.a. implementeret i stald E, som er den stald, der i standard-lugtberegningen i husdyrgodkendelse.dk i udgangspunktet ikke overholder lugtgenekriteriet beregnet med FMK-modellen.
- Ansøger har generelt fokus på at minimere lugtgener fra produktionen og har som beskrevet gjort tiltag med henblik på dette.

Det er kommunens vurdering, at der med de beskrevne ændringer af ventilationsforholdene sikres, at omkringboende ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra staldene.

Det vurderes, at transport af husdyrgødning ikke vil medføre væsentlige lugtgener. Endvidere sikrer separation af gylle også lugtreduktion fra den udbragte gylle på marken. Der kan dog forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med udspreddning af husdyrgødning, men generne i forbindelse med dette vurderes ikke at blive øget væsentligt som følge af udvidelsen på Nørregård og Bukkegård.

Kommunen vurderer, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om forhøjelse af afkast og isætning af miljøkryds på stald E og F på Nørregård og herudover om at holde god staldhygiejne samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

7.3 STØJ

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Periodisk støj vil på Nørregård og Bukkegård kunne forekomme fra ventilationsanlæg, ved foderfremstilling, valse af korn, pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen. På Nørregård endvidere ved tørring af korn.

Den primære støjkilde for naboer vil være transport med køretøjer til og fra ejendommen. Transporten sker fortrinsvis i dagtimerne på hverdage, dog kan transport forekomme i nattetimerne i høstsæsonen.

I det ansøgte vil der blive en øget transport i sammenligning med nudrift. Det totale antal transporter til og fra Nørregård vil stige fra ca. 11 til ca. 14 transporter pr. uge og til og fra Bukkegård fra ca. 5 til ca. 8 pr. uge. Det drejer sig om kørsel med levende dyr, døde dyr, foder, halm og husdyrgødning.

Se afsnit 7.7.

Ansøger har indskærpet over for førerne af køretøjerne, at der ved kørsel skal vises hensyn til naboerne, og dette vil fortsætte.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Nørregård og Bukkegård overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjkilørene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Indendørs placering af anlæg til foderfremstilling minimerer risikoen for gener fra en væsentlig dagligstøjkilde ved produktionen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende og forbigående. Der er ikke foretaget støjberegninger, men de nærmeste nabobebo-

elser ligger med en sådan afstand fra anlæggene, at der ikke vurderes at opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Der vil dog kunne forekomme støj fra transport til anlæggene. Trafikken til og fra Bukkegård går ad Slotsvejen, som er en offentlig vej, mens trafikken til og fra Nørregård går ad Brandsgårdsvejen og den fælles privatvej og passerer således tæt forbi flere nabobeboelser. Trafikken forekommer dog primært inden for normal arbejdstid. Bornholms Regionskommune er opmærksom på den tunge trafik, der findes på Brandsgårdsvejen og på den fælles privatvej i forbindelse med driften af Nørregård.

Bornholms Regionskommune finder, at der er taget nogle initiativer for at mindske generne for naboerne fra transporterne, og det er derfor kommunens vurdering, at udvidelsen kan gennemføres, uden at dette medfører større gener, end beboere af boliger i landzonen må acceptere som nabo til en landbrugsbedrift.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet.

7.4 STØV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I forhold til støvemission er det skønnet, at der stort set kun vil forekomme støvgener i forbindelse med valsening af korn samt halmhåndtering. Støv fra skimmelsvampe modvirkes på Nørregård ved at opbevare halm, råvarer og sækkevarer på fast bund indendørs og tørt.

Støvgener kan forekomme i forbindelse med høst ved tilkørsel af halm til ejendommen. For at mindske støvgener ved færdsel på fælles privatvej udlægges der klorcalcium, som er et støvbindende middel.

Støvgener kan derudover forekomme i forbindelse med tildeling af strøelse i staldene. Der vil ikke forekomme støvgener i forbindelse med foderfremstilling, idet det foregår i et lukket system, og det vurderes, at der kun vil være minimale støvgener i forbindelse med udfodring.

Samlet set vil støvgener uden for anlæggenes egne matrikler være minimale. Ansøger vurderer, at de væsentligste støvkilder på ejendommen er håndtering af halm til strøelse samt håndtering af foder, og at disse støvkilder ikke kan give støvgener for nærmeste naboer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at risikoen for væsentlige støvgener i omgivelserne fra anlæggene vil være begrænset og primært vil forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, hvilket kun vil give anledning til meget lokale støvgener. Dog kan der i forbindelse med transport på den private fællesvej til Nørregård i tørre perioder opstå støvgener ved de ejendomme, som ligger tæt på vejen. Der er stillet vilkår om, at ansøger udlægger klorcalcium, som er et støvbindende middel, på vejen.

Tilsynsmyndigheden ved Bornholms Regionskommune har desuden i juli 2015 fremsendt en henstilling til alle lastbilchauffører hos Biokraft A/S, som transporterer husdyrgødning mellem biogasanlægget og de enkelte landbrugsejendomme på Bornholm, om at sænke hastigheden på de private grusveje, således at støvgener i forbindelse med kørslen mindskes.

Ansøger har ligeledes indskærpet over for førere af køretøjer på vejen, at der ved kørsel skal vises hensyn til naboerne.

På baggrund heraf vurderer Bornholms Regionskommune, at der ikke vil være større støvgener, end beboere af boliger i landzonen må acceptere som naboer til landbrug.

Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen, herunder også levering af råvarer og udbringning af husdyrgødning, kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener og om udlægning af klorcalcium.

7.5 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På Nørregård er der opsat udendørs belysning i form af 500 W arbejdslampe på gavlen af bygning D. På Bukkegård er der lys ved østgavlen af eksisterende staldbygning. Der vil ligeledes blive opsat lys ved mellembygningens gavl og ved den nye staldbygningens gavl. Alle tre steder vil der være tale om 500 W pærer. Lyset vil kun være tændt i forbindelse med levering af foder eller dyr til/fra anlægget.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys ikke vil medføre gener for omkringboende, forbipasserende eller landskabelige hensyn på grund af den relativt begrænsede brug af lys og på grund af afstanden til naboer.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.6 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses. Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasorteret foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Endvidere vil der blive foretaget rengøring ved højtryksrensning.

Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes. Huller og rørgennemføringer repareres med net og beton. Døre og porte holdes lukkede. De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

Som i nudrift er der faste rutiner vedrørende fluebekæmpelse. Der bruges biologisk fluebekæmpelse med rovfluer på bedriften. Biologisk bekæmpelse ved hjælp af rovfluer virker ved, at larverne forpupper sig, og af pupperne udklækkes den levende rovflue. Denne søger straks ned i gyllekanalerne, hvor den starter med at lægge æg. Æggene udklækkes til larver, og det er disse larver, der æder staldfluens larver. Der opleves god effekt og virkning af bekæmpelsen.

I relation til rottebekæmpelse er der i nudrift aftale med firmaet Mortalin omkring rottebekæmpelse, hvilket fortsætter i ansøgt drift, eller med et tilsvarende firma.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kommunen vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer, rotter, mus m.m. vil blive forebygget og evt. bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne miljøgodkendelse, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.7 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der kan forekomme transport af forskellig vis i forbindelse med en husdyrproduktion. Der skelnes mellem intern transport på ejendommen og ekstern transport, dvs. transport til eller fra ejendommen.

Idet der ikke flyttes dyr mellem staldbygningerne, og idet foder transporteres i lukket system til de enkelte staldafsnit, vil der stort set ikke forekomme intern transport på anlæggene.

Der vil forekomme en øget transport til- og fra anlæggene i form af transport med levende dyr, døde dyr, foder, halm og husdyrgødning. Der er ikke behov for tilkørsel af olie, handelsgødning og kemikalier, idet der ikke opbevares olie på ejendommene, og idet al markdrift håndteres på Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Åkirkeby.

Transporter til og fra anlæggene er beskrevet herunder for henholdsvis Nørregård og Bukkegård.

Nørregård

Dyr til ejendommen:

Der leveres dyr til ejendommen med to transporter på samme dag én dag pr. uge. Transporten til ejendommen vil være med egen transportvogn eller bil. Transporten vil ske i tidsrummet fra kl. 7 til 17. Dette vil udgøre 100 transporter årligt.

Dyr fra ejendommen:

Der leveres dyr til slagteri med en-to transporter pr. uge. Transporten fra ejendommen vil ske med slagteribil. Transporten vil ske i tidsrummet fra kl. 4 til 14. Dette vil udgøre 80 transporter årligt.

Døde dyr:

Der afhentes døde dyr, 1 til 2 gange pr. uge, dette udgør 75 transporter årligt, normalt mellem kl. 06 og 16.

Foder til ejendommen:

Foderet vil blive fremstillet på ejendommen. Foderet vil primært bestå af 3 dele – korn, soja og mineraler. Hvede vil blive tilkørt med ca. 500 t af egen høst og 500 t tilkøbt i alt 1000 t med i alt 70 transporter til ejendommen. Disse transporter vil være i forbindelse med høst, fra 1. august til 1. september, transporten vil foregå i tidsrummet i døgnet, hvor der høstes. Derudover vil der være behov for 700 t hvede, 875 t soja og mineralmix. Denne transport vil foregå over hele året, med i alt 105 transporter med ca. 2 transporter/uge, dette med egen vogn eller bil. Transporten vil være i tidsrummet kl. 7 til 16 på hverdage.

Halm:

12 tons pr. år i alt 1 transport pr. år.

Husdyrgødning:

Der er gylleseparation på ejendommen. Fiberen fra separationen vil i alt udgøre ca. 800 tons, som transporteres fra ejendommen til Biokraft A/S med ca. 50 kørsler årligt fra ejendommen. Transporten vil være i tidsrummet kl. 7 til 16 på hverdage.

Da opbevaringskapaciteten på Nørregård ikke er tilstrækkelig, transporteres en del af husdyrgødningen fra ejendommen til opbevaring på Bjerregård. Dette drejer sig om ca. 3.980 t. Hertil benyttes egen gyllevogn på 25 tons. Antal transporter pr. år er dermed ca. 160. Gyllen vil blive flyttet i vintermånederne i etaper.

På Nørregård opbevares ca. 3.000 m³, som udbringes herfra. Hertil benyttes egen gyllevogn på 25 tons. Der vil i alt være 120 kørsler á 25 tons, fordelt over 4 perioder over året, denne transport vil foregå på hverdage fra kl. 6 til 18. Dette håndteres i markdriften på Bjerregård. Husdyrgødning udbringes i den periode, hvor markerne er tjenlige til udbringning, og i forhold til godt landmandskab.

Udspretningsarealerne er placeret i tilknytning til ejendommene Bjerregård, St. Vibegård, Nørregård og Bukkegård. Udspretning af gylle fra anlæggene ved Nørregård og ved Bukkegård vil hovedsageligt ske på de nærmest beliggende arealer, og transport af husdyrgødning foregår uden om tættere bebygget område.

Tabel 12: Oversigt over transporter til og fra Nørregård

Antal transporter pr. år	Nudrift	Ansøgt drift
Dyr til ejendommen	75	100
Dyr fra ejendommen	110	80
Døde dyr fra ejendommen	75	75
Korn i høstperioden	70	70
Indkøbt foder	53	105
Halm	1	1
Gylle til Bjerregård	40	160
Fiber til Biokraft	29	48
Gylle til udbringning (væskefraktion)	120	120
I alt	573	759

Bukkegård

Dyr til ejendommen:

Der leveres dyr til ejendommen i nudrift 12 gange om året. I ansøgt drift vil dette stige til 36 læs/år. Transporten til ejendommen vil være med egen transportvogn eller bil. Transporten vil ske i tidsrummet fra kl. 7 til 17.

Dyr fra ejendommen:

Dyr til slagteri udgør i nudrift 32 læs/år. I ansøgt drift vil dette stige til 60 læs/år. Transporten fra ejendommen vil ske med slagteribil. Bilstørrelsen er ændret, så der transporteres flere dyr pr. læs i forhold til tidligere, hvilket giver relativt færre transporter i forhold til antal dyr. Transporten vil ske i tidsrummet fra kl. 4 til 14.

Døde dyr:

Der afhentes døde dyr 1 til 2 gange pr. uge. Dette skønnes at udgøre 75 transporter årligt i ansøgt drift. Afhentning sker normalt mellem kl. 16 og 22.

Foder til ejendommen:

Foderet bliver i nudrift fremstillet på ejendommen Bjerregård. I nudrift tilkøres foder ca. en gang ugentligt. I ansøgt drift vil foderet blive formalet og blandet på de to anlæg. Transporten vil være i tidsrummet kl. 7 til 16 på hverdage.

Halm:

Tilkøres i høst og udgør et læs.

Husdyrgødning:

Der vil være gylleseparation på ejendommen. Fiberen fra separationen vil i alt udgøre ca. 550 tons, som transporteres fra Bukkegård til Biokraft A/S. Da et nyt separationsanlæg er under indkøring, kendes den fraseparerede mængde endnu ikke, men den er skønnet til at udgøre ca. 10 volumenprocent. Da Biokraft helst vil have fiber fra frisk gylle, køres der ikke nødvendigvis med hele læs fra samme anlæg. Transporten vil være i tidsrummet kl. 7 til 16 på hverdage.

Da opbevaringskapaciteten på anlægget Bukkegård ikke er tilstrækkelig i ansøgt drift, vil en del af husdyrgødningen skulle transporteres fra ejendommen til opbevaring på Bjerregård. Dette drejer sig om ca. 1.600 t/årligt. Hertil benyttes egen gyllevogn på 25 tons. Antal transporter pr. år er dermed ca. 64.

I takt med at udvidelserne på ansøgers ejendomme implementeres, stiger mængden af gylle. Dette betyder, at større mængder vil skulle leveres som rågylle til Biokraft, idet kun den mængde, der svarer til udspretningsarealerne inklusiv aftalearealer, vil blive separeret. Modsat vil mængden af rågylle, som vil skulle til

Biokraft, mindskes i takt med at ansøger får flere husdyrgødningsaftaler. På sigt er det målet, at al gyllen skal separeres, og kun fiberdelen leveres til Biokraft.

På anlægget Bukkegård opbevares ca. 2.700 m³, som udbringes herfra. Hertil benyttes egen gyllevogn på 25 tons. Der vil i alt være 110 kørsler a 25 tons, fordelt over 4 perioder over året. Denne transport vil foregå på hverdage fra kl. 6 til 18. Dette håndteres i markdriften på Bjerregård. Husdyrgødning udbringes i den periode, hvor markerne er tjenlige til udbringning, og i forhold til godt landmandskab.

Udspretningsarealerne er placeret i tilknytning til ejendommene Bjerregård, St. Vibegård, Nørregård og Bukkegård. Udspretning af gylle fra anlæggene ved Nørregård og ved Bukkegård vil hovedsageligt ske på de nærmest beliggende arealer, og transport af husdyrgødning foregår uden om tættere bebygget område.

Tabel 13: Oversigt over transporter til og fra Bukkegård.

Antal transporter pr. år	Nudrift	Ansøgt drift
Dyr til ejendommen	12	36
Dyr fra ejendommen	32	60
Døde dyr fra ejendommen	50	75
Korn i høstperioden	0	0
Foder	50	50
Halm	1	1
Gylle til Bjerregård	0	64
Fiber til Biokraft	12	45
Gylle til udbringning (væskefraktion)	110	110
I alt	267	441

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Der vil forekomme en øget transport til og fra Nørregård og Bukkegård som følge af udvidelsen. Det totale antal transporter til og fra Nørregård vil stige med ca. 32 % i forhold til nudrift og til og fra Bukkegård med ca. 65 % i forhold til nudrift. Dette svarer til, at det totale antal transporter til og fra Nørregård vil stige fra ca. 11 til ca. 15 transporter pr. uge, og til og fra Bukkegård fra ca. 5 til ca. 9 pr. uge. Det drejer sig om kørsel med levende dyr, døde dyr, foder, halm og husdyrgødning.

Til- og frakørsel til Nørregård foregår via Brandsgårdsvejen og fælles privatvej, mens til- og frakørsel til Bukkegård foregår ad Slotsvejen. Der er mere end 1,3 km fra anlæggene til nærmeste byzone eller samlede bebyggelse.

Af afgørelser fra Natur- og Miljøklagenævnet fremgår det, at det ved reguleringen af husdyrbrug er praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug. Endvidere fremgår det, at der vedr. gener affødt af trafik forbundet med driften af et husdyrbrug primært kan stilles vilkår vedrørende anvendelse af bestemte adgangsveje og vedrørende tidspunkter for transport.

Den eneste adgangsvej til Nørregård er den private fællesvej, hvorfor der ikke kan anvendes andre adgangsveje.

I praksis foregår de fleste af transporterne i dagtimerne. Bilen, som henter grise til slaggt, kommer dog tidligt om morgenen for at være på slagteriet kl. 6. Der kan endvidere forekomme gyllekørsel om aftenen, når det er sæson for dette, ligesom der kan være enkelte transporter af korn eller andet foder mellem bedriftens ejendomme/anlæg, som kan foregå om aftenen. Endvidere vil der i høstperioden kunne være tilkørsel af korn til Nørregård hele døgnet, dette er dog en relativt kort periode.

Der er i miljøgodkendelsen stillet vilkår om, at der normalt ikke køres gylle på vejen lørdage, søndage og helligdage. Kun under særlige omstændigheder, herunder gunstige vejrforhold, må der udbringes husdyrgødning i weekenden, hvis det sker efter forudgående advisering af naboerne.

I forhold til færdsel på offentlig vej gælder det i henhold til vejlovens § 10, at det påhviler vejbestyrelsen at holde offentlige veje i den stand, som trafikken art og størrelse kræver, mens vejbestyrelsen ikke umiddelbart har hjemmel til at pålægge begrænsninger på kørslen. Tilsvarende er der heller ikke hjemmel i husdyrgodkendelsesloven til at regulere trafik/kørsel på offentlig vej.

Bornholms Regionskommune har således ikke mulighed for at pålægge ansøger at anvende specielle ruter på offentlige veje. Kommunen er opmærksom på den tunge trafik, der findes på Brandsgårdsvejen i forbindelse med driften af ejendommen. Bornholms Regionskommune påtænker dog ikke på nuværende tidspunkt etablering af nye veje i området.

Ansøger er opmærksom på, at transporter kan virke generende for beboere langs vejen og har derfor søgt at reducere antallet af transporter og indarbejde kørselsreducerende tiltag i sin ansøgning. Eksempelvis flyttes gyllen fra anlæggene til opbevaring på andre af bedriftens anlæg i vintermånederne, hvor den øvrige kørsel med maskiner på vejene er begrænset til et minimum.

I forbindelse med, at ansøger og naboer til Nørregård har holdt et møde omhandlende udvidelsen på Nørregård, er tiltag omkring transport og støvgener blevet vendt.

Ansøger var villig til at asfaltere den fælles privatvej og opsætte skiltning, hvor der henstilles til at vise hensyn. På mødet blev det dog aftalt, at ansøger skulle udlægge klorcalcium på vejen, idet dette er et støvbindende middel. Ansøger har herefter udlagt klorcalcium på vejen, og der er i miljøgodkendelsen indskrevet vilkår om, at dette skal gøres hvert år omkring påske.

Bornholms Regionskommune, Vejmyndigheden udtaler om den private fællesvej og muligheden for hastighedsregulering:

"Nævnte vej har status som privat fællesvej og opfylder i sin helhed definitionen i privatvejslovens § 2, stk. 1: Vejen benyttes som færdselsareal for andre ejendomme ved vejen, der ejes af andre end ejeren af den ejendom, hvorpå vejen ligger.

Vedrørende en færdselsregulerende foranstaltning som f.eks. en hastighedsregulering, herunder en skiltning i forbindelse med dette, kan vi i denne forbindelse oplyse, at bestemmelserne om private fællesveje i landzone er reguleret i privatvejslovens afsnit II. Denne del af lovgivningen giver ikke kommunen ret til at etablere eller kræve at skulle godkende en færdselsregulerende foranstaltning, herunder afmærkning af denne, på veje i landzone.

Lodsejeren, vejens ejer, kan således etablere en færdselsregulering på sin private fællesvej på landet uden kommunens (vejmyndighedens) tilladelse. Selve anlægget gennemføres på lodsejernes eget ansvar og risiko.

Politiet, kan heller ikke tage stilling til, om der skal gennemføres færdselsregulerende foranstaltninger på en privat fællesvej på landet. Men politiet kan derimod tage stilling til, hvordan denne færdselsregulering afmærkes. Det fremgår af færdselslovens § 97, stk. 2 og 3. En eventuelt ønsket skiltning med begrænsning af færdslen som eksempelvis en hastighedsbegrænsning skal således rettes til politiet.

Med andre ord skal der jf. bestemmelserne i færdselslovens § 97 en godkendelse til fra politiet, vedr. autoriseret afmærkning på private fællesveje på landet (afsnit II i privatvejsloven). Derfor skal en ansøgning om en eventuel færdselsregulering stiles til Politimesteren på Bornholm.

Afslutningsvis kan vi oplyse, at kommunen kan kræve en færdselsregulerende foranstaltning ændret eller fjernet, hvis den efter kommunens opfattelse medfører, at den private fællesvej ikke er i god og forsvarlig stand i forhold til de vejberettigedes færdsel. Kommunen træffer denne afgørelse med hjemmel i privatvejslovens kap. 6, §§ 15-20, om istandsættelse og vedligeholdelse af private fællesveje på landet. Det betyder bl.a., at kommunen skal gennemføre et vejsyn, og at kommunen fordeler udgifterne til arbejderne efter bestemmelsen i lovens § 17."

Der er endnu ikke indført en hastighedsbegrænsning på den fælles privatvej, idet ansøger ikke alene kan beslutte dette. Men de ansatte på bedriften er instrueret i at udvise hensyn til beboerne omkring vejen.

På baggrund af ovenstående finder Bornholms Regionskommune, at der er taget nogle initiativer for at mindske generne for naboerne fra transporterne. Det vurderes, at de nærmeste naboer vil registrere det øgede antal transporter, men at udvidelsen ikke vil give anledning til støjgener for omkringboende, som er ud over det, som beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug. Endvidere vurderer kommunen, at eventuelle yderligere vilkår vedrørende transport ville lægge en betydelig hindring for det praktiske arbejde ved driften af en landbrugsvirksomhed.

Det skal nævnes, at ansøger på Nørregård allerede har taget den hjemviste miljøgodkendelse i brug, idet klagen ikke havde opsættende virkning, og således allerede har øget produktionen op mod de ansøgte 13.200 slagtesvin med dertil hørende øget antal transporter. For de omkringboende ved Nørregård vil den ansøgte udvidelse således ikke medføre yderligere eller kun meget begrænsede yderligere påvirkninger i forhold til den situation, der opleves i dag.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport ud over vilkår om udlægning af klorcalcium.

7.8 SPILDEVAND - HERUNDER TAGVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Eneste spildevand fra Nørregård og Bukkegård er vaskevand fra stalde. Der er ikke toilet og bad i produktionsanlæggene.

I nudrift beregnes den årlige spildevandsmængde fra produktionen på Nørregård til 210 m³ og i ansøgt drift til 350 m³. På Bukkegård anvendes ifølge norm i nudrift ca. 80 m³ vand til vask i stalden. I ansøgt drift vil dette ifølge norm stige til ca. 230 m³. I staldene vaskes stierne efter hvert hold grise. Rengøringen omfatter også ventilationsanlæg. Al vand fra rengøring af stalde ledes til gyllebeholder. Vand fra rengøring er indeholdt i normmængden af gylle. Mængden af vaskevand vurderes ikke at overstige normerne.

Vask af redskaber med og uden gødnings- og olierester foretages på vaskeplads beliggende på Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Åkirkeby. Vask af transportvogn / bil foretages på vaskeplads M på Nørregård. Vaskepladsen er med sandfang og olieudskiller, og der er afløb til gylletank I (se anlægstegning).

Der er tagrender på bygningerne på Nørregård, og regnvand fra tagene ledes til dræn. På eksisterende bygninger på Bukkegård forefindes ikke tagrender, og tagvand ledes derfor til nedsivning i jorden rundt om bygningen. De nye bygninger vil blive forsynet med tagrender, og tagvandet vil blive ledt til dræn.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at håndteringen af spildevand sker i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og således, at der ikke sker væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Desuden vurderes det, at afledning af vaskevand foregår uden risiko for tilledning af forurenende stoffer som olie- og pesticidrester til omgivelserne, idet håndtering af bekæmpelsesmidler, vask af maskiner og vask og påfyldning af marksprøjte foregår på vaskeplads på enten Bjerregård eller Nørregård.

Kommunen vurderer, at udledning af tagvand vil øges noget, idet der bygges en ny stald på Bukkegård. Der er stillet vilkår om, at tagvand kan udledes til dræn efter tilladelse. Tilladelsen søges i forbindelse med byggetilladelsen.

Vask af sprøjtemiddeludstyr skal ske i overensstemmelse med vaskepladsbekendtgørelsen. Hvis der vaskes stalde eller maskiner med gødningsrester, vurderer kommunen, at vaskevandet skal opsamles og udbringes efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen som restvand. Der er stillet vilkår herom.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. afledning af tagvand, samt spildevand fra rengøring af stalde og af maskiner.

7.9 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Fast affald:

Fast affald samles på henholdsvis Nørregård og Bukkegård og transporteres til Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Åkirkeby, hvor det sorteres og afhentes. Håndteringen er beskrevet i den eksisterende miljøgodkendelse for Bjerregård.

Olie- og kemikalieaffald:

Alt olie- og kemikalieaffald håndteres på Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Åkirkeby. Håndteringen er beskrevet i den eksisterende miljøgodkendelse for Bjerregård.

Animalsk affald (EAK kode 02 01 02):

Ved nuværende drift er der en dødelighed på maks. 3,5 % hos slagtesvinene. Dødeligheden skønnes ikke at øges ved ansøgt drift. Den maksimale dødelighed vurderes til 3,5 %. For nuværende er dødeligheden meget lav. Den ligger kun på 1-2 % pt.

På Nørregård er der ved nudrift ca. 300 døde slagtesvin pr. år svarende til ca. 15 tons. I ansøgt drift vurderes det, at der vil være ca. 450 døde slagtesvin pr. år svarende til ca. 20 tons.

På Bukkegård er der ved nudrift ca. 100 døde slagtesvin pr. år svarende til ca. 5 tons og ved ansøgt drift: ca. 300 slagtesvin pr. år svarende til ca. 15 tons.

Døde dyr bortskaffes løbende til Daka Bio-industries.

Afhentningsstedet for døde dyr ved Nørregård er placeret på et hjørne af grunden ned mod Brandsgårdsvejen (markeret med et R på anlægstegningen). Stedet er ikke synligt fra offentlig vej. Kadaverne placeres på et hævet underlag og ligger i skygge.

Afhentningsstedet for døde dyr ved Bukkegård er placeret ved søen ud mod Slotsvejen. Døde dyr overdækkes og afhentes hurtigst muligt efter tilmelding til DAKA.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder olieaffald, medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr.

Dokumentation for bortskaffelse af affald kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes nedenstående vilkår vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Nørregård og Bukkegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald og om dokumentation for aflevering.

8 PRODUKTIONENS MILJØPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives og vurderes, i hvor høj grad ammoniak fra anlægget påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 AMMONIAKDEPOSITION-PÅVIRKNING AF NATUR OG BILAG IV-ARTER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ammoniakdeposition fra anlægget i ansøgt drift

Ammoniakemissionen fra staldene på Nørregård og Bukkegård bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med nedfald af ammoniak. I husdyrgodkendelse.dk er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove i området samt til beskyttede søer. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i Bilag 4.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i Tabel 14. Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til nudriften. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer, der er foretaget på ejendommen siden 2007 (8-års-driften).

Tabel 14. Beregnet ammoniakdeposition i ansøgt drift til kategori 1-, 2- og 3-natur og til potentielt ammoniakfølsomme skove samt søer i nærheden.

Opret naturpunkt						
Navn	Kategori ▲	Opretter	Kumulation	Ruhed	Merdeposition [kgN]	Totaldeposition [kgN]
Natura 2000-område Almindingen mm.	1	Myndighed	Nul ejendomme	S	+0,0	0,0
Natura 2000-område Dueodde	1	Myndighed	Nul ejendomme	Mk	+0,0	0,0
Hede S for Bukkegård	2	Myndighed	Nul ejendomme	Mk	+0,0	0,0
Overdrev V for Nørregård	2	Myndighed	Nul ejendomme	Mk	+0,0	0,0
Unavngivet naturpunkt 1	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,0	0,0
Sø 35 m SV for Nørregård	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+4,6	17,4
Sø 130 m N for Nørregård	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+0,9	2,9
Sø 150 m NØ for Nørregård	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+1,2	3,6
Sø Brandsgårdsvejen 9	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+0,4	1,1
Sø 10 m NØ for Bukkegård	3	Myndighed	Nul ejendomme	Bn	+30,6	35,7
Sø 300 m NØ for Bukkegård	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+0,4	0,6
Overdrev NV for Nørregård	3	Myndighed	Nul ejendomme	Mk	+0,0	0,1
Overdrev SV for Bukkegård	3	Myndighed	Nul ejendomme	Mk	+0,3	0,5
Skov V for Bukkegård	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+2,8	4,1
Skov S for Bukkegård	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+0,2	0,4

Søer er ikke kategori 3-natur, men i stedet natur, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. I disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Husdyrproduktion kan give anledning til udslip af ammoniak og kan derfor påvirke især næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, renholdelse, håndteringen af husdyrgødningen m.v.

Nedenstående berøres kun påvirkningen fra staldanlæggene på Nørregård og Bukkegård.

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder:

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Nørregård og Bukkegård

Kategori 1-natur

I forhold til både Nørregård og Bukkegård er der mere end 3 km til nærmeste Natura 2000-område og kategori 1-natur. Depositionen på områderne er beregnet til 0,0 kg N/ha/år i totaldeposition.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori II-naturareal for de to anlæg er i henhold til husdyrgodkendelse.dk beliggende ca. 1900 m nordvest for Nørregård. Overdrevsarealet er dog tidligere besigtiget og reguleret, således at det i dag er registreret med et areal mindre end 2,5 ha. Nærmeste kategori II-natur er herefter arealer beliggende henholdsvis mere end 2,5 km fra Nørregård og ca. 3 km fra Bukkegård. Depositionen på områderne er beregnet til 0,0 kg N/ha/år i totaldeposition.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste overdrev, hede eller mose, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, er et overdrev beliggende ca. 450 m sydvest for Bukkegård. Totaldepositionen til området er beregnet til 0,5 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen er 0,3 kg N/ha/år. Herudover er nærmeste overdrev arealet beliggende ca. 1900 m nordvest for Nørregård, som omtalt ovenfor. Totaldepositionen til området er beregnet til 0,1 kg N/ha/år, og merdepositionen er 0,0 kg N/ha/år.

Nærmeste potentielt ammoniakfølsomme skov er en skovbræmme langs Øle Å beliggende ca. 200 m vest for anlægget ved Bukkegård. Til nærmeste punkt på skoven beregnes produktionen på Nørregård/Bukkegård at påvirke med en totaldeposition på 4,1 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 2,8 kg N/ha/år.

Herudover ligger der en potentielt ammoniakfølsom skov ca. 550 m sydvest for Bukkegård. Til nærmeste punkt på skoven beregnes produktionen på Nørregård/Bukkegård at påvirke med en totaldeposition på 0,4 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 0,2 kg N/ha/år.

Andre arealer med kategori 3-natur ligger længere væk end de ovenfor nævnte og vil derfor udsættes for en lavere ammoniakpåvirkning.

Påvirkningen på de nærmeste overdrev og skoven ca. 550 m fra Bukkegård overstiger ikke 1 kg N/ha/år og vurderes dermed ikke at være en væsentlig påvirkning. Påvirkningen på den nærmeste skov ved Øle Å ca. 200 m vest for Bukkegård overstiger imidlertid 1 kg N/ha/år, og kommunen skal derfor foretage en vurdering af, hvorvidt skoven er kategori 3-natur, og dernæst i hvilken grad den er ammoniakfølsom.

Vurdering af potentielt ammoniakfølsom skov langs Øle Å

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Hvis skoven ud fra disse kriterier er at betragte som kategori 3-natur, skal kommunen afklare, om området er en del af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Som grundlag for denne afklaring skal kommunen iflg. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 inddrage alle fire følgende kriterier:

- *det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,*
- *om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,*
- *det aktuelle naturområdes naturkvalitet og*
- *kvælstofbidrag til området fra andre kilder (f.eks. markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes.*

Det fremgår endvidere, at *'kriterierne skal inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.'*

Vurderingen er foretaget ud fra historiske kort og besigtigelse af lokaliteten. Der er på ikke på denne strækning skov på kort fra 1880'erne, og skoven er heller ikke angivet som skov med lang skovkontinuitet på Naturstyrelsens Digitale Naturkort til et Grønt Danmarkskort. På kort fra 1930'erne og senere er der dog skovsignatur på strækningen, og idet skoven er beliggende på stejle skråninger ned mod Øle Å, vurderes arealet

på grund af terrænforholdene ikke tidligere at have været opdyrket. Det vurderes, at skovens træer ikke er mere end 200 år, men at skoven er vokset frem af sig selv på arealer, som ikke har været dyrket inden for ca. 200 år. Der er fundet tre plantearter, som findes på Naturstyrelsens liste over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove (Druemunke, Skov-Fuglegræs og Tvebo Baldrian). På denne baggrund vurderer Bornholms Regionskommune skoven som værende omfattet af kategori 3-natur som ammoniakfølsom skov.

Bornholms Regionskommune har efterfølgende foretaget en vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten ud fra de i bekendtgørelsen fastsatte kriterier.

Kommuneplan: Skoven er ikke i kommuneplan 2009 omfattet af en udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder eller værdifulde kulturmiljøområder, naturbeskyttelsesinteresser eller kulturhistoriske interesser. Skoven er fredsskov, hvilket dog ikke beskytter skoven mod for eksempel rydning og genplantning eventuelt med andre arter.

Fredning/handleplan eller anden indsats: Skoven er ej heller omfattet af fredninger eller handleplaner for naturpleje eller andre planlagte naturindsatser.

Naturkvalitet: Der er tale om blandet løvskov på muldbund domineret af ask og kirsebær. På våde partier nær vandløbet vokser en del rød-el. Habitatnaturtype 91E0 Elle- og askeskov vurderes at være til stede, mens andre dele af skoven har træk af habitatnaturtype 9130 Bøgeskov på muldbund - dog uden bøg. Skoven vurderes ud fra artssammensætningen at have en moderat naturværdi. Skovens plantesamfund består for hovedparten af næringselskende planter.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder: Skoven vest for Bukkegård modtager ud over den generelle baggrundbelastning kvælstofbidrag fra Borggård, Bukkevadsvej 7A samt fra markdrift.

For skovtyper på habitatdirektivet er der fastsat tålegrænser på 10-20 kg N/ha/år. Skovtyper, der naturligt har et højt kvælstofindhold i jorden og skove med træarter, der binder kvælstof fra luften som f.eks. rødæl, kan have en højere tålegrænse.

Baggrundsbelastningen med kvælstofdeposition er som gennemsnit på Bornholm beregnet til 11,8 kg N/ha/år³. Den totale ammoniakdeposition på den del af skoven, som ligger nærmest Bukkegård, kan derfor anslås til 11,8 kg N/ha/år (baggrundsbelastning) + 4,1 kg N/ha/år (totaldeposition fra Nørregård/Bukkegård) = 15,9 kg N/ha/år. Den vejledende øvre tålegrænse på 20 kg N/ha/år er således ikke overskredet, og da skoven i øvrigt vurderes som værende naturligt næringsrig, har Bornholms Regionskommune vurderet, at der ikke er grundlag for at stille skærpede krav til den maksimale kvælstofdeposition til skoven.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at skoven ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men at skoven vest for Bukkegård ikke vurderes at rumme *særlige* regionale og lokale naturinteresser. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor der er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven.

Et notat med planteliste fra besigtigelse af skoven kan ses i Bilag 5.

Andre naturområder

Der er desuden foretaget beregninger til søer, der er beliggende inden for 300 m af staldanlæggene. Omkring Nørregård er der i alt fire små søer/vandhuller beliggende inden for en afstand af 300 m, hvoraf den nærmeste ligger ca. 35 m fra nærmeste staldbygning. Omkring Bukkegård er der to søer beliggende inden for 300 m, hvoraf den nærmeste er beliggende ca. 10 fra eksisterende og ny stald.

For tre af søerne er merdepositionen mindre end 1 kg N/ha/år, mens den for de andre tre søer er større end 1 kg N/ha/år. Således er merdepositionen til søen beliggende 150 m NØ for Nørregård beregnet til 1,2 kg

---

³ Tal for 2016 (nyeste tilgængelige) beregnet af Aarhus Universitet, se http://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/depositiontables.asp?period=2016&water=kommuner&Select=Vis+tabel

N/ha/år, merdepositionen til søen tættest på Nørregård 4,6 kg N/ha/år, og merdepositionen til søen tættest på Bukkegård 30,6 kg N/ha/år.

For de fire søer, som påvirkes med en merdeposition på ca. 1 kg N/ha/år eller mindre, vurderes den atmosfæriske påvirkning at være så begrænset i forhold til øvrig påvirkning, at denne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning.

For de to søer med en større merdeposition, henholdsvis 4,6 kg N/ha/år ved Nørregård og 30,6 kg N/ha/år ved Bukkegård, har Bornholms Regionskommune foretaget en nærmere vurdering af søernes tilstand. Totaldepositionen for de to søer er beregnet til henholdsvis 17,4 kg N/ha/år for søen ved Nørregård og 35,7 kg N/ha/år for søen ved Bukkegård. Hertil skal lægges baggrundsdepositionen for Bornholm på 11,8 kg N/ha/år. Især for søen ved Bukkegård, er der således tale om en betydelig merdeposition i forhold til udgangspunktet ved nudrift.

Søerne blev besigtiget af Bornholms Regionskommune den 19. juni 2017.

Søen ved Nørregård fremstår grumset/brunvandet. Der er et lille andefoderhus på en lille flåde i søen, og der var flere ænder. Der blev ikke registreret padder. Der er ikke bevoksning i søen, som på flere sider omgives af tæt krat.

Søen ved Bukkegård er tilvokset over hele vandfladen med bredbladet dunhammer. I kanten er der endvidere lidt røgræs og gul iris. Mellem rørsumpvegetationen i søen er der vand, formodentlig er vanddybden 0,5-1 m. Vandet er forholdsvis klart. Mod nord, øst og vest omkranses søen af træer og krat, mens den mod syd er mere lysåben med enkeltstående birketræer. Der blev ikke registreret padder.

Figur 4 Billede af sø ved Nørregård.

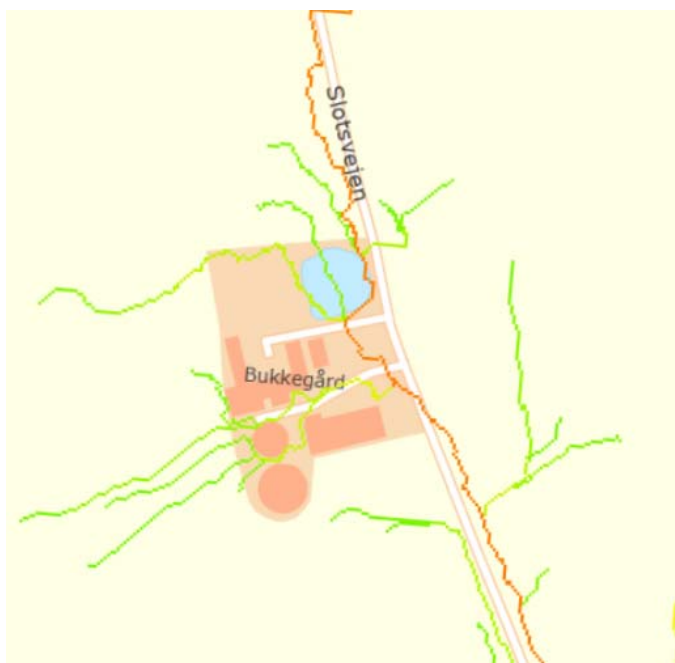
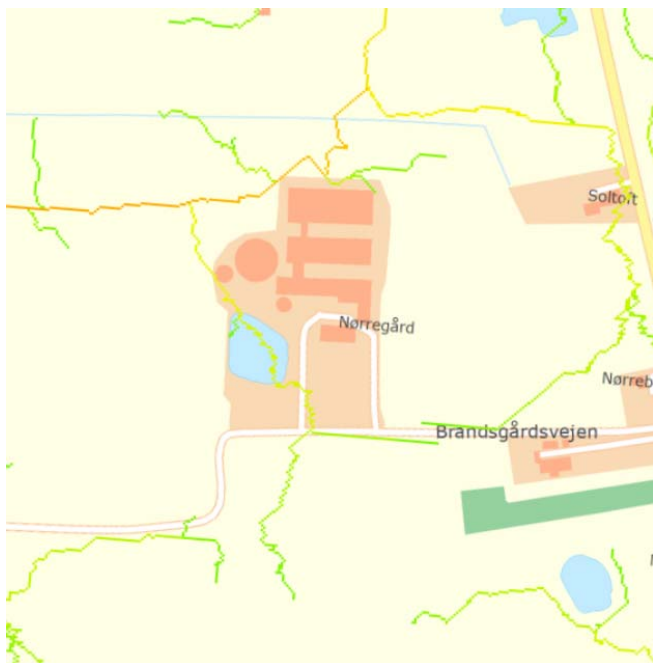

Figur 5 Billede af sø ved Bukkegård.

Det vurderes ud fra søernes karakter, at der er tale om næringsrige søer. Søen ved Nørregård er grumset, og ænderne i søen bidrager til, at der tilføres næring til søen. Søen ved Bukkegård er helt tilgroet med dunhammer.

Det vurderes, at begge søer er påvirket af næringsstofftilførsel fra omkringliggende landbrugsarealer. Strømningskort over området underbygger dette, se figurer herunder.

Figur 6 Strømningskort ved Nørregård og Bukkegård

Generelt påvirkes søer hovedsageligt af udvaskning samt direkte afstrømning til recipienterne. Søer og vandhuller er særligt følsomme over for tilførsel af fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme over for kvælstoftilførsel enten via vandmiljøet eller fra luften. De fleste søer og vandhuller beliggende i eller ved landbrugsarealer er næringsrige søer, som der ikke er fastsat talegrænser for. Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition.

For søen ved Nørregård vurderes på baggrund af søens nuværende tilstand og tilførsel af næringsstoffer fra omkringliggende arealer, at den ekstra påvirkning på 4,6 kg N/ha/år ikke vil medføre, at søens tilstand ændrer sig væsentligt.

Søen ved Bukkegård påvirkes med en væsentligt større merdeposition på 30,6 kg N/ha/år, men søen er i forvejen helt tilgroet med dunhammer. Det vurderes derfor, at søen allerede under stærk påvirkning af den eksisterende landbrugsproduktion, formodentlig hovedsageligt via tilledning af næringsstoffer fra jorden, er tilgroet i sådan en grad, at den i dag har en dårlig naturtilstand. Idet søen allerede har en dårlig tilstand, vurderes den yderligere påvirkning med ammoniak ikke at medføre en væsentlig yderligere tilstandsændring.

Det vurderes derfor, at godkendelsen ikke medfører behov for dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Ifølge § 6 i bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) skal der, før der træffes afgørelse i en sag om miljøgodkendelse af husdyrbrug, foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Som beskrevet under 'kategori 1-natur' ovenfor, påvirkes nærmeste Natura 2000-områder, nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne og nr. 188 Dueodde, ikke af ammoniakdeposition fra produktionen på ejendommen.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav - bilag IV-arter

I henhold til habitatbekendtgørelsens § 10 kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at *"Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Som beskrevet ovenfor ligger der omkring Nørregård og Bukkegård i alt seks må søer inden for afstande af op til 300 m fra staldanlæggene.

I Bornholms Regionskommunes egen database er der følgende tidligere registreringer af bilag IV-arter i området omkring Nørregård og Bukkegård:

- Løvfrø i søen ved Nørregård (2002)
- Grønbroget tudse ved Brandsgård ca. 160 m nordøst for Nørregård (2005)
- Løvfrø (2003) og grønbroget tudse (2005) ved sø ved St. Pilegård ca. 500 m øst for Nørregård
- Løvfrø i sø ved Bukkegård (1986, 1999, 2001)
- Løvfrø (1986, 1997, 1998, 1999 og 2001) i sø ca. 300 m nordøst for Bukkegård
- Endvidere løvfrø i sø ca. 700 m NØ for Bukkegård (1986)
- Og løvfrø (2003) og grønbroget tudse (2005) ca. 800 m øst for Bukkegård

Løvfrø og grønbroget tudse er således tidligere registreret flere steder i området, herunder er løvfrøen tidligere registreret i begge de søer, som ligger tættest på henholdsvis Nørregård og Bukkegård. Bornholms Regionskommune har i perioden fra 2005 til 2017 ikke foretaget undersøgelser vedr. Bilag IV-arter i området.

Der er i foråret 2017 og 2018 igen foretaget undersøgelser af løvfrøbestanden i området i form af lytning efter kvæk efter solnedgang. Der blev ved disse lejligheder ikke registreret forekomst af løvfrø i søen tættest på Bukkegård. I søen tættest på Nørregård blev der i 2017 registreret løvfrøer, mens det i 2018 ikke var muligt at bestemme, om der var løvfrøer i søen, eller om de lyde, man hørte, var fra en anden sø.

Der blev i 2017 endvidere registreret løvfrø i søen beliggende ca. 300 m NØ for Bukkegård, og i 2018 blev der registreret en forekomst af grønbroget tudse i søen ved Brandsgård ca. 160 m NØ for Nørregård og en forekomst af løvfrø i søen ved Brandsgårdsvejen 7 ca. 220 m SØ for Nørregård.

De tre sidstnævnte søer påvirkes henholdsvis med en merdeposition på 0,4 kg N/ha/år, 1,2 kg N/ha/år og 0,4 kg N/ha/år. Idet der er tale om depositioner under eller lige omkring 1 kg N/ha/år, vurderes der ikke at være tale om væsentlige påvirkninger af eventuelt forekommende Bilag IV-arter og søernes potentiale som levested for disse.

For de to søer tættest på Nørregård og Bukkegård er der tale om større merdepositioner på henholdsvis 4,6 kg N/ha/år og 30,6 kg N/ha/år.

Løvfrøen er udbredt på Bornholm, hvor en aktiv indsats for at oprense og grave vandhuller gennemført af Bornholms Amt i 1990'erne var med til at vende udviklingen for løvfrøen fra drastisk tilbagegang til en stor og sund population af løvfrøer på øen. De nyeste optællinger tyder dog på, at antallet af løvfrøer lokalt igen er faldet.

Om løvfrøen fra 'Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV', DMU 2007:

Løvfrøens foretrukne ynglehabitat er lysåbne, ofte lavvandede vandhuller med rent vand og rig undervands- eller flydebladsvegetation.

Det enkelte vandhul er alt andet lige af større betydning i delvist isolerede områder med få vandhuller end i områder med mange tætliggende vandhuller. Dette vil altid afhænge af en konkret faglig vurdering baseret på en undersøgelse af bestandens størrelse og udbredelse i og omkring et projektområde.

Løvfrøen har en god spredningsevne og er i stand til at kolonisere nye vandhuller og oversvømmelser op til flere km væk fra eksisterende, livskraftige bestande. Uden for yngletiden opholder løvfrøerne sig især i brombærbuske i levende hegn, krat og skovbryn.

Overskygning, tilgroning og næringsberigelse er væsentlige årsager til forringelse af ynglesteder, ligesom udsætning af fisk og krebs samt andehold er det. Forringelse og ødelæggelse af levesteder på land sker typisk, når der udføres hårdhændet pleje af levende hegn og skovbryn eller ligefrem rydning af gamle levende hegn og krat, hvilket bør undgås. Desuden medfører intensivisering af driften af vedvarende græsarealer omkring yngle- og rasteområder forringelser for løvfrøerne.

Bornholms Regionskommune vurderer, som ovenfor beskrevet, at søerne ved Nørregård og Bukkegård i forvejen er påvirket af næringsstoffer fra den omkringliggende landbrugsjord og fra luften, og at yderligere kvælstoftilførsel i form af ammoniak ikke vil påvirke søernes tilstand væsentligt.

For søen ved Bukkegård er der ved de nyeste undersøgelser ikke registreret løvfrø, og det vurderes, at den tilgroning af søen, som allerede er sket, har betydet, at søen ikke længere er et egnet levested for løvfrøer eller andre Bilag IV-arter. Det vurderes, at den ekstra ammoniakpåvirkning ikke vil påvirke søens potentiale som levested for Bilag IV-arter væsentligt, idet den i forvejen er stærkt næringspåvirket.

For søen ved Nørregård er der registreret løvfrøer i 2017. Det vurderes imidlertid, at søen i forvejen er næringsrig og bl.a. modtager næringsstoffer fra de omkringliggende landbrugsarealer, og at den ekstra ammoniakpåvirkning på 4,6 kg N/ha/år ikke vil medføre en påvirkning af tilstanden i søen og dermed heller ikke vil påvirke eventuelle Bilag IV-arter i søen eller søens potentiale som levested for disse.

I området er der endvidere flere søer med registrerede løvfrøbestande.

Det vurderes, at anlægsarbejdet i forbindelse med nedrivning af en eksisterende stald og byggeri af en ny stald på Bukkegård ikke vil påvirke søens tilstand. Søen er velafgrænset, og den eksisterende stald er beliggende inden for samme afstand til søen, som den nye stald kommer til at ligge. Samtidig går den ene af to adgangsveje fra Slotsvejen og ind til bygningsanlæggene i forvejen tæt forbi søen, uden at den i nudrift er påvirket af dette. Det vurderes derfor, at nedrivning og byggeri ikke vil påvirke søen og dens potentiale som levested for Bilag IV-arter, selv om det foregår tæt på søen.

Andre arter omfattet af bilag IV såsom andre padder, markfirben og flagermus kan også have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne i området omkring anlæggene. Som beskrevet vurderes den ansøgte udvidelse ikke at påvirke søerne i en sådan grad, at tilstanden i søerne ændres. Der er ikke andre umiddelbart egnede levesteder for Bilag IV-arter omkring anlæggene.

Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund samlet set, at bilag IV-arter og deres yngle- og rastestområder ikke trues af den ansøgte udvidelse på ejendommen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 RISICI – DRIFTSFORSTYRRELSER ELLER UHELD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

De mulige risici er centreret om mulig forurening af overflade- og grundvand, jord, luft og om mulig skade på mennesker, dyr og planter. De største risici for uheld hænger sammen med drift/brug, lagring og håndtering af husdyrgødning, foder, kemikalier og olie.

Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder og ved omlastning til gyllevogn. Derudover kan der ske udslip ved lækage ved påkørsel eller ved tæring af beholderen. Gylle opbevares i en eksisterende gyllebeholder og buffertank. Begge beholdere undersøges jævnligt visuelt for brug, og den lovpligtige beholderkontrol udføres minimum hvert 10. år, senest er den udført i 2014. Der er sugekran på gyllevogn, hvorved risikoen for uheld er minimeret ved flytning og pumpning af gylle.

Der er risiko for punktforurening med veterinærmedicin. Medicinen opbevares forsvarligt og anvendes med omtanke og forsigtighed.

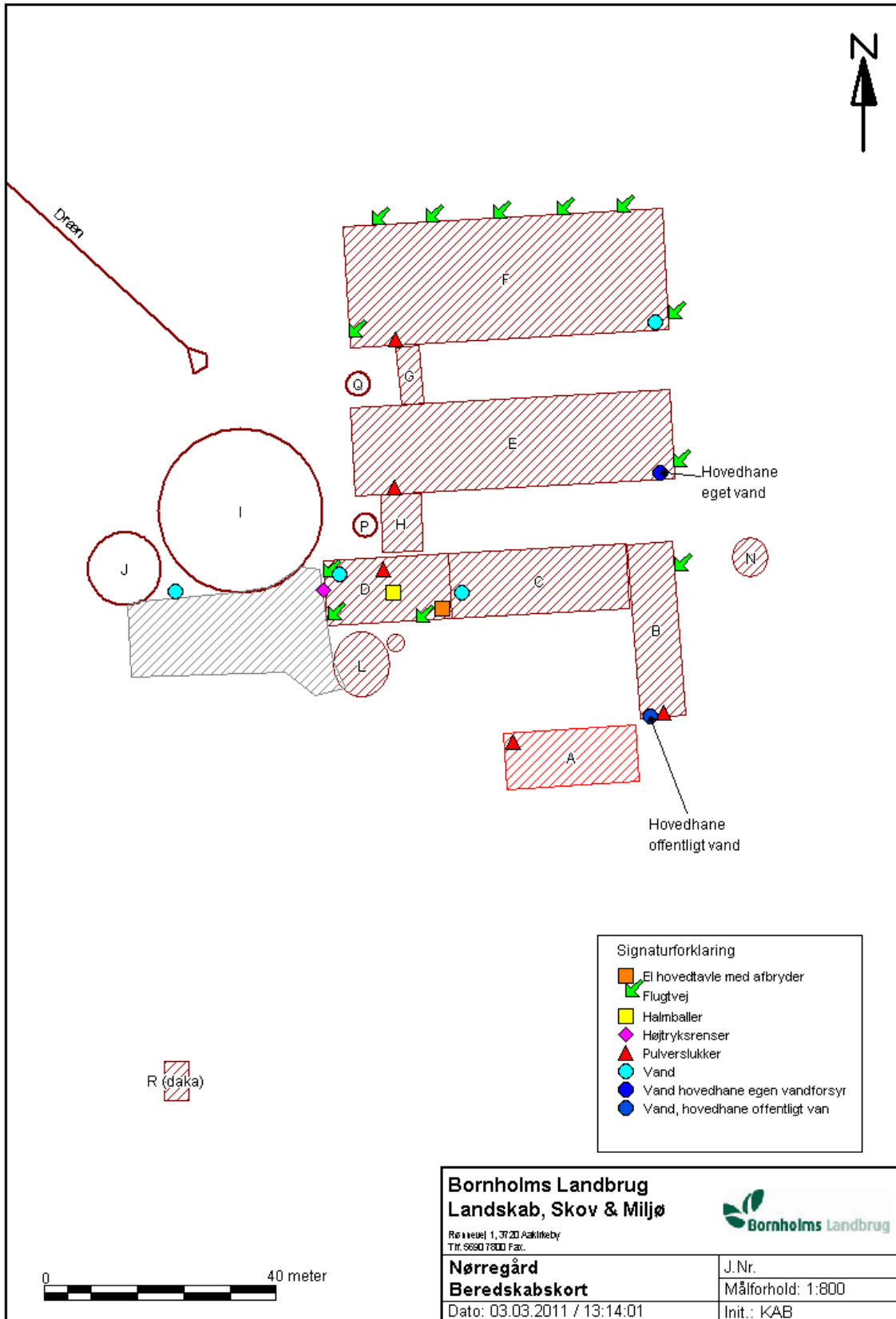
Der opbevares ikke kemikalier på ejendommen. Såfremt der er olie på ejendommen, opbevares det i 200 l tromle indendørs.

Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af procedurer ved uheld. Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst en gang om året. Beredskabsplanen beskriver, hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

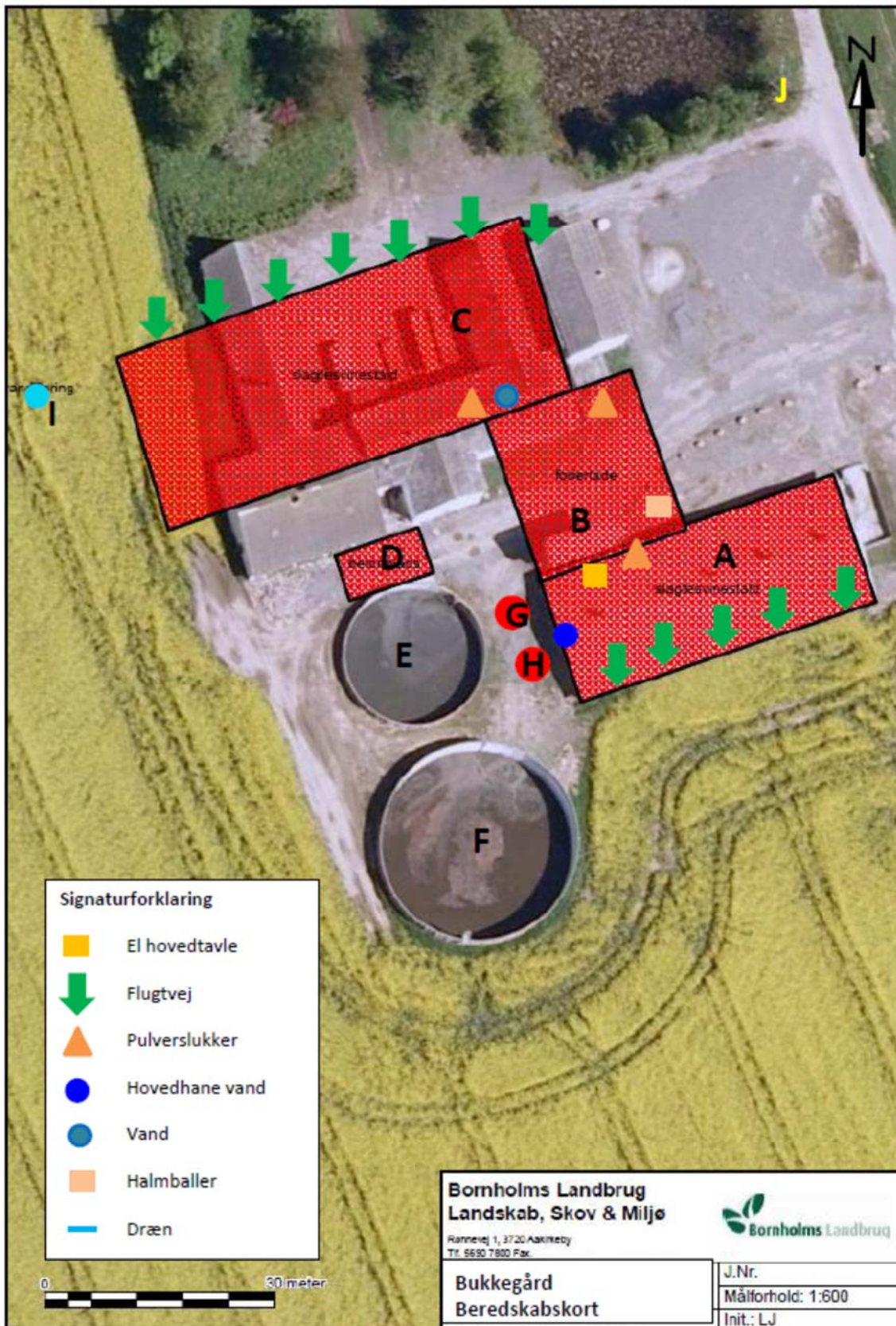
- Brand
- Udslip af gylle
- Udslip og spild af kemikalier eller olie
- Spild af pesticider og sprøjtevæske
- Strømsvigt

I beredskabsplanen indgår nedenstående beredskabskort:

Figur 7 Beredskabskort Nørregård

Figur 8 Beredskabskort Bukkegård.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på ejendommen er fokus på mulige kritiske situationer og uheld.

Forholdsreglerne i beredskabsplanen er med til at sikre, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne som følge af driftsforstyrrelser eller uheld.

Der er på ejendommen etableret de relevante alarmer og afbrydere.

Ansøger har indsendt en kopi af beredskabsplanen i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse.

Bornholms Regionskommune vurderer, at beredskabsplanen i tilstrækkeligt omfang forholder sig til ovenstående kritiske situationer, og at den krævede indsats i forskellige kritiske situationer er beskrevet klart og overskueligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. beredskabsplan.

10 MANAGEMENT, EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette kapitel beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er overholdt.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På Nørregård og Bukkegård er der taget følgende forholdsregler:

Management og planlægning sker i samdrift med Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Aakirkeby.

Driften planlægges, så der under normale omstændigheder aldrig er overbelægning i stierne. Der tages dog forbehold for eventuelle strejker på slagteriet eller lignende uforudsete omstændigheder.

Staldanlægget tilses dagligt, og der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Tilsvarende tilses driftsbygningerne og vedligeholdes ved behov.

Besætningens ejer og medhjælper ajourføres løbende bl.a. ved deltagelse i erfagrupper samt relevante kurser og møder. Bedriften har en arbejdspladsvurdering.

Forbrugt mængde af foder opgøres i forbindelse med effektivitetskontrol 4 gange årligt. Opdaterede foderplaner udarbejdes løbende af konsulent.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der udlægges klorcalcium (støvbindende middel) på den fælles privatvej for at reducere støvgener.

Færdsel på den fælles privatvej foregår med en hastighed på 10-15 km/t for at mindske støvgener.

Gylletanken er blevet overdækket dels for at reducere lugtgener og dels for at reducere ammoniakudledningen.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle og brand m.v. er beskrevet.

Egenkontrol

På ejendommen udføres egenkontrolprogram for dyrevelfærd i overensstemmelse med "Branchekode for dyrevelfærd i besætninger med svin". Branchekoden dækker gældende lovgivning samt svinebranchens egne krav og anbefalinger ift. dyrevelfærd og er godkendt af Fødevarestyrelsen. Programmet kontrolleres løbende af bedriftens dyrlæge.

På ejendommen udføres registreringer og procedurer, der følger af Code of Practice (COP), som er Danish Crowns regelsæt for svineproducenter.

Hvert tredje år udføres "DANISH-kontrol". DANISH er branchens egen kvalitetskontrol, der sikrer og dokumenterer, at alle danske svinebesætninger lever op til dansk lovgivning og branchens egne krav til dyrevelfærd. En uvildig certificeringsvirksomhed har ansvaret for at besøge og godkende alle danske svinebesætninger. Alle besætninger besøges minimum hvert tredje år, hvor besætningen og dokumentationen for bedriften bliver gået igennem sammen med besætningsejeren.

Der gennemføres derudover egenkontrol iht. EU's "Branchekode for foderhygiejne".

Produktionskontrol (effektivitetskontrol) inkl. foderopgørelse udføres 4 gange årligt.

Der føres logbog over flydelag på gyllebeholdere.

Energi- og vandforbruget kontrolleres 4 gange årligt.

På bedriften opbevares endvidere:

Gødningsplan.

Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse.

Desuden kan der i løbet af få dage fremskaffes:

Fakturaer på køb og salg af foder.

BAT vedr. management og egenkontrol

I henhold til BREF (2003) er det BAT at uddanne bedriftens personale, at registrere energi- og ressourceforbrug samt forbrug og anvendelse af handels- og husdyrgødning. Endvidere at have procedurer for at sikre ren- og vedligeholdelse af bygninger og inventar, at planlægge gødning af markerne korrekt samt at have nødfremgangsmåde ved evt. uheld.

Sammenholdes ansøgers redegørelse for management og egenkontrol med BREF-dokumentet vurderer ansøger, at det ansøgte projekt lever op til BAT.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at bedriften lever op til kravet om BAT inden for management.

Det vurderes desuden, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentation skal opbevares i mindst fem år.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte, samt om dokumentation for produktionens størrelse og for opfyldelse af vilkår om råprotein og overdækning af gyllebeholder.

11 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

I dette kapitel drages samlende konklusioner for BAT helhedsindsatsen med beskrivelse af afvejninger og, hvor den overvejende BAT indsats er lagt, og med hvilke argumenter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedste Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Techniques) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse vand- og energiforbruget. Princippet om BAT supplerer husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens generelle beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosforoverskud og nitrat. Opfyldelse af BAT-krav kan altså indebære et krav om mindre forurening end det fastsatte beskyttelsesniveau. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. § 19 i husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen har fået udarbejdet beskrivelser af en række relevante teknikker og teknologier med en dokumenteret miljøeffekt inden for fodring, staldindretning, opbevaring/behandling og udbringning af husdyrgødning. Anvendelse af teknikker eller teknologier, der er beskrevet i disse teknologiblade, sikrer, at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet og, at teknikken kan anvendes på en økonomisk forsvarlig måde under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd, ressourceforbrug, diverse udledninger m.v.

Opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget kan omfatte tiltag inden for staldindretning, anvendelse af miljøteknologi i staldene, fodring samt opbevaring og håndtering af husdyrgødning. Hvad angår ammoniakfordampning og nitratudvaskning forårsaget af anvendelse af husdyrgødning i marken, vurderer Miljøstyrelsen, at gældende lovregulering vedrørende håndtering og udbringning af husdyrgødning er BAT, og vilkår om yderligere virkemidler begrundet i BAT er derfor ikke påkrævet.

De teknikker og teknologier, som er beskrevet i teknologibladerne, har dannet grundlag for fastsættelsen af vejledende emissionsgrænseværdier (BAT-standardvilkår) for forureningsparametrene ammoniakemission fra anlægget og udskilt fosfor pr. dyreenhed, som er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Der er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier for de mest almindelige husdyrtyper i Danmark – kvæg, svin og fjerkræ. Emissionsgrænseværdierne gælder for forskellige staldsystemer og dels for nye/renoverede dele af anlægget, dels for eksisterende dele, som ikke renoveres.

For store fjerkræ- og svinebrug, som er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 12, gælder desuden, at de skal orientere sig i BREF-dokumentet (BAT-Reference-dokument) for intensiv fjerkræ- og svineproduktion for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT. BREF-dokumenter udsendes af Europa-Kommissionen og angiver eksempler på, hvad der må betragtes som BAT inden for de industrielle aktiviteter, som er omfattet af IE-direktivet.

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Nørregård og Bukkegård: Staldindretning og -teknologi, gødningsopbevaring, fodring, vand- og energibesparende foranstaltninger samt management. I det følgende opsummeres de enkelte punkter.

Staldindretning og -teknologi

Oplysninger om staldindretning fremgår af afsnit 5.2.

På Nørregård bibeholdes eksisterende gulv i stald C, som er delvist fast gulv med 75 % fast gulv, hvilket er det staldsystem for slagtesvin, der har den laveste ammoniakfordampning. I stald E og F var der tidligere fuldspaltegulv, men disse er i forbindelse med ibrugtagning af den hjemviste miljøgodkendelse fra 2012 ændret til delvist fast gulv med 25-49 % fast gulv.

På Bukkegård sker ingen ændringer i den eksisterende stald, som er med fulldrænet gulv. Den nye stald etableres med delvist fast gulv med 25-49 % fast gulv.

I henhold til Miljøstyrelsens teknologiblad kan slagtesvinestalde med delvist fast gulv reducere lugt- og ammoniakemissionen i forhold til stalde med drænet eller fuldspaltegulv som følge af:

- Reduceret gylleoverflade
- Lavere staldtemperatur og dermed også lavere gylletemperatur
- Ingen gyllekumme under grisenes lejeareal, hvorved grisenes varmeproduktion ikke medvirker til dels at skabe høje lufthastigheder i gyllekummen, dels give en ekstra opvarmning af gyllen.

Det er dog en forudsætning, at stierne kan holdes rene. Risikoen for svineri i stierne øges med stigende andel af fast gulv. Gulve med en større andel af fast gulv (50–75 % fast gulv) har en reduceret ammoniakemission i forhold til gulve med 25-49 % fast gulv jf. norm for ammoniaktab fra staldanlæg. Største ulempe er imidlertid, at risikoen for svineri på det faste gulv stiger med øget andel af fast gulv. Specielt arbejdsmiljøet i forbindelse med den daglige pasning og i særdeleshed håndtering af tilsølede slagtesvin i forbindelse med vejning og udlevering får mange slagtesvineproducenter til at fravælge slagtesvinestier med stor andel af fast gulv i lejearealet. Svineri i stierne kræver manuel renholdelse af stierne (skrabning), hvilket medfører øget arbejde og dermed omkostning.

Ansøger har på baggrund af disse forhold valgt delvist fast gulv med 25-49 % fast gulv i den nye slagtesvinestald.

Ansøger har i eksisterende stald på Bukkegård, som ikke renoveres, valgt at beholde det fulldrænedede gulv, selv om dette ikke isoleret er BAT. Men idet der er tale om en eksisterende stald, er der omkostninger forbundet med at skifte gulvtype, og ansøger har derfor valgt at beholde gulvet mod til gengæld at reducere produktionens ammoniakfordampning ved bl.a. en reduceret tildeling af råprotein.

På Miljøstyrelsens liste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen fra staldanlæg med slagtesvin er udover delvist spaltegulv også gyllekøling, svovlsyrebehandling af gylle og luftrensning.

Stald F på Nørregård er forberedt til gyllekøling. Der er imidlertid ikke noget varmebehov i anlæggets bygninger, så et gyllekølingsanlæg vil være forholdsvis dyrt i drift, fordi varmen ikke kan udnyttes. Gyllekøling er derfor fravalgt på nuværende tidspunkt til fordel for de anvendte virkemidler foderkorrektioner og overdækning af gyllebeholder samt gulvtype.

Gylleforsuring vil også kræve en betydelig investering og efterfølgende driftsudgifter til el og syre samt vedligeholdelse af teknikken til gylleforsuringsanlægget. Der kan desuden være lugtgener forbundet med drift af gylleforsuringsanlæg. Der foreligger ikke erfaringer med kombinationen af gylleforsuring og efterfølgende separation af gyllen, og gylleforsuring harmonerer ikke godt sammen med leverance af rågylle og fiber til biogasproduktion, idet disse ikke må være for sure.

Luftrensningsanlæg er ligesom forsuringsanlæg væsentligt mere omkostningstungt både ved etablering og drift end foderkorrektioner og overdækning af gylletanken. Luftrensning til reduktion af lugt vil kræve, at hovedparten af udluftningsluften renses, og derfor er luftrensning af lugt meget omkostningstungt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT inden for staldteknologi.

Gødningsopbevaring

Gødningsopbevaring er beskrevet i afsnit 5.3.

Gyllen opbevares i stabile beholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt, således at det hele tiden sikres, at beholdernes bund og vægge er tætte. Der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør. Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.

Der kan opbevares 55 % af den samlede mængde gylle produceret på Nørregård og Bukkegård i ejendommens beholdere. Heraf vil 29 % være opbevaret under fast overdækning og 26 % uden overdækning, men med flydelag. Gyllen ledes først til buffertank, separeres så, og efterfølgende ledes væskefraktionen til gylletanken. Den gylle, der ikke er plads til på Nørregård eller Bukkegård, vil blive opbevaret i beholdere eller gyllelagune på bedriftens andre ejendomme.

De lovpligtige regelmæssige eftersyn hvert 10. år på gyllebeholdere bliver gennemført, således at det kontrolleres, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Den eksisterende gyllebeholder på Nørregård er i forbindelse med ibrugtagning af den hjemviste miljøgodkendelse fra 2012 blevet overdækket med teltoverdækning. Overdækningen mindsker ammoniakfordampningen fra denne beholder med 50 % i forhold til, hvis den ikke var overdækket. Endvidere er forbeholderen på Nørregård overdækket i forvejen. Således er gylleopbevaringen på Nørregård 100 % overdækket.

På Bukkegård er der to eksisterende gyllebeholdere på henholdsvis 2000 og 700 m³. Overdækning af disse to gyllebeholdere ville kunne reducere ammoniaktabet fra produktionen yderligere. Ansøger har dog fundet, at overdækning af gyllebeholderne ville blive relativt dyrt set i forhold til andre tiltag til reduktion af ammoniakfordampningen og har valgt at reducere ammoniakfordampningen ved en kombination af gulvtype, foderkorrektioner og overdækning af tankene på Nørregård.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Fodring

Fodring er beskrevet i afsnit 6.1.

Der fodres med vådfoder tilsat fytase. Fodringen optimeres efter foderplaner udarbejdet af konsulent. Disse revideres årligt eller efter behov. Der udtages jævnlige foderprøver, og der udføres effektivitetskontrol 4 gange om året.

Der vil i ansøgt drift blive anvendt foderkorrektion til reduktion af ammoniakudledningen. Der vil således blive anvendt maksimalt 145,3 g råprotein/FE og 2,80 FE/kg tilvækst eller tilsvarende kombination, som giver samme reduktion i ammoniakemissionen. Der stilles vilkår om dette i nærværende miljøgodkendelse (se vilkår i afsnit 3.6).

I henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for fosfor ved konventionel produktion af slagtesvin er et niveau på 22,3 kg P/DE ab lager opnåeligt ved anvendelse af BAT. Den samlede emissionsgrænseværdi for produktionen kan heraf udregnes som 22,3 kg P/DE ab lager x 743,29 DE = 16.575,37 kg P ab lager.

I ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk er mængden af P ab lager beregnet til 15.589,14 kg. Det vejledende BAT-emissionsniveau er således overholdt.

Benzoesyre er forholdsvis dyrt at anvende og er derfor fravalgt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der anvendes BAT inden for foderteknologi.

Energi- og vandbesparende foranstaltninger

Energi- og vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.2.

Med henblik på at reducere energiforbruget er det i henhold til BREF BAT at anvende naturlig ventilation. Når der anvendes mekanisk ventilation, er det BAT at optimere udformningen af ventilationssystemet samt at undgå modstand gennem hyppig eftersyn og rengøring af ventilationssystemet. Det er desuden BAT at anvende lavenergibelysning.

Energi anvendes til belysning, ventilation og pumpning samt separation af gylle. Lyset i staldene er styret manuelt og vil kun være tændt i forhold til at opfylde lovkrav samt ved gennemgang af grisene. Udendørsbelysningen styres af sensorer/manuelt. Det vurderes derfor, at der er et minimalt forbrug af lys. På Bukkegård vil den nye stald blive etableret med den nyeste lavenergiventilation. Efterhånden som ventilationsanlæg i de andre stalde skal udskiftes, bliver det til lavenergityper.

Miljøstyrelsen har ikke opstillet egentlige branchespecifikke krav til vandforbruget i forbindelse med fastlæggelsen af de vejledende BAT-standardvilkår, idet forbruget vil afhænge af de driftsmæssige forhold på den enkelte ejendom.

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnlige med henblik på at undgå spild. Vandforbruget registreres. Eventuelle lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. Staldene iblodsættes inden vask med automatisk iblodsætningsanlæg med timerfunktion.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der anvendes BAT inden for energi- og vandbesparelser.

Management

Management er beskrevet i afsnit 10.

I henhold til BREF (2003) er det BAT at uddanne bedriftens personale, at registrere energi- og ressourceforbrug samt forbrug og anvendelse af handels- og husdyrgødning. Endvidere at have procedurer for at sikre ren- og vedligeholdelse af bygninger og inventar, at planlægge gødning af markerne korrekt samt at have nødfremgangsmåde ved evt. uheld.

På Nørregård og Bukkegård er der taget følgende forholdsregler:

Management og planlægning sker i samdrift med Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Åkirkeby.

Driften planlægges, så der under normale omstændigheder aldrig er overbelægning i stierne. Der tages dog forbehold for eventuelle strejker på slagteriet eller lignende uforudsete omstændigheder.

Staldanlægget tilses dagligt, og der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Tilsvarende tilses driftsbygningerne og vedligeholdes ved behov.

Besætningens ejer og medhjælper ajourføres løbende bl.a. ved deltagelse i erfagrupper samt relevante kurser og møder. Bedriften har en arbejdspladsvurdering.

Elforbrug opgøres en gang årligt og vandforbruget opgøres 4 gange årligt.

Forbrugt mængde af foder opgøres i forbindelse med effektivitetskontrol 4 gange årligt.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der udlægges klorcalcium (støvbindende middel) på den fælles privatvej for at reducere støvgener.

Færdsel på den fælles privatvej foregår med en hastighed på 10-15 km/t for at mindske støvgener.

Der udarbejdes en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle og brand m.v. er beskrevet. Denne plan eftersendes til Bornholms Regionskommune senest en måned efter miljøgodkendelsen er meddelt.

Endvidere følges en række egenkontrolprogrammer, se afsnit 10.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der anvendes BAT inden for management.

Samlet ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

Den vejledende BAT-emissionsgrænseværdi for den ansøgte produktion er beregnet i ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk.

For de eksisterende tre stalde på Nørregård og en på Bukkegård er der regnet med BAT-emissionsgrænseværdi for eksisterende stald, idet der ikke foretages godkendelsespligtige ændringer i staldene, mens der for den nye stald på Bukkegård er regnet med emissionsgrænseværdien for ny stald.

Tabel 15: Det vejledende BAT-emissionsniveau ved ansøgt drift

	Vejl. sum (kg NH₃-N)
 Ammoniaktab for hele anlægget (total for alle produktioner)	9.260,30

Tabel 16: Ammoniaktabet i nudrift og ansøgt drift

Staldnavn	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
Slagtesvinestald 1 Nørregård (bygning C)	SvSI03	490,43	324,92	165,51	33,75%	0,00	0,00	0,00	324,92
		1358,56	898,93	459,63	33,83%	0,00	128,26	16,09	754,57
Slagtesvinestald 2 Nørregård (bygning E)	SvSI02	1088,68	906,64	182,04	16,72%	0,00	0,00	0,00	906,64
		2297,11	1910,57	386,53	16,83%	0,00	272,61	26,00	1611,96
Slagtesvinestald 3 Nørregård (bygning F)	SvSI02	1930,02	1607,30	322,72	16,72%	0,00	0,00	0,00	1607,30
		3188,99	2652,38	536,61	16,83%	0,00	378,45	36,10	2237,83
Eksisterende slagtesvinestald Bukkegård	SvSI04	1482,93	1487,81	-4,88	-0,33%	0,00	0,00	0,00	1487,81
		1659,31	1662,27	-2,96	-0,18%	0,00	237,25	17,90	1407,12
Ny slagtesvinestald Bukkegård	SvSI02	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		3111,21	2587,68	523,52	16,83%	0,00	369,22	35,22	2183,24
Sum	Nudrift	4992,06	4326,67	665,39		0,00	0,00	0,00	4326,67
	Ansøgt	11615,18	9711,83	1903,33		0,00	1385,79	131,31	8194,72

Miljøstyrelsens vejledende BAT-ammoniakemissionsniveau bliver overholdt, idet der samlet udledes 8.194,72 kg N/år, hvilket er lavere end det vejledende BAT-emissionsniveau, som er 9.260,30 kg N/år.

BAT-emissionskravet er derfor overholdt.

12 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

I dette kapitel beskrives og vurderes alternative løsninger i forhold til udvikling af ejendommen, som ansøger har undersøgt men fravalgt. Desuden beskrives konsekvenserne, hvis den ansøgte produktion ikke gennemføres.

12.1 ALTERNATIVE LØSNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Alternativet til at udvide slagtesvineproduktionen på Nørregård kunne være at udvide slagtesvineproduktionen yderligere på Bukkegård. På Nørregård er der imidlertid en eksisterende staldkapacitet, som i nudrift ikke udnyttes fuldt ud. Der kan derfor udvides her, uden at det kræver tilbygning af yderligere staldanlæg. En placering af hele udvidelsen på Bukkegård vil kræve endnu større nybyggeri. Dette vil være mindre rentabelt end at udnyttet eksisterende kapacitet i anlægget på Nørregård. Det er derfor mest hensigtsmæssigt at placere den del af udvidelsen, som der er kapacitet til, på Nørregård og den resterende del på Bukkegård.

Alternative BAT-løsninger er beskrevet i afsnit 11.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at placeringen af den del af udvidelsen, som der er kapacitet til, på Nørregård og den resterende del på Bukkegård tilgodeser ansøgers ønske om at udnytte de eksisterende bygningsrammer mest muligt. På Bukkegård kan nybyggeriet dermed holdes inden for det eksisterende byggefelt, hvor bygningerne spredes så lidt som muligt. Idet det samtidig vurderes, at der er taget hensyn til omkringboende, vil kommunen ikke foreslå andre alternativer.

12.2 0-ALTERNATIV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres. 0-alternativet er den husdyrproduktion, der er anført som nudrift, dvs. det tilladte dyrehold i 2006.

Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften. 0-alternativet til den ansøgte udvidelse er at opretholde den nuværende produktion på det niveau, den er nu.

Udvidelsen på Nørregård/Bukkegård skal ses i sammenhæng med udvikling af hele bedriften Bjerregård, og herunder ændringerne og udvidelserne på Bjerregård og St. Vibegård. Overordnet kan det siges, at uændret produktion ikke vil skabe basis for fremtidssikring af bedriften. Med omlægningen på bedriften sikres en mere rationel drift, hvor soproduktionen koncentrerer på Bjerregård, smågriseproduktionen koncentrerer på St. Vibegård, og slagtesvineproduktionen koncentrerer på Nørregård og Bukkegård. Herved samles slagtesvineproduktionen på to i stedet for som hidtil tre ejendomme.

Hvis den beskrevne udvidelse ikke finder sted, vil det betyde, at svineproduktionen på den samlede bedrift bliver mere urentabel.

Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen fra produktionen på Nørregård og Bukkegård ikke øges yderligere i forhold til nudrift. 0-alternativet vil samtidig betyde, at der ikke gennemføres foranstaltninger for at nedbringe ammoniak- og lugtemissionen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring Nørregård og Bukkegård ikke øges yderligere i forhold til den godkendte produktion i 2006.

På baggrund af eksisterende data og de udførte beregninger, er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af den ansøgte udvidelse, ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning, jf. redegørelsen i kapitel 7 og 8.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet, er det kommunens vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentligt større lugtgener for naboerne omkring ejendommen end ved den nuværende produktion, idet der gennemføres lugtreducerende tiltag. Med hensyn til transport er det kommunens vurdering, at de nærmeste naboer vil registrere det øgede antal transporter, og der herfra vil kunne være en øget støj- og eventuelt støvpåvirkning. Med de initiativer, der er taget for at mindske generne herfra, er det imidlertid kommunens vurdering, at generne ikke overstiger hvad beboere af boliger i landzonen må acceptere som forbundet med at være nabo til et landbrug.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at 0-alternativet, som vil betyde fastholdelse af et konstant produktionsniveau på Nørregård og Bukkegård, kan være en begyndende afvikling af produktionen på Nørregård og Bukkegård og de øvrige ejendomme under bedriften Bjerregård. Den planlagte udvidelse på Nørregård og Bukkegård kan være med til at fremtidssikre den samlede bedrift og være medvirkende til at sikre grundlaget for Bornholms svineslagteri.

Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagteriet men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.) og som følge af dette, må det kunne forventes, at samfundets indkomstdannelse mindskes.

13 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved husdyrbrugets ophør tømmes stalde, foderlagre, gyllekanaler og -tanke. Der rengøres overalt, således at der ikke forefindes foder- og gødningsrester mv., der kan tiltrække skadedyr.

Skadedyrsbekæmpelsen på ejendommen opretholdes. Alle forurenende dele på anlæggene fjernes. Der foretages en vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald, eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til henholdsvis forbrænding, genbrug eller deponi.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte tiltag i forbindelse med ophør af produktionen på Nørregård og Bukkegård minimerer risikoen for forurening og er med til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrbrugets ophør. Bornholms Regionskommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

14 SAMLET VURDERING

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

15 BILAG

BILAGSOVERSIGT:

---

1. Anlægstegning med staldafsnit.
2. Oversigtsplan med placering i forhold til naboer
3. OML-lugtberegning
4. Naturpunkter
5. Notat om skov vest for Bukkegård
6. Modtagne hørings svar i 1. og 2. offentlighedsfase og BRK's svar

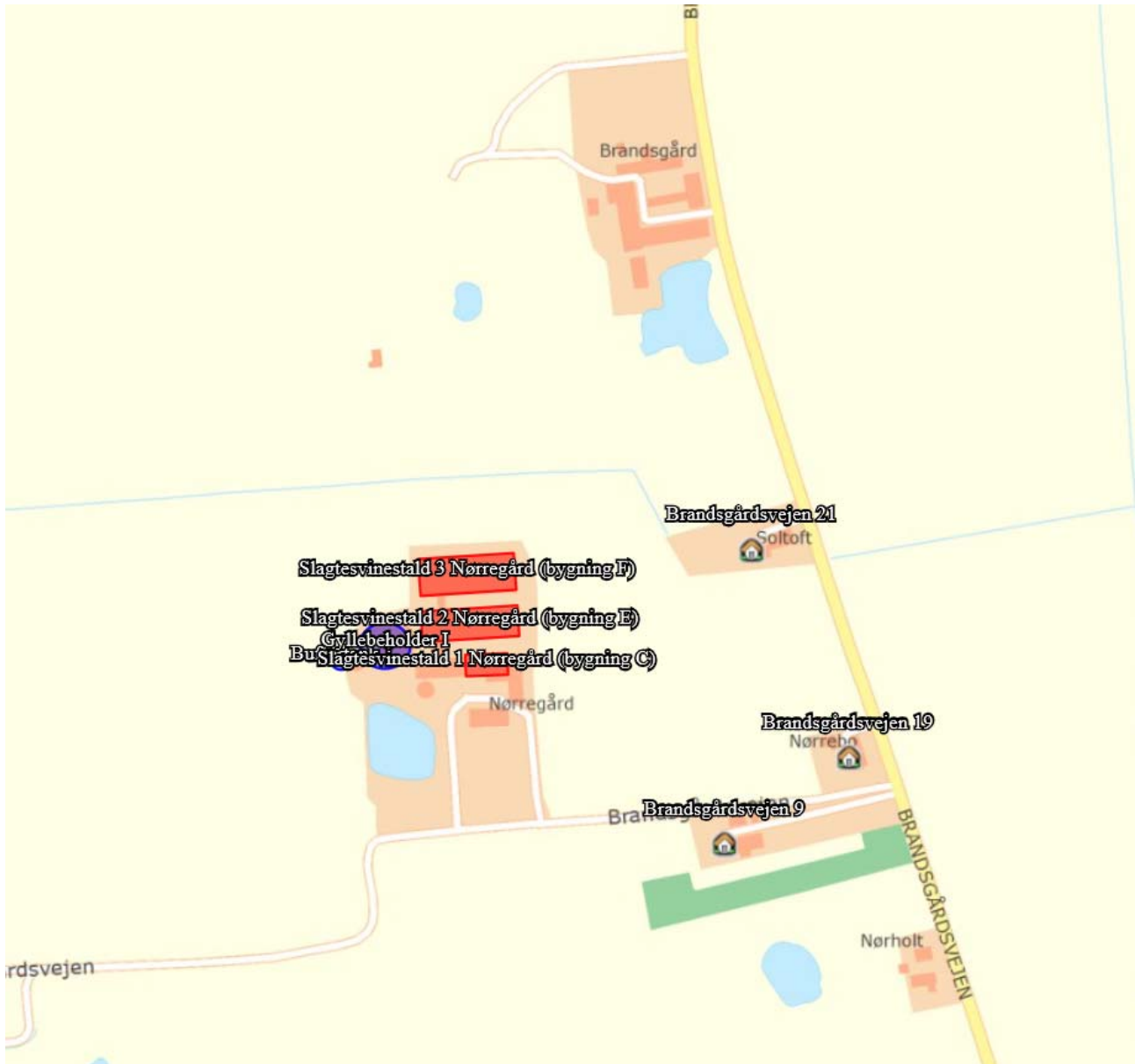
BILAG 1. ANLÆGSTEGNING MED STALDAFSNIT

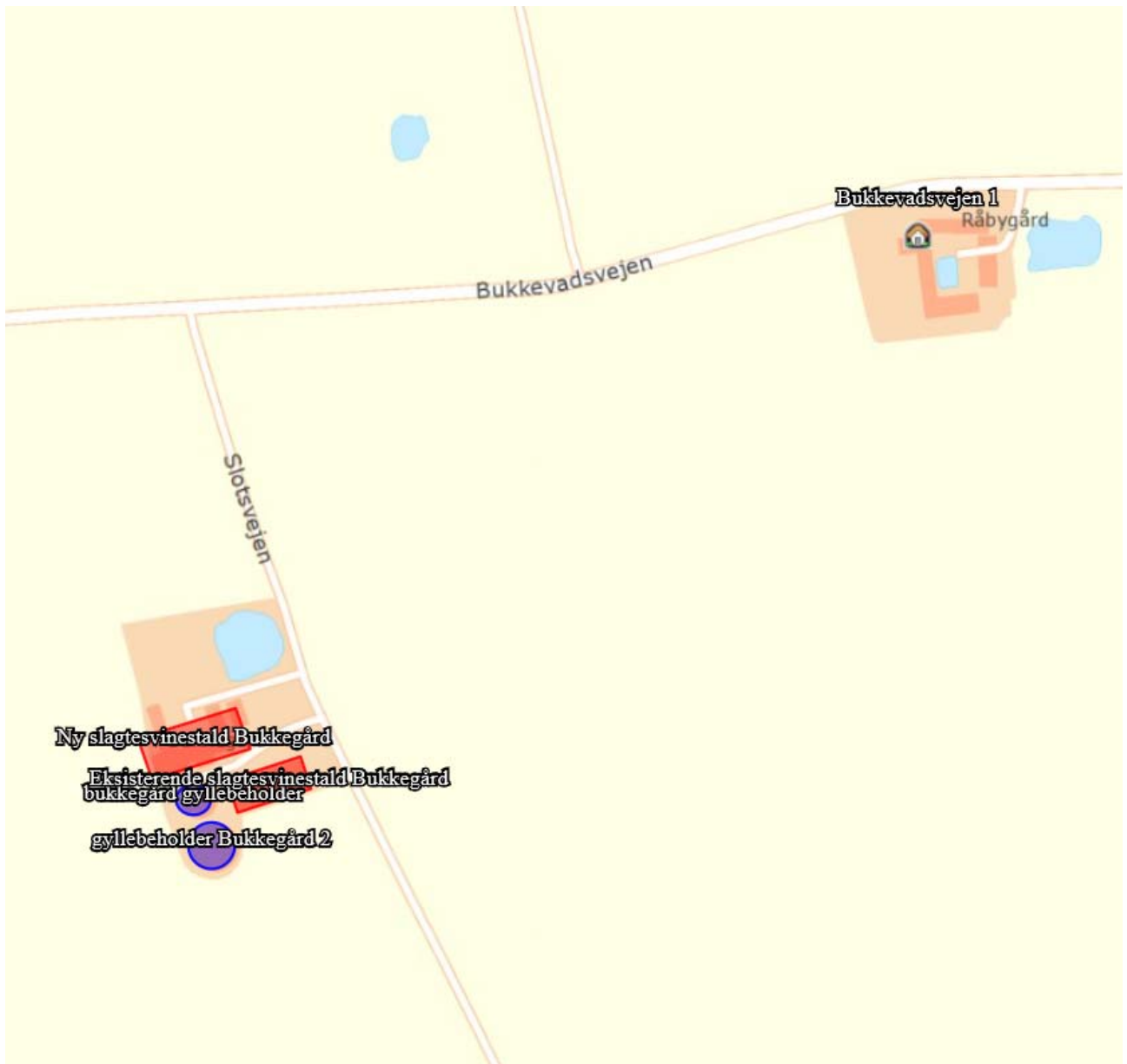

Bornholms Landbrug Landskab, Skov og Miljø		
<small>Rejsvej 1, 3720 Askervej Tlf. 56 50 18 00 Fax. 56 50 18 50</small>		
Anlægstegning Nørregård		J.Nr.
Dato: 31.12.2010 / 01:27:57		Målforshold: 1:1000
		Init.: KBH

BILAG 2. OVERSIGTSPLAN MED ANLÆGGETS PLACERING IFT. NABOER

BILAG 3. OML-LUGTBREGNING

Lugtberegning ansøgt drift med fuld udnyttelse af 3500 stipladser og ingen ændringer af afkast:

Udskrevet: 2018/05/08 kl. 13:42

Dato: 2018/05/08

OML-Multi PC-version 20170914/6.20
DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet
Licens til Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby

Side 1

Kommentarer til beregningen:

Ansøgt drift. Ingen ændring afkast. Beregning 2017-1.

Meteorologiske spredningsberegninger er udført for følgende periode (lokal standard tid):

Start af beregningen = 740101 kl. 1
Slut på beregningen (incl.) = 831231 kl. 24

Meteorologiske data er fra: AALBORG

Koordinatsystem.

Der er anvendt et x,y-koordinatsystem med x-akse mod øst (90 grader) og y-akse mod nord (0 grader).
Enheden er meter. Systemet er fælles for receptorer og kilder. Origo kan fastlægges frit, fx. i
skorstensfoden for den mest dominerende kilde eller som i UTM-systemet.

Receptordata.

Ruhedslængde, z0 = 0.100 m

Største terrænhældning = 0 grader

Receptorerne er beliggende med 10 graders interval i 15 koncentriske cirkler
med centrum x,y: 501897., 6099237.
og radierne (m):

100.	125.	140.	150.	160.
164.	165.	166.	167.	168.
169.	170.	171.	175.	180.

Alle terrænhøjder = 0.0 m.

Alle receptorhøjder = 1.5 m.

Alle overflader er typenr. = 2.

Forkortelser benyttet for kildeparametrene:

Nr.....: Internt kilde nummer
ID.....: Tekst til identificering af kilde
X.....: X-koordinat for kilde [m]
Y.....: Y-koordinat for kilde [m]
Z.....: Terrænkote for skorstensfod [m]
HS.....: Skorstenshøjde over terræn [m]
T.....: Temperatur af røggas [Kelvin]/[Celsius]
VOL.....: Volumenmængde af røggas [normal m³/sek]
DSO.....: Ydre diameter af skorstenstop [m]
DSI.....: Indre diameter af skorstenstop [m]
HB.....: Generel beregningsmæssig bygningshøjde [m]
Qi.....: Emission af stof nr. 'i' [gram/sek], [MLE/sek] eller [MOU/sek]

Punktkilder.

Kildedata:

Nr	ID	X	Y	Z	HS	T(C)	VOL	DSI	DSO	HB	Stof 1	Stof 2	Stof 3
											Q1	Q2	Q3
1	C1	501886.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
2	C2	501895.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
3	C3	501906.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
4	C4	501913.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
5	E5	501875.	6099223.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
6	E6	501885.	6099223.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
7	E7	501896.	6099222.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
8	E8	501907.	6099222.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
9	E9	501918.	6099222.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
10	F10	501875.	6099252.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
11	F11	501886.	6099252.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
12	F12	501897.	6099251.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
13	F13	501907.	6099251.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
14	F14	501918.	6099251.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000

Tidsvariationer i emissionen fra punktkilder.

Emissionerne fra de enkelte punktkilder er konstant.

Afledte kildeparametre:

Kilde nr.	Vertikal røggashastighed m/s	Buoyancy flux (termisk løft) (omtrentlig) m ⁴ /s ³
1	12.3	0.4
2	12.3	0.4
3	12.3	0.4
4	12.3	0.4
5	10.4	0.6
6	10.4	0.6
7	10.4	0.6
8	10.4	0.6
9	10.4	0.6
10	10.6	0.6
11	10.6	0.6
12	10.6	0.6
13	10.6	0.6
14	10.6	0.6

Der er ingen retningsafhængige bygningsdata.

Stof 1 Periode: 740101-831231 (Bidrag fra alle kilder)

 De største månedlige 99%-fraktiler (µg/m3)

Retning (grader)	Afstand (m)														
	100	125	140	150	160	164	165	166	167	168	169	170	171	175	180
0	24.5	21.2	19.5	18.2	17.0	16.5	16.4	16.3	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.3	14.9
10	24.8	21.9	20.3	19.1	17.9	17.4	17.3	17.2	17.1	17.0	16.9	16.7	16.6	16.2	15.6
20	25.1	22.2	20.5	19.4	18.2	17.8	17.7	17.6	17.5	17.4	17.2	17.2	17.1	16.6	16.2
30	25.7	22.6	20.6	19.5	18.4	18.0	17.9	17.8	17.7	17.6	17.5	17.4	17.3	16.9	16.4
40	24.9	21.6	19.7	18.3	17.5	17.1	17.0	16.9	16.8	16.7	16.5	16.5	16.3	15.9	15.3
50	24.1	21.1	19.5	18.2	17.0	16.6	16.4	16.3	16.2	16.1	16.0	15.9	15.8	15.4	14.9
60	23.8	21.3	19.4	18.2	17.0	16.6	16.4	16.3	16.2	16.1	16.0	15.9	15.8	15.4	14.9
70	23.0	21.0	19.3	18.3	17.4	17.1	17.0	16.9	16.8	16.7	16.6	16.5	16.4	16.0	15.6
80	22.8	20.7	19.2	18.2	17.4	17.1	17.0	16.9	16.8	16.7	16.6	16.5	16.4	16.1	15.6
90	21.7	19.9	18.6	17.8	17.1	16.8	16.7	16.6	16.5	16.4	16.3	16.3	16.2	15.8	15.4
100	21.0	19.4	18.1	17.3	16.4	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.6	15.6	15.5	15.2	14.9
110	21.2	19.3	17.9	16.9	15.9	15.6	15.5	15.5	15.4	15.4	15.4	15.3	15.2	14.9	14.4
120	21.8	19.3	17.7	16.6	15.6	15.2	15.1	15.0	14.9	14.8	14.7	14.6	14.5	14.2	13.7
130	22.1	19.7	18.3	17.3	16.4	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.6	15.6	15.5	15.1	14.7
140	21.8	19.3	17.6	16.5	15.5	15.1	15.0	14.9	14.8	14.7	14.6	14.5	14.4	14.0	13.6
150	23.7	20.7	18.7	17.4	16.2	15.7	15.6	15.5	15.4	15.2	15.1	15.0	14.9	14.4	13.9
160	24.9	22.1	20.4	19.1	18.0	17.5	17.4	17.2	17.1	17.0	16.9	16.8	16.7	16.2	15.7
170	24.1	22.1	20.2	19.1	18.0	17.5	17.3	17.2	17.1	17.0	16.9	16.7	16.6	16.2	15.6
180	25.9	22.7	20.9	19.7	18.3	17.8	17.7	17.5	17.4	17.3	17.1	17.0	16.9	16.4	15.8
190	25.5	23.0	20.9	19.6	18.5	18.1	18.0	17.9	17.7	17.6	17.5	17.4	17.2	16.7	16.1
200	24.4	22.3	20.7	19.5	18.1	17.6	17.5	17.3	17.2	17.1	17.0	16.9	16.8	16.3	15.8
210	23.3	21.4	19.6	18.4	17.2	16.8	16.7	16.6	16.5	16.5	16.4	16.3	16.2	15.8	15.3
220	21.7	19.8	18.6	17.4	16.2	15.8	15.6	15.6	15.4	15.3	15.2	15.2	15.1	14.7	14.3
230	22.3	20.0	18.4	17.8	16.8	16.4	16.3	16.2	16.1	16.0	16.0	15.9	15.8	15.4	15.0
240	21.8	19.4	18.1	17.3	16.4	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.6	15.5	15.5	15.2	14.7
250	22.1	20.0	18.4	17.3	16.3	15.9	15.8	15.7	15.6	15.4	15.4	15.3	15.2	14.8	14.3
260	21.0	19.6	18.0	17.1	16.1	15.7	15.6	15.5	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.6	14.2
270	21.2	19.6	18.4	17.4	16.4	16.0	16.0	15.9	15.8	15.7	15.7	15.6	15.5	15.3	14.9
280	21.8	19.7	18.4	17.6	16.7	16.3	16.2	16.2	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.4	14.9
290	22.2	20.3	18.5	17.2	16.3	15.9	15.7	15.6	15.6	15.4	15.4	15.3	15.2	14.8	14.3
300	24.1	21.4	19.4	18.0	16.8	16.4	16.3	16.2	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.3	14.8
310	25.1	21.4	19.6	18.4	17.1	16.6	16.5	16.4	16.2	16.1	16.0	15.8	15.7	15.2	14.7
320	24.4	21.2	19.3	18.0	16.9	16.5	16.4	16.3	16.2	16.1	16.0	15.9	15.8	15.4	14.9
330	24.7	21.8	19.7	18.7	17.5	17.0	16.9	16.8	16.7	16.6	16.5	16.4	16.3	15.9	15.3
340	25.0	22.2	19.9	18.5	17.3	16.8	16.7	16.6	16.5	16.3	16.2	16.1	16.0	15.6	15.1
350	24.9	22.2	20.1	18.8	17.4	16.9	16.8	16.7	16.5	16.4	16.3	16.2	16.0	15.5	15.0

 Maksimum= 25.88 i afstand 100 m og retning 180 grader i 198010 (yyyymm)

Lugtberegning ansøgt drift med fuld udnyttelse af 3500 stipladser samt ændrede afkastforhold på stald E og F i form af forhøjelse af afkast med 1 m samt isætning af miljøkryds:

Udskrevet: 2018/05/08 kl. 13:17
Dato: 2018/05/08

OML-Multi PC-version 20170914/6.20
DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet
Licens til Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby

Side 1

Kommentarer til beregningen:

Ansøgt drift. 3.500 stipladser. Miljøkryds + 1 m afkast på stald E og F. Beregning 2017-1.

Meteorologiske spredningsberegninger er udført for følgende periode (lokal standard tid):

Start af beregningen = 740101 kl. 1
Slut på beregningen (incl.) = 831231 kl. 24

Meteorologiske data er fra: AALBORG

Koordinatsystem.

Der er anvendt et x,y-koordinatsystem med x-akse mod øst (90 grader) og y-akse mod nord (0 grader). Enheden er meter. Systemet er fælles for receptorer og kilder. Origo kan fastlægges frit, fx. i skorstensfoden for den mest dominerende kilde eller som i UTM-systemet.

Receptordata.

Ruhedslængde, z0 = 0.100 m

Største terrænhældning = 0 grader

Receptorerne er beliggende med 10 graders interval i 15 koncentriske cirkler med centrum x,y: 501897., 6099237.
og radierne (m):

100.	125.	140.	150.	160.
164.	165.	166.	167.	168.
169.	170.	171.	175.	180.

Alle terrænhøjder = 0.0 m.

Alle receptorhøjder = 1.5 m.

Alle overflader er typenr. = 2.

Forkortelser benyttet for kildeparametrene:

Nr.....: Internt kilde nummer
ID.....: Tekst til identificering af kilde
X.....: X-koordinat for kilde [m]
Y.....: Y-koordinat for kilde [m]
Z.....: Terrænkote for skorstensfod [m]
HS.....: Skorstenshøjde over terræn [m]
T.....: Temperatur af røggas [Kelvin]/[Celsius]
VOL.....: Volumenmængde af røggas [normal m3/sek]
DSO.....: Ydre diameter af skorstenstop [m]
DSI.....: Indre diameter af skorstenstop [m]
HB.....: General beregningsmæssig bygningshøjde [m]
Qi.....: Emission af stof nr. 'i' [gram/sek], [MLE/sek] eller [MOU/sek]

Punktkilder.

Kildedata:

Nr	ID	X	Y	Z	HS	T(C)	VOL	DSI	DSO	HB	Stof 1	Stof 2	Stof 3
											Q1	Q2	Q3
1	C1	501886.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
2	C2	501895.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
3	C3	501906.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
4	C4	501913.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.83E-03	0.0000	0.0000
5	E5	501875.	6099223.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
6	E6	501885.	6099223.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
7	E7	501896.	6099222.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
8	E8	501907.	6099222.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
9	E9	501918.	6099222.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	5.18E-03	0.0000	0.0000
10	F10	501875.	6099252.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
11	F11	501886.	6099252.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
12	F12	501897.	6099251.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
13	F13	501907.	6099251.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000
14	F14	501918.	6099251.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	7.19E-03	0.0000	0.0000

Tidsvariationer i emissionen fra punktkilder.

Emissionerne fra de enkelte punktkilder er konstant.

Afledte kildeparametre:

Kilde nr.	Vertikal røggashastighed m/s	Buoyancy flux (termisk løft) (omtrentlig) m4/s3
1	12.3	0.4
2	12.3	0.4
3	12.3	0.4
4	12.3	0.4
5	14.4	0.6
6	14.4	0.6
7	14.4	0.6
8	14.4	0.6
9	14.4	0.6
10	14.6	0.6
11	14.6	0.6
12	14.6	0.6
13	14.6	0.6
14	14.6	0.6

Der er ingen retningsafhængige bygningsdata.

Stof 1 Periode: 740101-831231 (Bidrag fra alle kilder)

De største månedlige 99%-fraktiler (µg/m³)

Retning (grader)	Afstand (m)														
	100	125	140	150	160	164	165	166	167	168	169	170	171	175	180
0	18.5	17.4	16.4	15.6	14.8	14.6	14.5	14.5	14.4	14.3	14.2	14.1	14.0	13.7	13.3
10	18.9	17.5	16.6	15.9	15.0	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	14.2	14.1	13.7	13.3
20	18.7	17.4	16.4	15.5	14.9	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	14.2	14.1	13.7	13.3
30	18.6	17.4	16.4	15.6	15.0	14.7	14.7	14.6	14.6	14.5	14.5	14.4	14.4	14.1	13.8
40	18.4	17.5	16.4	15.6	14.9	14.5	14.4	14.4	14.3	14.2	14.1	14.0	13.9	13.6	13.2
50	17.9	16.9	15.9	15.3	14.5	14.3	14.2	14.2	14.1	14.0	13.9	13.8	13.8	13.5	13.1
60	17.2	16.5	15.7	15.1	14.4	14.1	14.0	13.9	13.8	13.8	13.7	13.6	13.5	13.3	12.9
70	17.1	15.7	15.1	14.7	14.1	13.9	13.8	13.7	13.7	13.6	13.5	13.5	13.4	13.1	12.8
80	16.7	15.3	14.8	14.3	13.9	13.7	13.6	13.6	13.5	13.5	13.4	13.3	13.3	13.0	12.7
90	15.7	15.0	14.6	14.2	13.7	13.4	13.4	13.3	13.2	13.2	13.1	13.1	13.0	12.8	12.5
100	14.7	14.5	14.1	13.7	13.2	13.0	12.9	12.9	12.8	12.8	12.7	12.7	12.6	12.4	12.1
110	15.1	15.2	14.7	14.5	14.1	13.9	13.8	13.8	13.7	13.7	13.6	13.6	13.5	13.3	13.0
120	15.7	15.4	14.9	14.5	14.0	13.9	13.7	13.6	13.6	13.5	13.5	13.4	13.3	13.2	12.9
130	16.1	15.8	15.2	14.6	14.0	13.8	13.7	13.7	13.6	13.6	13.5	13.5	13.4	13.2	12.9
140	16.7	16.5	15.6	14.9	14.2	13.9	13.8	13.7	13.6	13.6	13.5	13.4	13.3	13.0	12.6
150	17.3	16.6	15.6	14.8	14.1	13.7	13.6	13.5	13.5	13.4	13.3	13.3	13.2	12.9	12.5
160	18.1	17.9	17.1	16.6	15.8	15.4	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.9	14.8	14.5	14.0
170	20.1	19.3	18.1	17.2	16.2	15.8	15.7	15.6	15.5	15.4	15.3	15.2	15.1	14.7	14.2
180	19.3	18.2	17.0	16.4	15.6	15.3	15.3	15.2	15.1	15.0	15.0	14.9	14.8	14.5	14.1
190	19.8	18.7	17.7	17.0	16.1	15.7	15.6	15.5	15.5	15.4	15.3	15.2	15.2	14.8	14.3
200	18.7	17.7	16.8	16.1	15.3	15.1	15.0	14.9	14.8	14.8	14.7	14.6	14.6	14.3	13.9
210	17.4	17.4	16.6	15.9	15.2	14.9	14.8	14.7	14.7	14.6	14.5	14.5	14.4	14.1	13.7
220	16.4	15.9	15.5	15.0	14.4	14.1	14.0	14.0	13.9	13.8	13.8	13.7	13.6	13.3	13.0
230	16.8	15.9	15.2	14.6	13.9	13.7	13.6	13.5	13.5	13.4	13.3	13.3	13.2	13.0	12.7
240	16.1	15.5	14.9	14.3	13.8	13.6	13.5	13.5	13.4	13.4	13.3	13.3	13.2	13.0	12.7
250	15.2	15.0	14.5	13.9	13.5	13.3	13.2	13.2	13.1	13.1	13.0	13.0	13.0	12.7	12.4
260	14.8	14.7	14.3	13.9	13.3	13.1	13.1	13.0	12.9	12.9	12.8	12.8	12.7	12.5	12.2
270	15.7	14.8	14.3	13.8	13.3	13.1	13.1	13.0	13.0	12.9	12.9	12.8	12.7	12.5	12.1
280	16.5	15.0	14.5	14.0	13.4	13.1	13.1	13.0	13.0	12.9	12.9	12.8	12.8	12.5	12.2
290	17.2	15.7	14.8	14.2	13.6	13.4	13.4	13.3	13.2	13.2	13.2	13.1	13.0	12.8	12.6
300	17.4	16.2	15.3	14.7	13.9	13.7	13.6	13.5	13.5	13.4	13.4	13.3	13.2	13.0	12.6
310	18.4	17.3	16.4	15.6	14.7	14.5	14.4	14.3	14.3	14.2	14.1	14.0	14.0	13.7	13.3
320	19.1	17.6	16.4	15.5	14.7	14.4	14.3	14.2	14.1	14.0	13.9	13.9	13.8	13.4	13.0
330	19.1	17.8	16.5	15.6	14.9	14.5	14.4	14.3	14.3	14.2	14.2	14.1	14.1	13.8	13.5
340	19.1	17.7	16.4	15.6	14.8	14.5	14.4	14.3	14.2	14.1	14.1	14.0	14.0	13.8	13.4
350	19.0	17.8	16.7	16.0	15.1	14.7	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	14.2	13.8	13.5

Maksimum= 20.05 i afstand 100 m og retning 170 grader i 197901 (yyyyymm)

Lugtberegning ansøgt drift med udnyttelse af 3280 stipladser og ingen ændringer af afkast:

Udskrevet: 2018/05/08 kl. 13:30

Dato: 2018/05/08

OML-Multi PC-version 20170914/6.20

Side 1

DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet
Licens til Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby

Kommentarer til beregningen:

Ansøgt drift. 3.280 stipladser. Ingen ændring afkast. Beregning
2017-1.

Meteorologiske spredningsberegninger er udført for følgende periode (lokal standard tid):

Start af beregningen = 740101 kl. 1
Slut på beregningen (incl.) = 831231 kl. 24

Meteorologiske data er fra: AALBORG

Koordinatsystem.

Der er anvendt et x,y-koordinatsystem med x-akse mod øst (90 grader) og y-akse mod nord (0 grader).
Enheden er meter. Systemet er fælles for receptorer og kilder. Origo kan fastlægges frit, fx. i
skorstensfoden for den mest dominerende kilde eller som i UTM-systemet.

Receptordata.

Ruhedslængde, z0 = 0.100 m

Største terrænhældning = 0 grader

Receptorerne er beliggende med 10 graders interval i 15 koncentriske cirkler

med centrum x,y: 501897., 6099237.
og radierne (m):

100.	125.	140.	150.	160.
164.	165.	166.	167.	168.
169.	170.	171.	175.	180.

Alle terrænhøjder = 0.0 m.

Alle receptorhøjder = 1.5 m.

Alle overflader er typenr. = 2.

Forkortelser benyttet for kildeparametrene:

Nr.....: Internt kilde nummer
ID.....: Tekst til identificering af kilde
X.....: X-koordinat for kilde [m]
Y.....: Y-koordinat for kilde [m]
Z.....: Terrænkote for skorstensfod [m]
HS.....: Skorstenshøjde over terræn [m]
T.....: Temperatur af røggas [Kelvin]/[Celsius]
VOL.....: Volumenmængde af røggas [normal m3/sek]
DSO.....: Ydre diameter af skorstenstop [m]
DSI.....: Indre diameter af skorstenstop [m]
HB.....: Generel beregningsmæssig bygningshøjde [m]
Qi.....: Emission af stof nr. 'i' [gram/sek], [MLE/sek] eller [MOU/sek]

Punktkilder.

Kildedata:

Nr	ID	X	Y	Z	HS	T(C)	VOL	DSI	DSO	HB	Stof 1	Stof 2	Stof 3
											Q1	Q2	Q3
1	C1	501886.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
2	C2	501895.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
3	C3	501906.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
4	C4	501913.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
5	E5	501875.	6099223.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
6	E6	501885.	6099223.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
7	E7	501896.	6099222.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
8	E8	501907.	6099222.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
9	E9	501918.	6099222.	0.0	6.5	20.	4.89	0.80	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
10	F10	501875.	6099252.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
11	F11	501886.	6099252.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
12	F12	501897.	6099251.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
13	F13	501907.	6099251.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
14	F14	501918.	6099251.	0.0	7.5	20.	4.95	0.80	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000

Tidsvariationer i emissionen fra punktkilder.

Emissionerne fra de enkelte punktkilder er konstant.

Afledte kildeparametre:

Kilde nr.	Vertikal røggashastighed	Buoyancy flux (termisk løft)
	m/s	(omtrentlig) m4/s3
1	12.3	0.4
2	12.3	0.4
3	12.3	0.4
4	12.3	0.4
5	10.4	0.6
6	10.4	0.6
7	10.4	0.6
8	10.4	0.6
9	10.4	0.6
10	10.6	0.6
11	10.6	0.6
12	10.6	0.6
13	10.6	0.6
14	10.6	0.6

Der er ingen retningsafhængige bygningsdata.

Stof 1 Periode: 740101-831231 (Bidrag fra alle kilder)

De største månedlige 99%-fraktiler (µg/m³)

Retning (grader)	Afstand (m)														
	100	125	140	150	160	164	165	166	167	168	169	170	171	175	180
0	22.9	19.9	18.3	17.1	15.9	15.5	15.3	15.2	15.1	15.0	14.9	14.8	14.7	14.3	13.9
10	23.2	20.5	19.0	17.9	16.8	16.4	16.2	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.6	15.2	14.6
20	23.5	20.8	19.2	18.2	17.1	16.7	16.6	16.5	16.4	16.3	16.2	16.1	16.0	15.6	15.2
30	24.1	21.2	19.3	18.3	17.3	16.8	16.7	16.7	16.6	16.5	16.4	16.3	16.2	15.9	15.4
40	23.3	20.2	18.4	17.2	16.4	16.1	15.9	15.9	15.7	15.6	15.5	15.4	15.3	14.9	14.4
50	22.6	19.7	18.3	17.0	15.9	15.5	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.9	14.8	14.4	14.0
60	22.3	20.0	18.2	17.1	15.9	15.5	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.9	14.8	14.4	14.0
70	21.6	19.7	18.1	17.1	16.3	16.0	15.9	15.8	15.7	15.6	15.6	15.5	15.4	15.0	14.6
80	21.4	19.4	18.0	17.1	16.3	16.0	15.9	15.8	15.7	15.6	15.6	15.5	15.4	15.1	14.6
90	20.3	18.7	17.4	16.7	16.0	15.7	15.7	15.6	15.5	15.4	15.3	15.2	15.2	14.8	14.4
100	19.7	18.2	16.9	16.2	15.4	15.1	15.0	14.9	14.8	14.8	14.7	14.6	14.5	14.2	13.9
110	19.9	18.1	16.8	15.9	14.9	14.6	14.5	14.5	14.4	14.4	14.4	14.3	14.3	13.9	13.5
120	20.4	18.1	16.6	15.6	14.6	14.2	14.1	14.1	14.0	13.9	13.8	13.7	13.6	13.3	12.9
130	20.7	18.5	17.1	16.2	15.4	15.1	15.0	14.9	14.8	14.8	14.7	14.6	14.5	14.2	13.8
140	20.4	18.1	16.5	15.5	14.5	14.1	14.0	13.9	13.9	13.7	13.7	13.6	13.5	13.1	12.7
150	22.2	19.4	17.6	16.3	15.2	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	14.1	14.0	13.5	13.0
160	23.3	20.7	19.1	17.9	16.8	16.4	16.3	16.1	16.1	15.9	15.8	15.7	15.6	15.2	14.7
170	22.6	20.7	18.9	17.9	16.8	16.4	16.2	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.6	15.2	14.6
180	24.2	21.3	19.6	18.4	17.2	16.7	16.5	16.4	16.3	16.2	16.1	15.9	15.8	15.4	14.8
190	23.9	21.5	19.6	18.4	17.3	16.9	16.8	16.7	16.6	16.5	16.4	16.3	16.1	15.7	15.1
200	22.9	20.9	19.4	18.3	17.0	16.5	16.4	16.3	16.1	16.0	15.9	15.8	15.7	15.3	14.8
210	21.9	20.1	18.4	17.2	16.1	15.7	15.6	15.6	15.5	15.4	15.3	15.3	15.2	14.8	14.4
220	20.3	18.5	17.4	16.3	15.2	14.8	14.6	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	14.1	13.8	13.4
230	20.9	18.7	17.3	16.7	15.7	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	15.0	14.9	14.8	14.4	14.0
240	20.5	18.2	17.0	16.2	15.3	15.1	15.0	14.9	14.8	14.7	14.6	14.6	14.5	14.2	13.7
250	20.8	18.8	17.3	16.2	15.2	14.9	14.8	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	13.8	13.4
260	19.7	18.4	16.9	16.1	15.1	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.3	14.2	14.1	13.7	13.3
270	19.9	18.4	17.3	16.3	15.3	15.0	15.0	14.9	14.8	14.8	14.7	14.6	14.6	14.3	14.0
280	20.5	18.5	17.3	16.5	15.7	15.3	15.2	15.2	15.0	14.9	14.9	14.8	14.7	14.4	14.0
290	20.8	19.0	17.4	16.2	15.3	14.9	14.8	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	13.9	13.4
300	22.6	20.1	18.2	16.8	15.8	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.9	14.8	14.7	14.3	13.8
310	23.5	20.0	18.4	17.2	16.0	15.6	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.8	14.7	14.3	13.8
320	22.8	19.9	18.1	16.9	15.9	15.5	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.9	14.8	14.5	14.0
330	23.2	20.4	18.5	17.5	16.4	16.0	15.9	15.7	15.7	15.6	15.5	15.4	15.3	14.9	14.3
340	23.5	20.8	18.6	17.3	16.2	15.8	15.6	15.5	15.4	15.3	15.2	15.1	15.0	14.6	14.1
350	23.3	20.8	18.8	17.6	16.4	15.9	15.7	15.6	15.5	15.4	15.3	15.1	15.0	14.6	14.0

Maksimum= 24.24 i afstand 100 m og retning 180 grader i 198010 (yyyymm)

Lugtberegning ansøgt drift med udnyttelse af 3280 stipladser samt ændrede afkastforhold på stald E og F i form af forhøjelse af afkast med 1 m samt isætning af miljøkryds:

Udskrevet: 2018/05/08 kl. 13:47

Dato: 2018/05/08

OML-Multi PC-version 20170914/6.20

DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet
Licens til Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby

Side 1

Kommentarer til beregningen:

Ansøgt drift. 3.280 stipladser. Miljøkryds + 1 m på afkast stald E og F.
Beregning 2017-1.

Meteorologiske spredningsberegninger er udført for følgende periode (lokal standard tid):

Start af beregningen = 740101 kl. 1
Slut på beregningen (incl.) = 831231 kl. 24

Meteorologiske data er fra: AALBORG

Koordinatsystem.

Der er anvendt et x,y-koordinatsystem med x-akse mod øst (90 grader) og y-akse mod nord (0 grader).
Enheden er meter. Systemet er fælles for receptorer og kilder. Origo kan fastlægges frit, fx. i skorstensfoden for den mest dominerende kilde eller som i UTM-systemet.

Receptordata.

Ruhedslængde, z0 = 0.100 m

Største terrænhældning = 0 grader

Receptorerne er beliggende med 10 graders interval i 15 koncentriske cirkler

med centrum x,y: 501897., 6099237.
og radierne (m):

100.	125.	140.	150.	160.
164.	165.	166.	167.	168.
169.	170.	171.	175.	180.

Alle terrænhøjder = 0.0 m.

Alle receptorhøjder = 1.5 m.

Alle overflader er typenr. = 2.

Forkortelser benyttet for kildeparametrene:

Nr.....: Internt kilde nummer
ID.....: Tekst til identificering af kilde
X.....: X-koordinat for kilde [m]
Y.....: Y-koordinat for kilde [m]
Z.....: Terrænkote for skorstensfod [m]
HS.....: Skorstenshøjde over terræn [m]
T.....: Temperatur af røggas [Kelvin]/[Celsius]
VOL.....: Volumenmængde af røggas [normal m3/sek]
DSO.....: Ydre diameter af skorstenstop [m]
DSI.....: Indre diameter af skorstenstop [m]
HB.....: General beregningsmæssig bygningshøjde [m]
Qi.....: Emission af stof nr. 'i' [gram/sek], [MLE/sek] eller [MOU/sek]

Punktkilder.

Kildedata:

Nr	ID	X	Y	Z	HS	T(C)	VOL	DSI	DSO	HB	Stof 1	Stof 2	Stof 3
											Q1	Q2	Q3
1	C1	501886.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
2	C2	501895.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
3	C3	501906.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
4	C4	501913.	6099198.	0.0	9.0	20.	3.23	0.60	0.60	8.0	3.58E-03	0.0000	0.0000
5	E5	501875.	6099223.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
6	E6	501885.	6099223.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
7	E7	501896.	6099222.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
8	E8	501907.	6099222.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
9	E9	501918.	6099222.	0.0	7.5	20.	4.89	0.68	0.80	5.8	4.85E-03	0.0000	0.0000
10	F10	501875.	6099252.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
11	F11	501886.	6099252.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
12	F12	501897.	6099251.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
13	F13	501907.	6099251.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000
14	F14	501918.	6099251.	0.0	8.5	20.	4.95	0.68	0.80	6.8	6.75E-03	0.0000	0.0000

Tidsvariationer i emissionen fra punktkilder.

Emissionerne fra de enkelte punktkilder er konstant.

Afledte kildeparametre:

Kilde nr.	Vertikal røggashastighed	Buoyancy flux (termisk løft)
	m/s	(omtrentlig) m4/s3
1	12.3	0.4
2	12.3	0.4
3	12.3	0.4
4	12.3	0.4
5	14.4	0.6
6	14.4	0.6
7	14.4	0.6
8	14.4	0.6
9	14.4	0.6
10	14.6	0.6
11	14.6	0.6
12	14.6	0.6
13	14.6	0.6
14	14.6	0.6

Der er ingen retningsafhængige bygningsdata.

Stof 1 Periode: 740101-831231 (Bidrag fra alle kilder)

De største månedlige 99%-fraktiler (µg/m3)

Retning (grader)	Afstand (m)														
	100	125	140	150	160	164	165	166	167	168	169	170	171	175	180
0	17.3	16.4	15.4	14.6	13.9	13.7	13.6	13.6	13.5	13.4	13.3	13.2	13.2	12.9	12.5
10	17.7	16.4	15.5	14.9	14.1	13.7	13.7	13.6	13.5	13.4	13.4	13.3	13.2	12.9	12.5
20	17.6	16.3	15.3	14.6	14.0	13.8	13.7	13.6	13.5	13.4	13.3	13.3	13.2	12.8	12.5
30	17.5	16.3	15.4	14.6	14.0	13.8	13.8	13.7	13.7	13.6	13.6	13.5	13.4	13.2	12.9
40	17.2	16.4	15.4	14.7	14.0	13.6	13.5	13.5	13.4	13.3	13.2	13.2	13.1	12.8	12.4
50	16.8	15.9	14.9	14.3	13.6	13.4	13.3	13.3	13.2	13.1	13.1	13.0	12.9	12.7	12.3
60	16.2	15.5	14.7	14.2	13.5	13.2	13.1	13.0	13.0	12.9	12.8	12.7	12.7	12.4	12.1
70	16.1	14.7	14.2	13.7	13.2	13.0	12.9	12.9	12.8	12.7	12.7	12.6	12.6	12.3	12.0
80	15.7	14.4	13.9	13.4	13.0	12.8	12.8	12.7	12.7	12.6	12.6	12.5	12.5	12.2	11.9
90	14.7	14.1	13.7	13.3	12.8	12.6	12.5	12.5	12.4	12.4	12.3	12.2	12.2	12.0	11.7
100	13.8	13.6	13.2	12.8	12.3	12.2	12.1	12.1	12.0	12.0	11.9	11.9	11.8	11.6	11.3
110	14.1	14.2	13.8	13.6	13.2	13.0	13.0	12.9	12.9	12.8	12.8	12.7	12.6	12.4	12.2
120	14.7	14.4	13.9	13.6	13.1	12.9	12.8	12.8	12.7	12.7	12.6	12.6	12.5	12.3	12.1
130	15.1	14.8	14.2	13.7	13.1	12.9	12.8	12.8	12.8	12.7	12.6	12.6	12.6	12.3	12.1
140	15.6	15.5	14.6	14.0	13.3	13.0	12.9	12.8	12.7	12.7	12.6	12.6	12.5	12.2	11.8
150	16.2	15.5	14.6	13.9	13.2	12.9	12.8	12.7	12.6	12.6	12.5	12.4	12.3	12.0	11.7
160	16.9	16.8	16.1	15.6	14.8	14.5	14.4	14.3	14.2	14.1	14.0	14.0	13.9	13.6	13.2
170	18.8	18.1	16.9	16.1	15.2	14.8	14.7	14.6	14.5	14.4	14.3	14.2	14.1	13.8	13.3
180	18.1	17.0	16.0	15.3	14.7	14.4	14.3	14.2	14.2	14.1	14.0	13.9	13.9	13.6	13.2
190	18.5	17.5	16.6	15.9	15.1	14.7	14.6	14.6	14.5	14.4	14.3	14.3	14.2	13.9	13.4
200	17.6	16.6	15.8	15.1	14.4	14.1	14.1	14.0	13.9	13.8	13.8	13.7	13.6	13.4	13.0
210	16.3	16.3	15.6	14.9	14.3	14.0	13.9	13.8	13.7	13.7	13.6	13.5	13.5	13.2	12.8
220	15.4	14.9	14.5	14.1	13.5	13.2	13.2	13.1	13.0	13.0	12.9	12.8	12.8	12.5	12.1
230	15.8	14.9	14.2	13.7	13.0	12.8	12.7	12.7	12.6	12.5	12.5	12.4	12.4	12.2	11.9
240	15.1	14.6	13.9	13.4	12.9	12.7	12.7	12.6	12.6	12.5	12.5	12.4	12.4	12.2	11.9
250	14.2	14.1	13.5	13.1	12.6	12.5	12.4	12.4	12.3	12.3	12.2	12.2	12.1	11.9	11.6
260	13.9	13.7	13.4	13.0	12.5	12.3	12.3	12.2	12.1	12.1	12.0	12.0	11.9	11.7	11.5
270	14.7	13.9	13.4	12.9	12.5	12.3	12.3	12.2	12.2	12.1	12.1	12.0	11.9	11.7	11.4
280	15.5	14.1	13.6	13.1	12.5	12.3	12.3	12.2	12.2	12.1	12.1	12.0	12.0	11.7	11.5
290	16.2	14.7	13.9	13.3	12.8	12.6	12.5	12.5	12.4	12.4	12.3	12.3	12.2	12.0	11.8
300	16.4	15.2	14.4	13.8	13.1	12.8	12.8	12.7	12.6	12.6	12.5	12.5	12.4	12.2	11.8
310	17.3	16.2	15.4	14.6	13.8	13.6	13.5	13.4	13.4	13.3	13.2	13.2	13.1	12.8	12.5
320	17.9	16.5	15.4	14.5	13.7	13.5	13.4	13.3	13.2	13.2	13.1	13.0	12.9	12.6	12.2
330	17.9	16.7	15.4	14.6	13.9	13.6	13.5	13.4	13.4	13.3	13.3	13.2	13.2	12.9	12.6
340	17.9	16.6	15.3	14.7	13.9	13.6	13.5	13.4	13.3	13.2	13.2	13.2	13.1	12.9	12.6
350	17.8	16.7	15.7	15.0	14.2	13.8	13.7	13.7	13.6	13.5	13.4	13.4	13.3	12.9	12.6

Maksimum= 18.79 i afstand 100 m og retning 170 grader i 197901 (yyyymm)

BILAG 5. NOTAT OM SKOV VEST FOR BUKKEGÅRD

I forbindelse med en mulig udvidelse af svineproduktionen på Bukkegård, Slotvejen 5, 3730 Nexø har Bornholms Regionskommune kortlagt skoven vest for Bukkegård med henblik på at afklare, om skoven falder ind under kategori III natur jf. bekendtgørelsen om godkendelse af husdyrbrug, og hvilket krav der i så fald skal stilles til ammoniakpåvirkning af skoven.

Skoven vest for Bukkegård er besigtiget den 27. juni 2013 af Center for Teknik & Miljø, Bornholms Regionskommune.

Beskrivelse

Skovbund som Dansk naturtype 9130 med muldbund med veludviklet skovbund med flora domineret af ramsløg, en-blomstret flitteraks, skovviol og skovmærke. Se i øvrigt floraliste. Skovbevoksning er dog ikke bøg som naturtype 9130 men en træsammensætning som naturtype 9180, løvskov (ask – kirsebær) på stejle skrånninger. På skrånningerne sker forvitring men er uden sten/klipper. Ask og kirsebær dominerer med flere ask i den nordlige del og flere kirsebær i den sydlige del af arealet. På hele arealet vokser også en del hassel, hvidtjørn og lidt alm. røn.

I de våde partier nær vandløbet vokser en del rød-el. Lysåbne skrænter er domineret af højstaudebede. I tilknytning til/langs med Ølene Å i en grænse af ca. 1-2 meter er naturtype som 91E0- *elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld tilstede. Tilstedeværelse af Dansk naturtype 91E0 er også stor set sammenfaldende med det § 3 udpegede engområde ved tunger langs bredden af Ølene Å.

Trusler kan være eutrofiering fra nærliggende dyrkningsarealer. Der er ikke tegn på, at skoven har været omlagt, og skovbundens flora indeholder tre plantearter som findes på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25. Plantearterne, som findes på denne liste, er markeret med en stjerne i plantelisten nedenfor.

Artsliste

Latinsk navn	Dansk navn	Ellenbergværdi
<i>Actaea spicata*</i>	Druemunke	7
<i>Allium oleraceum</i>	Vild Løg	4
<i>Allium ursinum</i>	Rams-Løg	8
<i>Anemone</i> sp.	Anemone	
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Vild Kørvel	8
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Draphavre	7
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	Sød Astragal	3
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	Skov-Stilkaks	6
<i>Bromus sterilis</i>	Gold Hejre	5
<i>Cardamine pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	Engkarse	x
<i>Carex remota</i>	Akselblomstret Star	x
<i>Carex sylvatica</i>	Skov-Star	5
<i>Carpinus betulus</i>	Avnbøg	x
<i>Dactylis glomerata</i> ssp. <i>glomerata</i>	Alm. Hundegræs	6
<i>Deschampsia caespitosa</i>	Mose-Bunke	
<i>Dryopteridaceae</i> sp.	Mangeløv	
<i>Elytrigia repens</i>	Alm. Kvik	
<i>Fallopia convolvulus</i>	Snerle-Pileurt	6

<i>Festuca gigantea</i>	Kæmpe-Svingel	6
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	
<i>Galium aparine</i>	Burre-Snerre	
<i>Galium odoratum</i>	Skovmærke	5
<i>Geranium robertianum</i>	Stinkende Storckenæb	7
<i>Geum urbanum</i>	Feber-Nellikerod	7
<i>Hypericum perforatum</i>	Prikbladet Perikon	4
<i>Lapsana communis</i>	Haremad	7
<i>Linaria vulgaris</i>	Alm. Torskemund	5
<i>Lolium perenne</i>	Alm. Rajgræs	7
<i>Lonicera</i> sp.	Gedeblad	
<i>Malus sylvestris</i>	Skov-Æble	5
<i>Melica uniflora</i>	Enblomstret Flitteraks	6
<i>Mycelis muralis</i>	Skov-Salat	
<i>Myosotis arvensis</i>	Mark-Forglemmigej	6
<i>Oxalis acetosella</i>	Skovsyre	6
<i>Poa nemoralis</i>	Lund-Rapgræs	4
<i>Polygonum arenastrum</i>	Alm. Pileurt	
<i>Primula veris</i>	Hulkrauet Kodriver	3
<i>Ranunculus acris</i>	Bidende Ranunkel	
<i>Ranunculus auricomus</i>	Nyrebladet Ranunkel	x
<i>Rhamnus catharticus</i>	Vrietorn	
<i>Ribes rubrum</i> coll.	Ribs	
<i>Ribes uva-crispa</i>	Stikkelsbær	6
<i>Rosa canina</i>	Hunde-Rose	
<i>Rosa obtusifolia</i>	Rubladet Rose	4
<i>Rubus caesius</i>	Korbær	7
<i>Rubus idaeus</i>	Hindbær	6
<i>Rubus</i> sect. <i>Rubus</i>	Brombær	
<i>Sambucus nigra</i>	Alm. Hylde	9
<i>Scirpus sylvaticus</i>	Skov-Kogleaks	4
<i>Sorbus intermedia</i>	Selje-Røn	x
<i>Stellaria neglecta</i> *	Skov-Fuglegræs	
<i>Urtica dioica</i>	Stor Nælde	9
<i>Valeriana dioica</i> *	Tvebo Baldrian	
<i>Viburnum opulus</i>	Kvalkved	6
<i>Viola reichenbachiana</i>	Skov-Viol	6

BILAG 6. MODTAGNE HØRINGSSVAR I 1. OG 2. OFFENTLIGHEDSFASE

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med 2. offentlighedsperiode fra 27. juni til 15. august modtaget én henvendelse, som indeholdt nogle spørgsmål. Bornholms Regionskommune besvarede spørgsmålene og modtog ingen yderligere bemærkninger.

Henvendelsen er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens svar.

Henvendelse:

'det er svært at vurdere om det vil give mere lugtgener i forhold til nu, som er ok acceptabelt.

vi har sommerhus på slotsvejen 1 og ved ikke hvem der ejer markerne op til os, da der er foregået noget jordbytte fornylig.

kan I give os en vurdering på det?

mvh ida og bernt christensen'

Kommunens svar:

'Kære Ida og Bernt

Tak for jeres henvendelse. Jeg har været på ferie, hvorfor jeg først har mulighed for at svare på jeres henvendelse nu.

En udvidelse af produktionen på Bukkegård vil i et vist omfang give øgede lugtgener i området omkring anlægget. Jeg kan se, at jeres sommerhus på Slotsvejen 1 er beliggende ca. 550 m fra nærmeste staldbygning på Bukkegård. Geneafstanden til enkeltbeboelser omkring Bukkegård er beregnet til 201,92 m. Genekriteriet i forhold til enkeltbeboelser er derfor overholdt med god margin.

Der er ikke lavet specifikke beregninger af, hvor meget lugtpåvirkningen øges ved jeres ejendom, idet den ligger uden for geneafstanden. Det fremgår imidlertid af beregningerne, at geneafstanden ved nudrift er beregnet til 114,17 m. Således har den ansøgte produktion en geneafstand i forhold til enkeltbeboelser, som er ca. 88 m større end ved nudrift. Jeres ejendom ligger som beskrevet et godt stykke uden for geneafstanden både ved nudrift og ansøgt drift. Endvidere er jeres ejendom beliggende sydøst for Bukkegård og dermed ikke i den mest fremherskende vindretning. Det vurderes derfor, at der på jeres ejendom måske vil kunne registreres en let øget lugtpåvirkning, særligt under visse vejrforhold, men at det ikke vil medføre nogen væsentlig forværring af lugtgenerne hos jer.

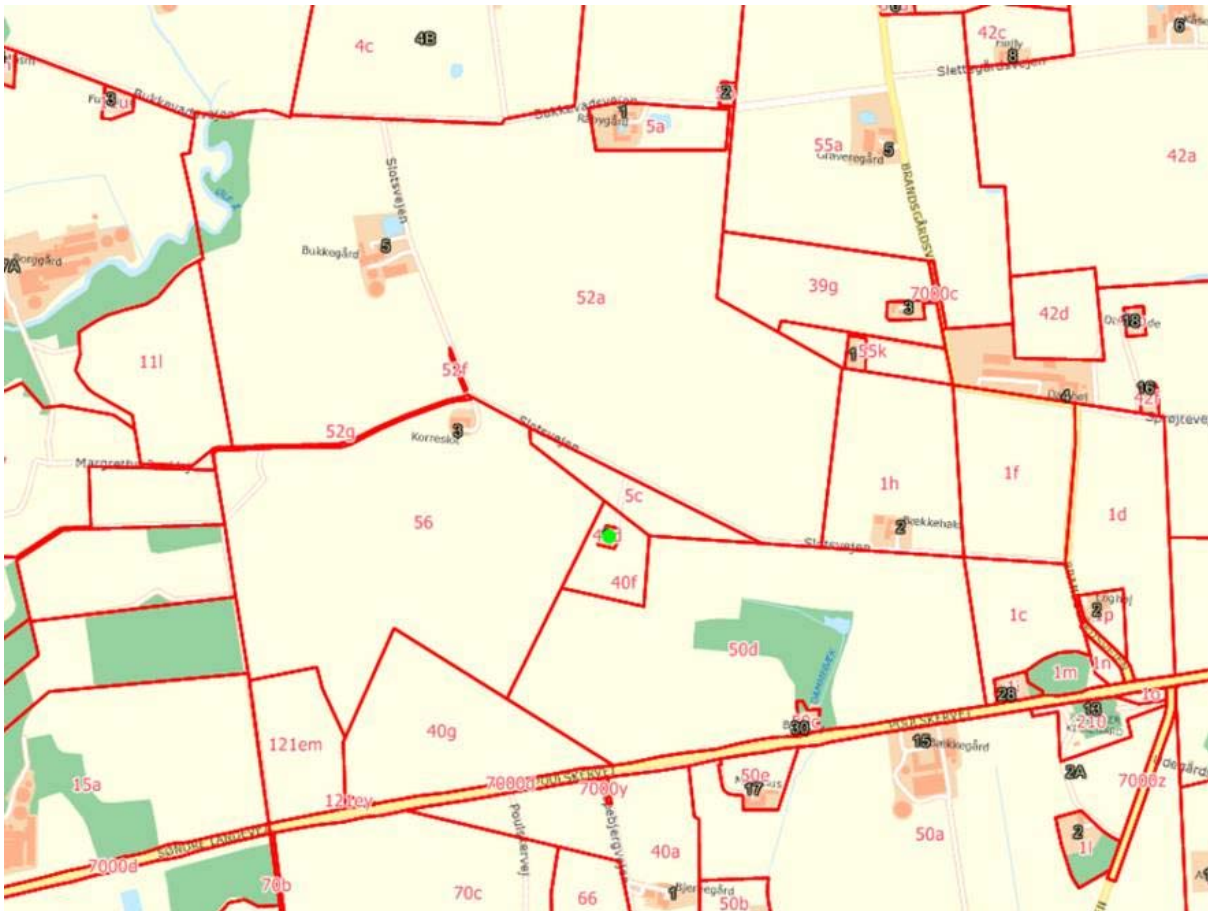
Markarealerne indgår ikke i behandlingen af miljøgodkendelser af husdyrbrug. Kommunen er således ikke bekendt med, om der skulle være sket jordbytte for nylig. Brugen af arealerne reguleres ikke i miljøgodkendelsen men af generelle regler fastsat i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Ud fra vores oplysninger fremgår det, at

- matrikel 40f omkring jer hører til ejendommen Dalshøj beliggende Brandsgårdsvejen 4,
- matrikel 56 vest for jer hører til ejendommen Brogård beliggende Søndre Landevej 73,
- matrikel 5c beliggende nord for jer hører til ejendommen Bækkehald beliggende Slotsvejen 2,
- og matrikel 50d øst og sydøst for jer hører til ejendommen Bækkegård beliggende Poulskervej 15.

Se nedenstående kortudsnit med matrikelnumre. Som beskrevet er vi dog ikke bekendt med, om der kan være foregået jordbytte for nylig.

Jeg håber, at dette besvarede jeres spørgsmål.

Jeres henvendelse giver ikke anledning til at ændre noget i udkastet til miljøgodkendelse.

Hvis I på baggrund af denne mail har yderligere spørgsmål eller bemærkninger til sagen, bedes I indsende disse hurtigst muligt og senest fredag den 24. august 2018. I er også velkomne til at ringe.

Venlig hilsen

Katrine Høst'